

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วย ความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ รองศาสตราจารย์ลัดดา พิศาล บุตร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ ดร.ประนอม ศรียสวัสดิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดต่างๆ ตลอดจนการตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ จนสำเร็จ สมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำวิจัย และได้รับความร่วมมือด้านข้อมูล ในการตอบแบบสัมภาษณ์จากเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคน โดยเฉพาะคุณอุ้งน เทียนศรี ที่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะความคิดเห็นตลอดจนให้ความร่วมมือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ บรรลุผลสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณปราณี เทียนขาว และลูกๆ ที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจมาตลอด นับเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างยิ่งจนเป็นผลทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จด้วยดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงได้จากวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ขอมอบแด่คณาจารย์ที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน คุณพ่อ คุณแม่ ภรรยา ลูกชาย ญาติ เพื่อนๆ ตลอดจนเกษตรกรทุกท่านในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัด

สิงห์บุรี

มาโนช เทียนขาว

มิถุนายน 2547

ชื่อวิทยานิพนธ์ การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
หลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ผู้วิจัย นายมานิช เทียนขาว ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต ไยระคง (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสังข์
(3) รองศาสตราจารย์ ลัดดา พิศาลบุตร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ (2) ศึกษาแหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร (3) ศึกษาระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร (4) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จำนวน 100 ราย มีความเชื่อมั่นเท่ากัน 0.9520 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และค่าสหสัมพันธ์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 55.51 ปี ส่วนมากสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอยู่ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4-7 สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.27 คน พื้นที่ทางการเกษตรเฉลี่ย 15.18 ไร่ พื้นที่เข้าร่วมโครงการเฉลี่ย 2.47 ไร่ อาชีพหลัก คือ การเกษตร รายได้ในรอบปีเฉลี่ย 187,775 บาท รายจ่ายในรอบปีเฉลี่ย 156,493 บาท เกษตรกรทุกครัวเรือนกู้ยืมเงิน กู้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 47,517.30 บาท กู้ใช้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 22,117 บาท (2) แหล่งข้อมูลที่ได้รับและมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประเด็นที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการมากที่สุด ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนและระยะเวลาในการพักชำระหนี้ 3 ปี (3) ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มมีระดับการยอมรับในระดับมาก และเกษตรกรมีการปฏิบัติบางส่วน (4) เกษตรกรมีปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ รายละเอียดและขั้นตอนการบันทึกบัญชีฟาร์มมากเกินไป มีข้อเสนอแนะ คือ ให้ลดขั้นตอนสรุปเป็นแบบสั้นและง่ายต่อความเข้าใจ (5) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อายุ สมาชิกในครัวเรือน รายได้ในการเกษตร ในภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์ต่ำ สำหรับพื้นที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความสัมพันธ์ระดับสูง

คำสำคัญ การยอมรับ เทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
จังหวัดสิงห์บุรี

Thesis title: Adoption of Farm Accounting Technology by Farmers under Post-Debt Moratorium Occupational Revitalization Project in Bang Rachan District, Sing Buri Provinc.

Researcher: Mr. Manoch Thenkav; Degree Master of Agriculture (Agricultural Extension);

Thesis advisors : (1) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor; (2) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor; (3) Lodka Bhisalbutra, Associate Professor; Academic year : 2003

Abstract

The purposes of this research were to study (1) socio-economics conditions of the farmers; (2) sources of data and main issues towards to the technology adoption on farm accounting; (3) adoption level of technology on farm accounting; and (4) problems and suggestions concerning technology adoption on farm accounting by farmers.

The 100 samples were obtained through simple random sampling, the research tool was a structured interview, tools used were percentage, arithmetic mean, standard deviation, ranking and correlation coefficient.

The research found that (1) most of farmers were females and married. Their average age was 55.51 years old. Their graduated was a primary education level. Their family of average members of 2.27 and had the primary occupation was agriculture. Their average family income was 187,775 bath/year and expense was 156,493 bath/year; (2) They received the data an affecting to technology adoption on farm accounting from agricultural extension agent. A primary issue towards a decision making in the project was funding supported and the moratorium period; (3) They adopted towards the technology on farm accounting was high level and their was some practice; (4) As for the problems and suggestions, most problems the farmers stated that there are more details and steps of farm accounting records. About the suggestions, they suggested that should be applied short and easy of farm accounting to farmers understood; and (5) The results of the hypothesis showed that age, family members and incomes differed at the statistically significant at level of 0.05 but the low correlated. As for the area jointed project differed at the statistically significant at level of 0.01 and highly correlated.

Keywords: Adoption, Technology on farm accounting, Post-Debt moratorium occupational revitalization project, Sing Buri Provinc.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ.....	6
โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้.....	16
สภาพทั่วไปของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี.....	46
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	57
ตอนที่ 2 ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ ยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร.....	64

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการ.....	66
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ.....	75
การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	78
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปการวิจัย.....	83
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	98
ก. หนังสือราชการ.....	99
ข. แบบสัมภาษณ์.....	101
ค. ภาพแผนภูมิสถิติ.....	113
ง. ภาพกิจกรรมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้.....	116
ประวัติผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแยกตามตำบล	53
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร	57
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	59
ตารางที่ 4.3 ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับและผลต่อการตัดสินใจยอมเข้าร่วมโครงการ	64
ตารางที่ 4.4 ร้อยละของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจและยอมรับเข้าร่วมโครงการของ เกษตรกร	65
ตารางที่ 4.5 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มและการนำไปปฏิบัติ	66
ตารางที่ 4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม	75
ตารางที่ 4.7 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยี ด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ	79

ญ

สารบัญญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
ภาพที่ 2.1 แสดงผังการดำเนินการโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์ม ให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้.....	28
ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบที่สำคัญของการลงบัญชีและการบันทึกกิจการฟาร์ม.....	44
ภาพที่ 2.3 แสดงการบันทึกบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้.....	46
ภาพที่ 2.4 แสดงแผนที่อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี.....	47

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและเป็นเกษตรกรรายย่อย มีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจน พื้นที่ถือครองน้อยหรือบางรายต้องเช่าเพื่อทำมาหากิน มีภาระหนี้สินซึ่งไม่สามารถจะคืนได้ตามกำหนด อีกทั้งความรู้และทุนทรัพย์ไม่เพียงพอที่จะประกอบการในอาชีพที่มีรายได้มั่นคงหรือเปลี่ยนแปลงอาชีพหรือมีอาชีพเสริม เมื่อรายได้เกษตรกรยังคงดำเนินชีวิตอย่างไม่ยั่งยืน และสืบสานต่อมาถึงรุ่นลูกหลาน ซึ่งยังคงสภาพยากจนมีหนี้สิน บางรายละทิ้งงานเกษตรกรรมมาเลี้ยงชีพในกรุงเทพฯ รัฐบาลได้มีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรยากจนเหล่านี้มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้ภาคเกษตรกรรม โดยเฉพาะเกษตรกรยากจนได้มีโอกาสที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถปลดภาระหนี้สินได้และมีเงินออมไว้ใช้จ่ายยามจำเป็นมาโดยตลอด (รุ่งอุษา คุชฌิตร์ และคณะ 2545: 1)

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 และวันที่ 1 พฤษภาคม 2544 เห็นชอบโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย ซึ่งมีวงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท และเกษตรกรมีวงเงินกู้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาท ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 ซึ่งประสบปัญหาหนี้สินจากเหตุสุดวิสัยและจำเป็นให้ลดภาระหนี้สิน 3 ปี เพื่อให้มีโอกาสฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ และให้เกษตรกรใช้โอกาสนี้ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถชำระหนี้ได้หลังจากสิ้นสุดโครงการ ประเทศไทยมีเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ซึ่งมีวงเงินกู้คงเหลือไม่เกิน 100,000 บาท ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 ทั้งสิ้น 2,379,786 ราย เป็นจำนวนเงิน 94,056 ล้านบาท แยกเป็นลูกค้าชั้นดีที่ไม่มีปัญหาในการค้างชำระ จำนวน 1,362,411 ราย มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ 54,502 ล้านบาท ลูกค้าชั้นทั่วไป ซึ่งเป็นลูกค้าใหม่หรือลูกค้าที่ได้รับการผ่อนผันชำระหนี้ จำนวน 502,159 ราย มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ 16,208 ล้านบาท และลูกค้าค้างชำระ หมายถึง ลูกค้าที่มีปัญหาการค้างชำระบางส่วนหรือค้างทุกสัญญา จำนวน 515,218 ราย มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ 23,346 ล้านบาท ในส่วนของเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ได้นั้น จะอยู่ในกลุ่มเงินออมไม่เพียงพอ ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้ได้ โดยต้องเข้าร่วมโครงการ

จึงจะได้รับการพักชำระหนี้เงินต้นและไม่เสียดอกเบี้ย เป็นเวลา 3 ปี และจะได้รับการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีหรือความรู้ด้านการเกษตรใหม่ ๆ รวมทั้งความรู้ในด้านการจัดทำบัญชีฟาร์มให้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งสนับสนุนปัจจัยการผลิตในรูปแบบของเงินสด แล้วให้เกษตรกรนำไปจัดซื้อปัจจัยการผลิตเองตามแผนการผลิต (กระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ 2544:1-2)

ในการดำเนินงานที่ผ่านมาอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 506 ราย (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี 2546:1) จากการศึกษาและ ปฏิบัติงานในพื้นที่พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการบางส่วนมิได้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรเพียงอย่างเดียว ทำให้การทำกิจกรรมภาคการเกษตรมีเวลาไม่เต็มที่ บางส่วนมีอายุมาก และการศึกษาต่ำ ขาดทุนและแรงงานในการประกอบอาชีพ ไม่มีการจดบันทึกบัญชีฟาร์ม และบัญชีรายรับ- รายจ่ายในครัวเรือน หรือมีการจดบันทึกบ้างแต่ไม่เป็นระบบที่ถูกต้อง (สำนักงานเกษตรอำเภอ บางระจัน 2547:1-2) อันเป็นสาเหตุทำให้ขาดข้อมูลเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ มีการพัฒนาหรือปรับปรุงกิจกรรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นจึงสนใจและได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี"

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
- 2.2 เพื่อศึกษาแหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม ของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
- 2.3 เพื่อศึกษาระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม ของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

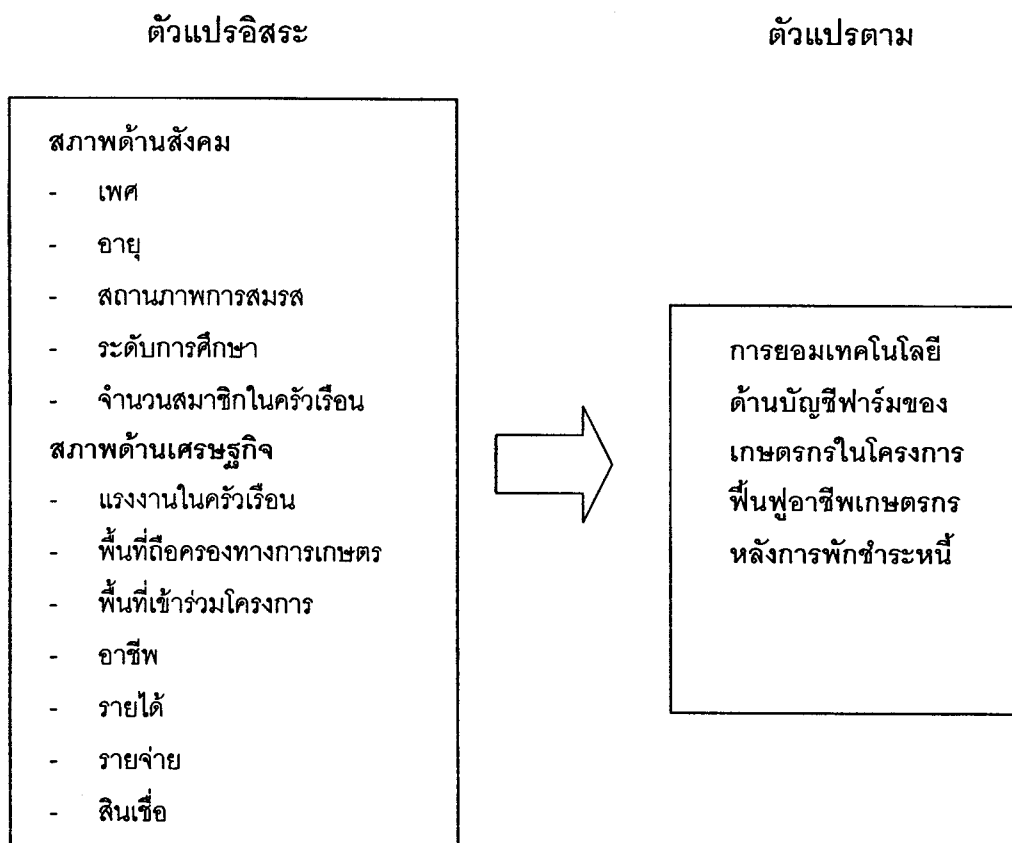
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จึงต้องศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสภาพพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจ สภาพด้านสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สภาพด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ แรงงานในครัวเรือน พื้นที่ถือครองทางการเกษตร พื้นที่เข้าร่วมโครงการอาชีพ รายได้ รายจ่าย สินเชื่อ

3.2 ตัวแปรตาม เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ คือ การยอมรับการจัดทำบัญชีฟาร์ม จากตัวแปรทั้ง 2 กลุ่ม สามารถกำหนดเค้าโครงและกรอบแนวคิดการวิจัย

(conceptual framework) ดังภาพที่ 1.1



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

สภาพสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และสภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่เข้าร่วมโครงการ รายได้ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี โดยศึกษาจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ครัวเรือน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 เกษตรกร หมายถึง ผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเกษตรกรทั้งหมดเป็นลูกค้าหรือกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

6.2 การยอมรับ หมายถึง การที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการนำเทคโนโลยีหรือวิทยาการหรือความรู้ด้านบัญชีฟาร์มตามที่ได้รับถ่ายทอดจากโครงการแล้วนำไปปฏิบัติ

6.3 การฟื้นฟูอาชีพ หมายถึง การวางแผนและการปฏิบัติในอาชีพเดิม และหรืออาชีพเสริม และหรืออาชีพใหม่ทางการเกษตร เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

6.4 การพักชำระหนี้ หมายถึง การพักชำระเงินต้น และไม่ต้องจ่ายดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2547 เป็นเวลา 3 ปี ของเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ หลังจากนั้นเกษตรกรต้องจ่ายชำระเงินต้นและดอกเบี้ยให้กับ ธ.ก.ส. เมื่อสิ้นสุดโครงการ

6.5 การทำบัญชีฟาร์ม หมายถึง การบันทึกรายรับ-รายจ่ายในการประกอบอาชีพภายในฟาร์ม รวมถึงการบันทึกปัจจัยการผลิตที่ได้รับ และการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายภายในครัวเรือนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

6.6 โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ หมายถึง โครงการที่พักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อยที่มีวงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท หรือเกษตรกรที่มีเงินกู้คงเหลือ ไม่เกิน 100,000 บาท ณ วันที่ 31 มีนาคม 2544 ซึ่งประสบปัญหาหนี้สินจำเป็นต้องลดภาระหนี้

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

7.1 ด้านวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดทำบัญชีฟาร์มได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเกษตรกร

7.2 ด้านการส่งเสริมการจัดทำบัญชีฟาร์ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกรให้เกิดการยอมรับมากขึ้น เพราะทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับกรยอมรับการจัดทำบัญชีฟาร์ม

7.3 ด้านการวิจัยต่อเนื่อง เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัยด้านบัญชีฟาร์มต่อไป

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง "การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี" ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ
2. โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ด้านบัญชีฟาร์ม
3. สภาพทั่วไปของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับ

ในเรื่องนี้จะกล่าวถึง ความหมายของการยอมรับ ทฤษฎีการยอมรับ กระบวนการยอมรับ และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ดังนี้

1.1 ความหมายของการยอมรับและทฤษฎีการยอมรับ

1.1.1 ความหมายของการยอมรับ

บุญสม วราเอกศิริ (2529: 162) ให้คำนิยามของการยอมรับว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรหลังจากได้รับความรู้ แนวความคิด ความชำนาญ ประสบการณ์ใหม่ ๆ และได้ยึดถือปฏิบัติตาม

สิน พันธุ์พินิจ (2544: 230) กล่าวว่า การยอมรับเทคโนโลยีเป็นกระบวนการทางจิตใจ เริ่มตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเทคโนโลยีพิจารณาอย่างรอบคอบแล้วจึงตัดสินใจยอมรับหรือไม่ยอมรับเทคโนโลยีนั้น

วัลลภ พรหมทอง (2541: 58) กล่าวว่า การยอมรับเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลหลังจากได้เรียนรู้ ซึ่งทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความชำนาญ และสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติ

โมเชอร์ (Mosher, 1978: 46) กล่าวว่า การยอมรับเป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลได้รับทราบความรู้ใหม่ แล้วนำมาพิจารณาอย่างรอบคอบ จากนั้นจึงตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับความรู้นั้นไปปฏิบัติ

โรเจอร์ และชูเมกเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971: 76-78) กล่าวว่า การยอมรับ เป็นกระบวนการตัดสินใจของแต่ละคน โดยเริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารด้านเทคโนโลยี จนถึงการยอมรับเทคโนโลยีอย่างเต็มที่

สรุป การยอมรับเป็นกระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาอย่างรอบคอบ แล้วตัดสินใจยอมรับและนำไปปฏิบัติ

1.1.2 ทฤษฎีการยอมรับ

โรเจอร์ (Rogers) อ้างในคิเว ตะเคียนศก (2544: 10-11) กล่าวถึงทฤษฎีการยอมรับว่าเป็นกระบวนการ (process) ที่เกิดขึ้นทางจิตใจภายในบุคคล เริ่มจากได้ยินเรื่องวิทยากรนั้น จนกระทั่งยอมรับในที่สุด กระบวนการนี้มีลักษณะคล้ายกับกระบวนการเรียนรู้และตัดสินใจ โดยได้แบ่งกระบวนการยอมรับออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรับรู้หรือตื่นตัว (awareness stage) เป็นขั้นเริ่มแรกที่น่าไปสู่กระบวนการยอมรับหรือปฏิเสธสิ่งใหม่ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมของเขา แต่ยังไม่เข้าใจและไม่ครบถ้วน การยอมรับมักเป็นการรู้โดยบังเอิญ ซึ่งจะทำให้เกิดการยากรู้ต่อไป อันเนื่องมาจากมีความต้องการวิทยากรใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาที่ตนมีอยู่

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสนใจ (interest stage) เป็นขั้นที่เริ่มมีความสนใจแสวงหารายละเอียดเกี่ยวกับวิทยากรใหม่ๆ เพิ่มเติม พฤติกรรมนี้เป็นไปได้ในลักษณะที่ตั้งใจแน่ชัด และใช้กระบวนการคิดมากกว่าขั้นแรก ซึ่งในขั้นนี้จะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่มากขึ้นบุคลิกภาพและค่านิยม ตลอดจนบรรทัดฐานของสังคมหรือประสบการณ์ต่างๆ จะมีผลต่อบุคคลนั้นและมีผลต่อการติดตามข่าวสารหรือรายละเอียดของสิ่งใหม่ๆ หรือวิทยากรใหม่ๆ นั้นด้วย

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินค่า (evaluation stage) เป็นขั้นที่จะไตร่ตรองว่าจะลองใช้วิธีการหรือวิทยากรใหม่ๆ นั้น ดีหรือไม่ด้วยการชั่งน้ำหนักระหว่างข้อดีและข้อเสียว่าเมื่อนำมาใช้แล้วจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมของตนเองหรือไม่

ขั้นนี้จะแตกต่างจากขั้นอื่นๆ ตรงที่เกิดการตัดสินใจที่จะลองความคิดใหม่ๆ โดยบุคคลมักคิดว่า วิทยากรใหม่ๆ นั้นเป็นการเสี่ยง ไม่แน่ใจผลที่จะได้รับ ในขั้นนี้จึง

ต้องการแรงเสริม (reinforcement) เพื่อให้เกิดความแน่ใจยิ่งขึ้นว่าสิ่งที่เขาตัดสินใจนั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการให้คำแนะนำหรือให้ข่าวสารเพื่อประกอบการตัดสินใจ ขั้นนี้บุคคลจะมีการตัดสินใจใน 2 ประการใหญ่ๆ คือ ความคิดหรือแนวปฏิบัติใหม่ๆ นั้นดีจริงหรือไม่ และความคิดหรือแนวปฏิบัตินั้นจะมีผลต่อเขาหรือไม่ หากจะกล่าวโดยแท้จริงแล้ว จะต้องใช้การประเมินในทุกขั้นตอนของกระบวนการยอมรับ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นทดลอง (trial stage) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองการใช้วิทยาการใหม่ๆ นั้นกับสถานการณ์ของตน ซึ่งเป็นการทดลองดูกับส่วนน้อยก่อน เพื่อจะได้ดูว่าเกิดผลหรือไม่ และประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากพอที่จะยอมรับปฏิบัติอย่างเต็มที่หรือไม่ ในขั้นนี้บุคคลจะแสวงหาข่าวสารที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับวิทยาการใหม่นั้น ผลการทดลองจะมีความสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจที่จะปฏิเสธหรือยอมรับ

ขั้นนี้บุคคลจะทดลองใช้ความคิดใหม่หรือการปฏิบัติแบบใหม่ หลักฐานการวิจัยมีแนวโน้มที่พบว่า บุคคลจะทดลองขนาดเล็กๆ ก่อนในครั้งแรก ต่อมาเมื่อได้ผลดีจึงจะทดลองขนาดใหญ่ขึ้น

ภายหลังจากการประสบความสำเร็จของการทดลองขั้นแรกที่ฟาร์มของตนเองหรือการสังเกตและปรึกษากับเพื่อน เกษตรกรอาจจะยอมรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมนั้นในทางตรงกันข้ามหากไม่ประสบผลสำเร็จเข้าก็อาจจะไม่ยอมรับ (rejection) หรือจะยอมรับภายหลังเมื่อทดลองได้ผลแล้วก็ได้ (later adoption) ในขั้นนี้ บุคคลต้องการข่าวสารเกี่ยวกับเมื่อไรเขาจะใช้เทคโนโลยี ใช้อย่างไร ใชที่ไหน ข้อสำคัญคือ เรื่องการใช้เทคโนโลยีภายใต้สภาวะการณ์ของเขา

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นยอมรับ (adoption stage) เป็นขั้นที่บุคคลยอมรับวิทยาการใหม่ๆ นั้นไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองอย่างเต็มที่ หลังจากที่ได้ทำการทดลองปฏิบัติดูแลและเห็นประโยชน์แล้ว

สรุป ทฤษฎีการยอมรับ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทางจิตใจของบุคคล ตั้งแต่ได้ ยินจนถึงการยอมรับ มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นรับรู้หรือขั้นตื่นตัว 2) ขั้นสนใจ 3) ขั้นประเมินค่า 4) ขั้นทดลอง และ 5) ขั้นยอมรับ

1.2 กระบวนการยอมรับและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

1.2.1 กระบวนการยอมรับ

บุญธรรม จิตอนันต์ (2540: 212-213) กล่าวว่า กระบวนการยอมรับ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการตัดสินใจ ซึ่งการที่บุคคลจะรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติจะผ่านขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

1) **ขั้นเริ่มหรือรับรู้ (awareness)** เป็นขั้นแรกที่บุคคลเริ่มรู้เกี่ยวกับเรื่องใหม่หรือความคิดใหม่ แต่ขาดรายละเอียด การรับรู้อาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญด้วยการพบเห็นด้วยตนเอง หรือโดยการเผยแพร่ของเจ้าหน้าที่รัฐหรือเอกชน

2) **ขั้นสู่ความสนใจ (interest)** ถ้าในขั้นแรกบุคคลเพียงแต่รับรู้ในแนวความคิดใหม่ แต่ไม่สนใจหรือไม่ถูกกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ขั้นที่ 2 นี้ และขั้นต่อ ๆ ไปก็จะถูกทอดทิ้ง คือ ไม่เกิดขึ้น ขั้นสู่ความสนใจนี้ บุคคลมีความสนใจในแนวความคิดใหม่ จึงพยายามไต่หาความรู้ในรายละเอียด

3) **ขั้นไตร่ตรอง (evaluation)** ในขั้นนี้บุคคลศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวความคิดใหม่ แล้วคิดเปรียบเทียบกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันว่า ถ้ารับเอาแนวความคิดใหม่มาปฏิบัติจะเกิดผลดีหรือไม่ดี อย่างไรบ้างในขณะนี้และในอนาคต ควรหรือไม่ที่จะทดลองดูก่อนถ้าเขาซึ่งใจไตร่ตรองดูแล้วรู้สึกว่าจะมากกว่าผลเสีย เขาก็จะต้องตัดสินใจทดลองดู เพื่อให้เกิดความแน่ใจก่อนที่จะรับไปปฏิบัติจริง ๆ

4) **ขั้นทดลองทำ (trial)** ขั้นนี้เป็นขั้นที่บุคคลทดลองทำตามแนวความคิดใหม่โดยทำการทดลองแต่เพียงเล็กน้อย เพื่อดูว่าจะเข้ากันหรือไม่กับสภาวะการณ์ในปัจจุบันของตน และผลจะออกมาตามที่คาดคิดไว้หรือไม่

5) **ขั้นนำไปปฏิบัติ (adoption)** ขั้นนำไปปฏิบัติหรือขั้นยอมรับ เป็นขั้นที่บุคคลตัดสินใจรับแนวความคิดใหม่ไปปฏิบัติหลังจากที่ได้ทดลองปฏิบัติดู และทราบผลเป็นที่พอใจแล้ว จุดสำคัญของขั้นนี้เป็นการพิจารณาผลการทดลองในขั้นที่ 4 และตัดสินใจแน่วแน่ที่จะปฏิบัติต่อไปเต็มรูปแบบตามแนวความคิดใหม่

Lionberger (อ้างถึงในปัญญา หิรัญรัศมี 2529:179-180) กล่าวว่ากระบวนการยอมรับนั้นมีอยู่ 5 ขั้นตอน คือ

1) **ขั้นรับทราบ (awareness)** เป็นขั้นแรกของการให้ความรู้ด้านวิทยาการแผนใหม่หรือนวัตกรรมใหม่

2) **ขั้นสนใจ (interest)** เป็นขั้นที่บุคคลเมื่อรับรู้แล้วเริ่มแสวงหารายละเอียดของวิทยาการแผนใหม่เพิ่มเติม เพื่อพิจารณาแยกแยะความเป็นไปได้ ประโยชน์และความเหมาะสม

3) **ขั้นประเมินผล (evaluation)** เป็นขั้นที่บุคคลจะทำการไตร่ตรองซึ่งนำนักพิจารณาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์หรือข้อมูลในอดีตจากประสบการณ์ว่า วิทยาการแผนใหม่จะมีประโยชน์ต่อเขาเพียงใด

4) **ขั้นทดลองทำ (trial)** มีการทดลองวิทยาการแผนใหม่ เพื่อดูผลที่ได้จากการทดลองทำ โดยมากจะทดลองทำในปริมาณและจำนวนน้อยก่อน

5) **ขั้นยอมรับ (adoption)** เป็นขั้นที่มีการจัดทำตามวิทยาการแผนใหม่ในปริมาณและจำนวนที่มากขึ้นกว่าขั้นทดลองทำ เป็นการยอมรับนำไปปฏิบัติ

วัลลภ พรหมทอง (2541:58-59) กล่าวว่า กระบวนการยอมรับของบุคคลนั้น จะผ่านขั้นตอนต่าง ๆ จำนวน 5 ขั้นตอน คือ

1) **ขั้นตื่นตนหรือขั้นของการรับรู้ข่าวสารข้อมูล (awareness)** เป็นขั้นตอนของการรับรู้ข่าวสาร และเริ่มสนใจเพราะตรงกับสิ่งที่ตนอยากรู้

2) **ขั้นสนใจ (interest)** ในขั้นนี้ผู้รับข่าวสารจะชวนขยายไปแสวงหาเอกสาร ข่าวสาร และสอบถามถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ต้องการ เพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น

3) **ขั้นไตร่ตรองหรือประเมินผล (evaluation)** เป็นขั้นที่เกษตรกรหรือผู้รับข่าวสารได้รายละเอียดแล้ว ก็จะนำไปคิดไตร่ตรอง ประเมินผลว่าคุ้มค่าหรือไม่

4) **ขั้นลองทำหรือทดสอบ (trial)** ขั้นนี้จะเป็นการนำมาทดลองดูด้วยตัวเอง เมื่อผลออกมาแล้ว จึงนำไปสู่ขั้นยอมรับปฏิบัติต่อไป อย่างไรก็ตามเกษตรกรบางรายอาจมาถึงเพียงขั้นนี้เท่านั้น เนื่องจากทดลองดูแล้วไม่เกิดผลดี หรือไม่คุ้มค่าก็จะไม่ยอมรับ แต่ถ้าหากคุ้มค่า ก็จะนำไปสู่ขั้นยอมรับต่อไป

5) **ขั้นนำไปใช้หรือขั้นยอมรับ (adoption)** ขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการ ซึ่งเป็นการยอมรับเอานวัตกรรมหรือเทคโนโลยีไปใช้ปฏิบัติในการประกอบอาชีพต่อไป รวมทั้งนำไปแนะนำต่อเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

สรุป กระบวนการยอมรับ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องใหม่ ๆ เมื่อสนใจจึงนำมาไตร่ตรอง และทดลองทำและนำไปสู่การปฏิบัติ

1.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ

เกรียงศักดิ์ บัณฑิต (2528:4-6) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี ได้แก่

1) **สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของเกษตรกร** เช่น อายุ ระดับการศึกษาเจตคติ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

2) **สภาพทางเศรษฐกิจ** เช่น รายได้ ขนาดพื้นที่ถือครอง ความพร้อมของเทคโนโลยี และการใช้สินเชื่อการผลิต

3) **ลักษณะของเทคโนโลยีการเกษตร** เช่น ความซับซ้อน และความง่าย

ของเทคโนโลยี

- 4) ตัวเกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมายเอง หรือผู้รับการถ่ายทอด
- 5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หรือผู้ถ่ายทอด
- 6) สภาพทางภูมิศาสตร์

ดิเรก ฤกษ์หรัย อ่างในคิระ ตะเคียนศก (2544:12-13) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยี ดังนี้

1) ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสภาพการณ์โดยทั่วไป ได้แก่

(1) สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งสภาพทาง

ภูมิศาสตร์

ก. สภาพทางเศรษฐกิจ เช่น เกษตรกรที่มีการถือครองที่ดินมากกว่าและมีรายได้มากกว่า จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงโดยง่ายและเร็วกว่า

ข. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ลักษณะครอบครัวที่มีขนาดเล็กมีแนวโน้มการยอมรับสูง เกษตรกรที่อยู่ในสังคมที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ อย่างเคร่งครัด มีการทำงานเพื่อส่วนรวมน้อย มีความเชื่อที่เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงมาก จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงช้าลง และยอมรับในปริมาณน้อย

ค. สภาพทางภูมิศาสตร์ ที่สำคัญ คือ ท้องที่ใดที่สามารถติดต่อกับท้องที่เจริญทางด้านเทคโนโลยีมากกว่า หรือมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมากกว่าจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เร็วกว่าและในปริมาณที่มากกว่า

(2) สมรรถภาพในการดำเนินงานของสถาบันหรือองค์กรโดยรวมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่

(1) บุคคลเป็นเป้าหมายหรือผู้รับการเปลี่ยนแปลงเฉพาะพื้นฐานของเกษตรกร ได้แก่ พื้นฐานทางสังคม พื้นฐานทางเศรษฐกิจ พื้นฐานในการติดต่อสื่อสาร พื้นฐานอื่นๆ เช่น แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ มีความพร้อมทางจิตใจ มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องมากมีทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและเทคโนโลยีที่นำมาเปลี่ยนแปลง

(2) ปัจจัยที่เป็นนวัตกรรมเอง มีผลต่อการรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรภายใต้สภาพแวดล้อมหนึ่งๆ ที่สำคัญ คือ

ก. ต้นทุนและกำไร (cost and benefit) เทคโนโลยีที่ลงทุนน้อยที่สุดกำไรมากที่สุดจะทำให้มีการยอมรับมากกว่าและเร็วกว่า

ข. ความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน

(similar and fit) คือ การไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อของคนในชุมชน และความเหมาะสมกับทรัพยากรที่มีในชุมชน

ค. สามารถปฏิบัติได้และเข้าใจง่าย (practical and understand) คือ เป็นเรื่องที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และไม่มีกฎเกณฑ์ยุ่งยากเกินไป

ง. สามารถเห็นว่าปฏิบัติได้ผลแล้ว คือ ถ้าเห็นว่าเกิดผลดีมาก่อนก็จะปฏิบัติตามหรือยอมรับได้ง่ายและเร็วกว่า

จ. ใช้เวลาน้อยหรือประหยัดกว่า (timesaving)

ฉ. สามารถแบ่งแยกเป็นขั้นตอนหรือแยกเป็นเรื่องๆ ได้

ช. เป็นการตัดสินใจของกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะต้องสร้างความเชื่อใจให้เป็นที่ยอมรับจากเกษตรกร มีอุดมการณ์ในการทำงาน และมีความสามารถในการถ่ายทอดและรับข่าวสารประเด็นที่ขาดไม่ได้ คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต้องมีความเชื่อมั่นในเทคโนโลยี มีความรู้ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและมีทัศนคติที่ดีต่อเกษตรกรด้วย

ดิเรก ฤกษ์หรรษา อ่างในศิระ ตะเคียนศก (2544:14) บัญญัติต่าง ๆ ที่มีผลให้บุคคลยอมรับง่ายหรือเร็วหรือเข้าขั้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

- 1) ข้อดีของงานที่เทียบเคียงกันได้ หมายถึง เทคนิควิทยาการใหม่หรือที่ดีกว่า เมื่อเปรียบเทียบกัน
- 2) สอดคล้องกับความคิดของตน (compatibility) หมายถึง วิทยาการใหม่ที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมและประสบการณ์ในอดีตของผู้ยอมรับ
- 3) ความยุ่งยากซับซ้อน (complexity) หมายถึง วิทยาการใหม่นั้น ไม่ยุ่งยากซับซ้อนต่อการทำความเข้าใจและต่อการนำไปใช้
- 4) สามารถแยกเป็นส่วนย่อยได้ (devisibility) หมายถึง ระดับเทคนิควิทยาการ สามารถแยกย่อยไปทำการทดลองได้ จะทำให้มีการยอมรับมากกว่าไม่สามารถแยกย่อยไปทำการทดลองได้
- 5) สามารถถ่ายทอดให้เข้าใจได้ (communication) หมายถึง ระดับที่ผลของวิทยาการแผนใหม่ สามารถเผยแพร่กระจายถ่ายทอดถึงผู้อื่นได้

วัลลภ พรหมทอง (2541:59-60) กล่าวว่า การยอมรับข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับปัจจัยหลายอย่าง ทั้งจากเทคโนโลยีที่แนะนำและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดังนี้

1) เกิดจากนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่แนะนำ ได้แก่

(1) สิ่งที่ได้รับเป็นผลดีแก่เกษตรกร (relative advantage)

เกษตรกรจะยอมรับสิ่งแนะนำใหม่ ๆ ถ้าหากสิ่งนั้นเกิดผลดี มีประโยชน์และคุ้มค้ำมากกว่าสิ่งที่เคยปฏิบัติอยู่

(2) ความยุ่งยากซับซ้อน (complexity) เทคโนโลยีที่แนะนำหรือสิ่งใหม่ ๆ ถ้าไม่ยุ่งยากซับซ้อน เกษตรกรก็จะสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย

(3) สอดคล้องกับสิ่งที่มีหรือปฏิบัติอยู่ (compatibility) เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับสิ่งที่มีอยู่ เมื่อแนะนำแล้วเกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติได้เลย

(4) แบ่งทดลองจำนวนเล็กน้อยได้ (divisibility) เกษตรกรสามารถที่จะทดลองจำนวนเล็กน้อยก่อนได้ เช่น การใช้สารเคมี กับพืช เมื่อทดลองแล้วได้ผลดีก็ยอมรับไปปฏิบัติ

(5) เห็นผลชัดแจ้ง (visibility) สิ่งที่จะแนะนำมาเกษตรกรเห็นผลชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับที่ไม่ได้ใช้สิ่งนั้น

2) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ได้แก่

(1) แหล่งข่าวสาร ได้จากแหล่งไหน มีความน่าเชื่อถือเพียงใด

(2) ระดับการศึกษาของผู้รับ ผู้มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มการยอมรับได้มากกว่า

(3) หน่วยงานหรือสถาบันรับรอง ถ้าหากมีสถาบันหรือองค์กรในท้องถิ่นยอมรับหรือรับรองเกษตรกรจะยอมรับได้มากกว่า

(4) เจตคติที่ดีต่อผู้ที่แนะนำ ถ้าเกษตรกรเชื่อถือผู้แนะนำจะยอมรับได้มากกว่า

(5) อายุ เกษตรกรที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มยอมรับได้เร็วกว่าเกษตรกรที่อายุมาก

(6) ภูมิหลัง ถ้าหากบรรพบุรุษของเกษตรกรประกอบอาชีพการเกษตรมาก่อน มีแนวโน้มในการยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตรมากกว่า

(7) ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ เกษตรกรที่มีประสบการณ์มากกว่าจะยอมรับได้มากกว่า

(8) การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรมีแนวโน้มในการยอมรับได้มากกว่า

(9) ขนาดของฟาร์ม เกษตรกรที่มีขนาดของฟาร์มใหญ่กว่ามีแนวโน้มในการยอมรับได้มากกว่า

(10) สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรที่มีฐานะดีกว่าจะยอมรับเทคโนโลยีได้มากกว่า

(11) ระบบสังคมและวัฒนธรรม เกษตรกรจะยอมรับได้มาก ถ้าเทคโนโลยีนั้นสอดคล้องกับระบบสังคมและวัฒนธรรมของเกษตรกร

ปัญญา ทิรัญศรีศรี (2529:185-188) กล่าวว่า การยอมรับขึ้นอยู่กับปัจจัยแยกได้ใหญ่ ๆ 3 ปัจจัย คือ

1) ปัจจัยของผู้รับ การยอมรับวิทยาการแผนใหม่นั้น ผู้รับรับได้เร็วหรือช้าหรือจะเกิดจากความสนใจ อยากทราบไปจนถึงขั้นยอมรับนั้นขึ้นอยู่กับ

(1) ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้รับ เพราะวิทยาการแผนใหม่โดยทั่ว ๆ ไปจะต้องอาศัยเงินในการลงทุน

(2) ความรู้ความสามารถของผู้รับ เพราะการได้รับการศึกษาสูงของเกษตรกรจะทำให้เกษตรกรได้มีความรู้กว้าง มีความรู้รอบตัว มีเหตุมีผลสามารถเปรียบเทียบความเป็นประโยชน์ของวิทยาการแผนใหม่ได้

(3) อายุ เกษตรกรรุ่นใหม่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่ได้ดีกว่าเกษตรกรที่มีอายุมาก เพราะวิทยาการแผนใหม่อาจจะไปขัดต่อความเชื่อของเกษตรกรอายุมาก อีกทั้งเกษตรกรอายุมากก็ไม่อยากเสี่ยงหรือทำอะไรใหม่ ๆ

(4) เพศ เกษตรกรเพศชายมีความเชื่อมั่น ความมีเหตุผล สูงกว่าเกษตรกรหญิง ซึ่งโดยส่วนใหญ่ยังมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ และเกษตรกรหญิงไม่ชอบเสี่ยงชอบผจญภัยเท่าเกษตรกรชาย

(5) การอยู่ใกล้สื่อและข่าวสาร เกษตรกรที่อยู่ใกล้ตัวเมืองและมีสื่อวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และมีโอกาสได้อ่านหนังสือพิมพ์ จะมีโอกาสตัดสินใจรับวิทยาการแผนใหม่ได้ดีกว่าเกษตรกรซึ่งอยู่ห่างไกล หรือไม่สามารถจะได้รับข่าวสารข้อมูลทางการเกษตรเลย

(6) ปัญหา เกษตรกรที่มีปัญหาในการทำการเกษตรมากจะยอมรับวิทยาการแผนใหม่ได้ง่ายกว่าเกษตรกรที่ไม่ค่อยมีปัญหา เพราะการเกิดปัญหาทำให้เกษตรกรต้องเสาะแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา จึงเหมาะสมต่อการใช้วิทยาการแผนใหม่ในการแก้ปัญหา

2) ปัจจัยภายนอกผู้รับ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ

(1) *สภาพสังคมเกษตร* ที่ทำกันเป็นการค้า เป็นอุตสาหกรรม การเพิ่มปริมาณการผลิต การเพิ่มผลผลิต เป็นความจำเป็นของสังคม ดังนั้น สภาพสังคมมีส่วนทำให้เกษตรกรต้องขวนขวายหาทางเพิ่มผลผลิต เพื่อตอบสนองต่อสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยีต่าง ๆ

(2) *สภาพการเมือง* การเมืองที่รัฐให้การสนับสนุนการสั่งเข้าของปุ๋ยเคมี พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ หรือการก่อสร้างโรงงานทำปุ๋ยขึ้น การให้ส่งเข้าเครื่องมือเครื่องจักร เครื่องมือทุนแรงทางการเกษตร ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการใช้สัมพันธกันไปกับการสั่งเข้ามา

(3) *เศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ* ในประเทศที่มีเศรษฐกิจดี เกษตรกรจะใช้วิทยาการแผนใหม่มากกว่าประเทศที่มีเศรษฐกิจอ่อนแอกว่า

3) ลักษณะของวิทยาการแผนใหม่ ได้แก่

(1) *ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทน* หากนวัตกรรมใดต้องใช้จ่ายสูง ก็จะได้รับ การยอมรับมากกว่าสิ่งซึ่งเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า และนวัตกรรมใดที่ให้ผลตอบแทนสูง และ/หรือให้ผลตอบแทนเร็วกว่า ก็จะได้รับ การยอมรับดีกว่าสิ่งที่ให้ผลตอบแทนน้อยและช้า

(2) *ความยุ่งยากซับซ้อนของการปฏิบัติ* นวัตกรรมใดที่มีกรรมวิธียุ่งยากซับซ้อนมากมักได้รับการยอมรับน้อยกว่านวัตกรรมที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

(3) *นวัตกรรมที่ทดลองได้ง่าย* หากนวัตกรรมใดเมื่อนำไปเผยแพร่แล้ว เกษตรกรนำไปทดลองทำได้ง่าย ย่อมมีโอกาสได้รับการยอมรับดีกว่าสิ่งที่ทดลองได้ยาก

(4) *นวัตกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ชัด* นวัตกรรมใดที่แสดงให้เห็นได้ชัด จะด้วยการสาธิตหรือการเผยแพร่ทางภาพ ทางข้อความอย่างใดก็ตามเมื่อมองเห็นความดีเด่นได้ชัดแจ่มย่อมเป็นที่ยอมรับง่ายกว่าสิ่งที่สังเกตเห็นได้

(5) *ความสอดคล้องของนวัตกรรม* กับสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติอยู่หรือสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ จะได้รับการยอมรับง่ายกว่ากับสิ่งที่เกษตรกรไม่เคยปฏิบัติหรือไม่สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่

(6) *นวัตกรรมนั้นสามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น* หากมีการคิดค้นให้ใช้นวัตกรรมซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่แพร่หลายในท้องถิ่นอยู่แล้ว ก็มีโอกาสดำเนินการยอมรับง่ายขึ้น

สรุป ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ได้แก่ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม สภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะความยากง่ายของเทคโนโลยี ความสอดคล้องกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่หรือทรัพยากรที่มีอยู่ ข่าวสารที่ได้รับรวมไปถึงตัวเกษตรกรเอง และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2. โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ในเรื่องนี้จะกล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน และรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับบัญชีฟาร์ม การจัดทำบัญชีฟาร์ม ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของโครงการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2545: 1) ระบุว่า คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี โดย พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงว่ารัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นโยบายดังกล่าวได้กำหนดให้มีการพักชำระหนี้กับเกษตรกรรายย่อย 3 ปี เพื่อแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างเร่งด่วน โดยวางระบบการฟื้นฟูและให้ความช่วยเหลือการผลิตอย่างครบวงจร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2545: 1) ระบุว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจนและมีปัญหาหนี้สิน ซึ่งกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุดและเป็นคนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ คือเกษตรกรรายย่อย ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเพื่อช่วยฟื้นฟูให้เกษตรกร ดังกล่าวมีเงินออม และเงินลงทุนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรรายย่อย รวมทั้งการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่เกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ เพื่อนำไปสู่การฟื้นตัวของเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ทั้งนี้ การพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรดังกล่าวจะดำเนินการผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เนื่องจากจะครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยเกือบทั้งหมดเพราะปัจจุบันมีเกษตรกรรายย่อยถึง 5,114,336 ครัวเรือน หรือกว่าร้อยละ 91 ได้รับการช่วยเหลือด้านเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ม.ป.ป.:11) ระบุว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ต้องบันทึกข้อมูลลงในบัญชีฟาร์มคือการจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายทุกรายการ เพื่อจะได้รู้ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เสียไปจำนวนเท่าไร แล้วเมื่อหักกับผลผลิตที่ขายไปมีรายได้เพิ่มขึ้นเท่าไร โดยข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้เกษตรกรทราบถึงรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้ประโยชน์ในการออมและให้เจ้าหน้าที่ทราบข้อมูล เพื่อใช้เป็นแนวทางช่วยเหลือเกษตรกรในการฟื้นฟูอาชีพให้ยั่งยืนต่อไป

2.2 หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

2.2.1 หลักการและเหตุผล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544: 6) ระบุว่า ปัจจุบันเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจนและมีปัญหาด้านหนี้สิน โดยกลุ่มที่มีปัญหามากที่สุดและเป็นคนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้ คือ เกษตรกรรายย่อย ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยอันจะช่วยฟื้นฟูให้เกษตรกรรายย่อยซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีเงินออมและเงินลงทุนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้มากขึ้น ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งประสบปัญหาความยากจน รวมทั้งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544:1) กล่าวว่า โครงการ ฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

1) รัฐบาลกำหนดนโยบายฟื้นฟูและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่เกษตรกรเร่งรัดการแก้ปัญหาหนี้สินและพักชำระหนี้ให้สามารถฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพ

2) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 และวันที่ 1 พฤษภาคม 2544 เห็นชอบโครงการพักชำระหนี้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยให้ความช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหาหนี้สิน เนื่องจากเหตุสุดวิสัยและจำเป็นให้ลดภาวะหนี้สิน 3 ปี เพื่อให้โอกาสฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ และเกษตรกรจะต้องใช้โอกาสที่ได้รับนี้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถจ่ายชำระหนี้ได้หลังหนี้สิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัวอย่างแท้จริงและยั่งยืน

2.2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544: 6) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ว่าโดยปกติเกษตรกรรายย่อยที่กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จะไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ดังนั้น จึงกำหนดหลักการในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหาหนี้สิน อันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัย และจำเป็นให้ได้รับการลดภาระหนี้สินเป็นเวลา 3 ปี เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยมีโอกาสพักฟื้นและฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ และเกษตรกรดังกล่าวจะต้องใช้โอกาสที่ได้รับจากการลดภาระหนี้สินในครั้งนี้ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถจ่ายชำระหนี้ได้หลังจากสิ้นสุดโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศมีการฟื้นตัวอย่างแท้จริงและยั่งยืน

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544: 2) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

1) เพื่อสร้างรายได้ สร้างงานให้เกษตรกร โดยการสนับสนุนปัจจัยการผลิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีตามแผนการผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อเปิดโอกาสให้เกษตรกรฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้

2) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นด้วยการถ่ายทอดเทคโนโลยี และสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้ครอบคลุมเกษตรกรเป้าหมายทั้งหมด โดยให้เป็นไปตามความต้องการของเกษตรกรรายย่อยที่พักชำระหนี้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรภายใต้กรอบอาชีพที่ส่งเสริมและมีโอกาสทางการตลาดให้สามารถที่จะชำระหนี้และขยายการผลิตต่อไปได้ หลังจากครบกำหนดพักชำระหนี้ตามนโยบายรัฐบาล

2.2.3 เป้าหมายของโครงการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544 :6-7) ระบุว่าเป้าหมายของโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ มีดังนี้

1) ให้โอกาสเกษตรกรรายย่อย (วงเงินกู้ไม่เกิน 100,000 บาท) ทั้งหมดที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 2,112,132 ราย ได้ขอรับการช่วยเหลือโดยการพักชำระหนี้ (พักชำระเงินต้น และไม่ต้องเสียดอกเบี้ย) เป็นเวลา 3 ปี รวมเป็นมูลค่าหนี้สินทั้งสิ้น 75,031 ล้านบาท โดยแยกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) ลูกค้าที่ไม่มีปัญหาการค้างชำระ จำนวน 1,231,099 ราย
มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ จำนวน 43,531 ล้านบาท

(2) ลูกค้าที่เป็นลูกค้าใหม่ หรือลูกค้าที่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้(ลูกค้าชั้นทั่วไป) จำนวน 433,971 ราย มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ จำนวน 13,122 ล้านบาท

(3) ลูกค้าค้างชำระ จำนวน 447,062 ราย มูลค่าเงินกู้คงเป็นหนี้ จำนวน 18,378 ล้านบาท

2) เกษตรกรรายย่อยที่อยู่ในข่าย ที่ได้รับการช่วยเหลือและประสงค์จะขอรับความช่วยเหลือตามโครงการพักชำระหนี้จะต้องแสดงเจตจำนงที่จะเข้าร่วมโครงการกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

3) เกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการ ตามข้อ(2) จะต้องเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงการผลิตเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพตามที่รัฐบาล ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานต่างๆ ร่วมกับเกษตรกรเป็นผู้กำหนดร่วมกัน

2.3 แนวทางการดำเนินงานและรายละเอียดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

2.3.1 กรอบแนวทางการดำเนินงาน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544: 3) กล่าวว่า กรอบแนวทางการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ประกอบด้วย แผนงานหลักการดำเนินโครงการ ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการตามนโยบายพักชำระหนี้ ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย ครั้งที่ 3/2544 วันที่ 5 เมษายน 2544 ได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการ ซึ่งได้กำหนดแผนงานหลักการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วย แผนประชาสัมพันธ์ แผนประชุมชี้แจงและรับเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ แผนการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ แผนการติดตามและแนะนำ กำกับเกษตรกรในโครงการ แผนการประเมินผลความสำเร็จของเกษตรกรในโครงการ และแผนสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินโครงการ กรมส่งเสริมการเกษตร (2545:2) กล่าวว่า เพื่อให้การปฏิบัติงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้สอดคล้องกับนโยบายและมีความชัดเจนในการปฏิบัติ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบกรอบแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) การรวบรวมรายชื่อเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อเกษตรกรรายย่อยที่เป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามคุณสมบัติที่กำหนดและประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ โดยแยกรายตำบล/อำเภอ//จังหวัด มอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จัดส่งบัญชีชื่อดังกล่าวให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกและประสานโครงการระดับจังหวัด

2) จัดตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงาน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน โครงการติดตาม และประเมินผลการช่วยเหลือเกษตรกรเป็นรายบุคคล

3) จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสนับสนุน ตรวจสอบและจำแนกกลุ่มเกษตรกรลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการ จัดทำแผนฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแต่ละราย พร้อมทั้งจัดทำแผนถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร

2.3.2 ขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงาน ดังนี้

1) ประชาสัมพันธ์โครงการให้กับเกษตรกรทราบ โดยดำเนินการผ่านสื่อต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวมทั้งการชี้แจงในที่ประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ/จังหวัด ดำเนินการตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม 2544 เป็นต้นไป

2) ประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจเกษตรกร ในพื้นที่ด้วยวิธีการประชุมกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. ร่วมกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ ตลอดจนดำเนินการสอบสวนคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการ ดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน 2544 เป็นต้นไป

3) เกษตรกรที่มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการและมีความประสงค์ยื่นแสดงความจำนงค์ขอพักชำระหนี้ จะต้องร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร และแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ ดำเนินการระหว่างเดือนเมษายน 2544 – มิถุนายน 2544

4) พนักงานสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นัดพบเกษตรกร ที่ขอพักชำระหนี้ เพื่อจัดทำบันทึกข้อตกลงต่อท้ายสัญญาเงินกู้ และคำยินยอมของผู้ค้ำประกัน เพื่อขยายเวลาชำระหนี้ออกไป 3 ปี ดำเนินการในระหว่างเดือนมิถุนายน – กันยายน 2544

5) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร่วมกับส่วนราชการ จัดทำแผนสนับสนุนการผลิตฟื้นฟูอาชีพของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกันยายน 2544 เป็นต้นไป

6) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ติดตามและกำกับการดำเนินงานของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่เดือนกันยายน 2544 เป็นต้นไป

2.3.3 การติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการ

1) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะต้องจัดให้มีระบบการกำกับตรวจสอบการใช้จ่ายของเกษตรกรที่ขอพักชำระหนี้ให้นำเงินไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรเพื่อสร้างรายได้และทำการออมตามกำลังเป็นสำคัญหากเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวจะถูกให้ออกจากโครงการและต้องชำระเงินต้นและดอกเบี้ยแก่ ธ.ก.ส. ตามเกณฑ์ลูกค้าชั้นนี้ ร้อยละ 11 ต่อปี บวกด้วยดอกเบี้ยปรับอีกร้อยละ 3 ต่อปี

2) รัฐบาลจะให้การสนับสนุนการดำเนินการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดังนี้

(1) เพิ่มทุนดำเนินงานแก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร เพื่อให้ในการขยายสินเชื่อในอนาคต

(2) สนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเสริมแหล่ง เงินทุนในระบบให้แก่เกษตรกร

(3) สนับสนุนระบบประกันพืชผล เพื่อช่วยลดภาวะความเสียหาย ทางการเกษตรอันเนื่องมาจากภัยพิบัติแก่เกษตรกร

(4) พิจารณาปรับปรุงการกำลังตรวจสอบสถาบันการเงิน เฉพาะ กิจทั้งระบบ ซึ่งรวมถึง ธ.ก.ส. ด้วย เพื่อให้มีระบบการจัดการที่เหมาะสม เช่น การแยกระบบบัญชี สำหรับสินเชื่อนโยบายรัฐ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่แหล่งเงินทุนของ ธ.ก.ส.

2.3.4 แหล่งงบประมาณ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544: 20) กล่าวว่า แหล่งงบประมาณ สำหรับดำเนินการ มีดังนี้

1) กลุ่มต้องการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรผสมผสาน โดยรัฐสนับสนุน บัณฑิตการผลิตที่จำเป็นเพื่อการฟื้นฟูอาชีพและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ให้ส่วนราชการจัด กิจกรรม/แผนงาน โดยใช้งบประมาณปี 2544 ร้อยละ 10 ของส่วนราชการ ที่สำนักงบประมาณได้ พิจารณาปรับลด และได้คืนมาภายหลังเพื่อดำเนินโครงการ

2) แผนฟื้นฟูอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้เป็นเงินให้มีการเจรจาธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือแหล่งเงินอื่นเพื่อสรรหาเงิน ลงทุนประกอบอาชีพที่ เหมาะสม โดยรัฐส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในส่วนนี้ ส่วนราชการต้องจัดทำโครงการบนหลักการไม่ สร้างหนี้และเกษตรกรมีความชำนาญและต้องการ ซึ่งหน่วยงานหลักๆ คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง และกรมปศุสัตว์ และให้จัดส่งโครงการให้กระทรวงพิจารณาทางงบประมาณต่อไป

2.3.5 งบประมาณ

ค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลจะสนับสนุนในการดำเนินงานโครงการ รัฐบาลจะ จัดสรรงบประมาณชัดเจนตามที่จ่ายจริงประมาณ ปีละ 6,150-7,700 ล้านบาท ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ จำนวนของเกษตรกรรายย่อยที่ขอเข้าร่วมโครงการ

2.3.6 ระยะเวลาดำเนินการ

เกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ผู้ที่ขอเข้าร่วมโครงการจะได้รับการ พิจารณาให้พักชำระหนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2547 รวมระยะเวลา 3 ปี

2.3.7 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการ

1) เป็นการบรรเทาความเดือดร้อนแก่เกษตรกรผู้ยากจน ซึ่งมีหนี้อยู่กับ ธ.ก.ส. ไม่เกิน 100,000 บาท เพื่อให้ใช้โอกาสนี้ในการปรับปรุงผลผลิตอย่างเต็มที่ ก็จะสามารถฟื้นฟูฐานะและพัฒนาอาชีพได้อย่างยั่งยืน และเป็นประโยชน์ต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

2) สำหรับการให้ผลตอบแทนพิเศษแก่เกษตรกรที่ชำระหนี้ปกติ ได้แก่ การลดภาระดอกเบี้ยลงในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ได้รับเงินฝากเพิ่มอีกร้อยละ 1 ต่อปี เป็นระยะเวลา 3 ปี และได้รับสิทธิกู้เงินเพิ่ม รวมทั้งสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ก็จะเป็นสิ่งจูงใจให้เกษตรกรที่มีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้มีความมุ่งมั่นที่จะประพฤติดีโดยการผ่อนชำระต่อไป ซึ่งจะเป็นการรักษาวินัยการเงินไว้

2.3.8 หน่วยงานรับผิดชอบ มีดังนี้

1) หน่วยงานหลัก ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ กำกับดูแลการดำเนินงาน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานโครงการติดตามและ ประเมินผล

2) หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง มีหน้าที่ ตรวจสอบเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เสนอแนะ และร่วมจัดทำแผนการผลิต เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแต่ละราย จัดทำแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ พร้อมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

2.4 หน่วยงานเกี่ยวกับบัญชีฟาร์มและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 หน่วยงานที่เกี่ยวกับบัญชีฟาร์ม

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (ม.ป.ป.:13-17) ได้ระบุนายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐในโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มภายใต้โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้จะต้องมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่จะต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จของโครงการฯ ดังนี้

1) หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

2) หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีบทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่ต้องปฏิบัติ มีดังนี้

(1) ภารกิจการจัดอบรมตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำ บัญชีฟาร์มให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้หลักสูตรบัญชี ฟาร์ม 1-8

ก. บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานหลัก ได้แก่

ก) เป็นผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรมเกษตรกร ในโครงการฟื้นฟู อาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มให้แก่ เกษตรกรในโครงการหลักสูตรบัญชีฟาร์ม 1-8 ซึ่งกรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นผู้จัดทำหลักสูตร โดย ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใน 3 ปี คือ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545-2547

ข) ในการจัดอบรม หน่วยงานหลักต้องทำการสำรวจและ รวบรวมรายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ เพื่อทำการติดต่อและติดตามให้ เกษตรกรผู้นั้นเข้ารับการอบรมโดยให้จัดแบ่งเกษตรกรเป็นกลุ่มฝึกอบรม กลุ่มละ 20-25 คน

ค) กรณีที่เกษตรกรในโครงการฯ ที่จะเข้ารับการอบรม ขาด ความพร้อม เช่น อายุมากจนเดินไม่ไหว บกพร่องทางการได้ยินหรือการมองเห็น อ่านไม่ออก เขียน หนังสือไม่ได้ เป็นต้น หน่วยงานหลักอาจพิจารณาให้ผู้อยู่ในครัวเรือนเดียวกันญาติพี่น้องหรือ ลูกหลานเข้ารับการอบรมแทน โดยให้เกษตรกรจัดทำบันทึกการมอบหมายให้ผู้อื่นเข้าอบรมแทน

ง) ให้ประสานงานกับครูบัญชีเกษตรกรอาสา ในพื้นที่ รับผิดชอบ โดยดูรายชื่อจากทะเบียนประวัติครูบัญชีเกษตรกรอาสาที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ เป็นผู้จัดทำไว้ เพื่อให้ครูบัญชีเกษตรกรอาสาทำหน้าที่เป็นวิทยากรในหลักสูตร บัญชีฟาร์ม 1-8 ซึ่ง ครูบัญชีเกษตรกรอาสา 1 คน จะประจำกลุ่มฝึกอบรม 1 กลุ่ม

จ) กรณีที่ครูบัญชีเกษตรกรอาสาไม่ครบทุกกลุ่ม ให้ครูบัญชี เกษตรกรอาสาที่มีอยู่รับผิดชอบกลุ่มฝึกอบรมอื่นไปพลางก่อน จนกว่าสำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์จะสามารถจัดหาครูบัญชีเกษตรกรอาสาได้ครบทุกกลุ่ม

ฉ) ครูบัญชีเกษตรกรอาสาประจำกลุ่ม จะรับผิดชอบเกษตรกร ในกลุ่มของตนจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ หากมีการเปลี่ยนแปลงเกษตรกรในกลุ่มครูบัญชีเกษตรกร อาสาจะแจ้งหน่วยงานหลัก เพื่อดำเนินงานแก้ไขปัญหาและรายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ช) จัดทำทะเบียนประวัติเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟู อาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ที่ผ่านการอบรมตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำ บัญชีฟาร์มในโครงการฯ เพื่อใช้ในการตรวจเยี่ยมและติดตามผล รวมทั้งใช้ในการรายงานผลให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

ข) ตรวจเยี่ยมและติดตามผลการจัดทำบัญชีฟาร์ม ของเกษตรกรที่ผ่านการอบรมแล้วรายงานผลให้หน่วยงานเจ้าของโครงการฯ ทราบ

ฅ) กำกับดูแล ติดตามให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องให้ครบ จำนวน 8 ครั้ง ภายใน 3 ปี

ฉ) ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ครอบครัวเกษตรกรอาสาและเกษตรกรที่ผ่านการอบรมในกรณีที่มีข้อสงสัย

ง) นำข้อมูลที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกรที่ผ่านการอบรมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ข้อแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้จ่าย การประกอบอาชีพ การหาอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

จ) ประสานงานกับสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ในกรณีมีปัญหาไม่อาจให้คำปรึกษา แนะนำ หรือวิเคราะห์ข้อมูลได้เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา

ข. บทบาทและภารกิจของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เป็นหน่วยงานสนับสนุนหน่วยงานหลักดังกล่าวข้างต้น มีภารกิจดังนี้

ก) เป็นผู้จัดทำหลักสูตรบัญชีฟาร์ม 1-8 เพื่อมอบให้หน่วยงานหลักนำมาจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

ข) จัดส่งรายชื่อครอบครัวเกษตรกรอาสา หรือนำครอบครัวเกษตรกรอาสาให้กับหน่วยงานหลัก เพื่อทำการติดต่อประสานงานในการเป็นวิทยากรในการอบรม

ค) จัดทำทะเบียนเกษตรกรที่ผ่านการอบรมหลักสูตรบัญชีฟาร์ม

ง) เป็นวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อติดตามการจัดทำบัญชีฟาร์มภายใต้โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

จ) สอนเสริมเพิ่มความรู้ ให้กับครอบครัวเกษตรกรอาสา

ฉ) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครอบครัวเกษตรกรอาสา และเกษตรกรที่ผ่านการอบรมในกรณีที่มีข้อสงสัยไม่เข้าใจในการจัดทำบัญชีฟาร์ม

ช) ให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ ของหน่วยงานหลัก เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีฟาร์มหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ซ) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานหลัก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากบัญชีฟาร์มที่เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นผู้จัดทำ เพื่อชี้ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะ

แนวทาง แกไขเกี่ยวกับการใช้จ่ายทั้งในครัวเรือนและการประกอบอาชีพการหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

(2) ภารกิจการติดตามผลการจัดทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกร ในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เป็นบทบาทที่ทั้งเจ้าหน้าที่ หน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน จะต้องมีหน้าที่ในการเข้าไปตรวจเยี่ยมและติดตามตรวจสอบดูว่า

ก. การจัดอบรมตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์ม ให้แก่เกษตรกรในโครงการฯ ครบทั้ง 8 ครั้งหรือไม่ การดำเนินการเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่

ข. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้รับการอบรมในหลักสูตรบัญชีฟาร์ม 1-8 อย่างต่อเนื่อง จำนวน 8 ครั้ง ภายใน 3 ปี จากครูบัญชีเกษตรกรอาสาหรือไม่ หากไม่ครบเพราะเหตุใด และได้มีการมอบหมายให้ผู้อื่นเข้ารับการอบรมแทนหรือไม่

ค. ครูบัญชีเกษตรกรอาสา ได้ไปเป็นวิทยากรในการอบรมให้กับหน่วยงานหลักอย่างต่อเนื่อง ครบ 8 ปีหรือไม่ หากไม่ครบเป็นเพราะเหตุใด

ง. เกษตรกรที่ผ่านการอบรมตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์ม หลักสูตรบัญชีฟาร์ม 1-8 ในแต่ละหลักสูตรแล้วได้กลับไปจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน และในการประกอบอาชีพ รวมทั้งจัดทำบัญชี และทะเบียนต่าง ๆ ตามที่ได้รับ การอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีไปหรือไม่ มีความถูกต้องในการจัดทำมากน้อยเพียงใด และหากไม่ได้จัดทำหรือทำไม่ถูกต้องเป็นเพราะมีปัญหามาไม่เข้าใจหรือมีข้อขัดข้องประการใด เพื่อจะได้ร่วมกัน นำข้อมูลมาพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี (2544:20-25) ระบุว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกคนจะต้องรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตด้านการเกษตรตามแผนการผลิต แล้วนำเทคโนโลยีที่ได้ไปปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น ๆ และทุกกิจกรรมจำเป็นจะต้องได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม เพื่อให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการรู้จักการจัดทำ การจดบันทึกบัญชีฟาร์ม เพื่อต้องการที่จะให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำข้อมูลที่ได้จัดทำไว้ มาใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผล และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่อไปหรือไม่ หรือจะต้องปรับปรุงกิจกรรมใด

2.4.2 กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

1) การดำเนินงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม

ดำเนินการโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ มีขั้นตอนดังนี้

(1) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดทำโครงการอบรมครูบัญชีเกษตรกรอาสาหลักสูตรการจัดทำบัญชีฟาร์มและมอบหมายให้สำนักงานตรวจบัญชีจังหวัด และสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ส่วนกลางเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการฝึกอบรม

(2) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด และสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ส่วนกลางประสานงานกับคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลให้ช่วยคัดเลือกเกษตรกรที่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพและมีคุณสมบัติตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนด ส่งเข้ารับการอบรมสำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับการอบรมเป็นครูบัญชีฟาร์มเกษตรกรอาสา มีดังนี้ ไม่จำกัดเพศ มีอายุระหว่าง 18-50 ปี ความรู้ไม่ควรต่ำกว่า ม.3 สามารถอ่านออกเขียนได้ดี มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และมีเวลาเพียงพอที่สามารถปฏิบัติงานเป็นครูบัญชีเกษตรกรอาสา

2) ครูบัญชีเกษตรกรอาสาจะมีหน้าที่ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์ม ให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ โดยจะทำหน้าที่

(1) เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ที่หน่วยงานหลักจะเป็นผู้จัดการอบรม

(2) เป็นพี่เลี้ยง ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาในการจัดทำบัญชีฟาร์มให้กับเกษตรกรในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

3) งบประมาณ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดและสำนักงานตรวจ-บัญชีสหกรณ์ส่วนกลางจะจัดทำทะเบียนประวัติครูบัญชีเกษตรกรอาสา และจัดทำบัญชีรายชื่อครูบัญชีเกษตรกรอาสาปิดประกาศไว้ที่ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

นอกจากนี้ สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดและสำนักงานตรวจบัญชี สหกรณ์ส่วนกลาง จะจัดทำทะเบียนเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย รวมทั้งยังจะทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขปัญหาและสอนเสริมเพิ่มเติมความรู้ในการจัดทำบัญชีฟาร์มให้กับเกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์ม ครูบัญชีเกษตรกรอาสา และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

สำหรับโครงการอบรมครูบัญชีเกษตรกรอาสา หลักสูตร การจัดทำบัญชี-ฟาร์มนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2545 เพื่อที่

ครูบัญชีเกษตรกรอาสาจะได้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรในโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จะเริ่มเดือนมิถุนายน 2545 การฝึกอบรมตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ มีการดำเนินงาน 8 ครั้ง โดยเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2545 และสิ้นสุดในปีงบประมาณ 2547 ดังรายละเอียดดังนี้

(1) ปีงบประมาณ 2545 (เกษตรกรอบรม 2 ครั้ง)

ครั้งที่ 1 บัญชีฟาร์ม 1 ให้เกษตรกรรู้จักการจัดทำบัญชี รายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนรายได้ ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ และบันทึกบัญชีการผลิตที่ได้รับ

ครั้งที่ 2 บัญชีฟาร์ม 2 ทบทวนการบันทึกบัญชีของเกษตรกรที่ได้บันทึกไว้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อแนะนำเพิ่มเติม และสอนให้เกษตรกรบันทึกทะเบียนผลผลิต การคิดต้นทุนการผลิต และการคิดกำไรขาดทุนจากการประกอบอาชีพ

(2) ปีงบประมาณ 2546 (เกษตรกรอบรม 3 ครั้ง)

ครั้งที่ 1 บัญชีฟาร์ม 3 ทบทวนการบันทึกบัญชีของเกษตรกร และนำผลการประกอบอาชีพที่บันทึกไว้มาคำนวณหาผลกำไร จากการประกอบอาชีพแต่ละอาชีพ และสรุปผลเปรียบเทียบรายรับ - รายจ่าย เพิ่มขึ้นหรือลดลง

ครั้งที่ 2 บัญชีฟาร์ม 4 ทบทวนการบันทึกบัญชีของเกษตรกร และแนะนำให้เกษตรกรรู้จักการวางแผน โดยนำข้อมูลกำไร จากการประกอบอาชีพมาใช้ประกอบการพิจารณา และแนะนำให้เกษตรกรบันทึกในสมุดบันทึกโครงการพักชำระหนี้ของ ธ.ก.ส.

ครั้งที่ 3 บัญชีฟาร์ม 5 ทบทวนการบันทึกบัญชีของเกษตรกร และให้เกษตรกรรู้จักการหาเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ นำไปใช้อย่างคุ้มค่าและรู้จักการออมทรัพย์เพื่อเก็บไว้ชำระหนี้ หรือลงทุนประกอบอาชีพต่อไป

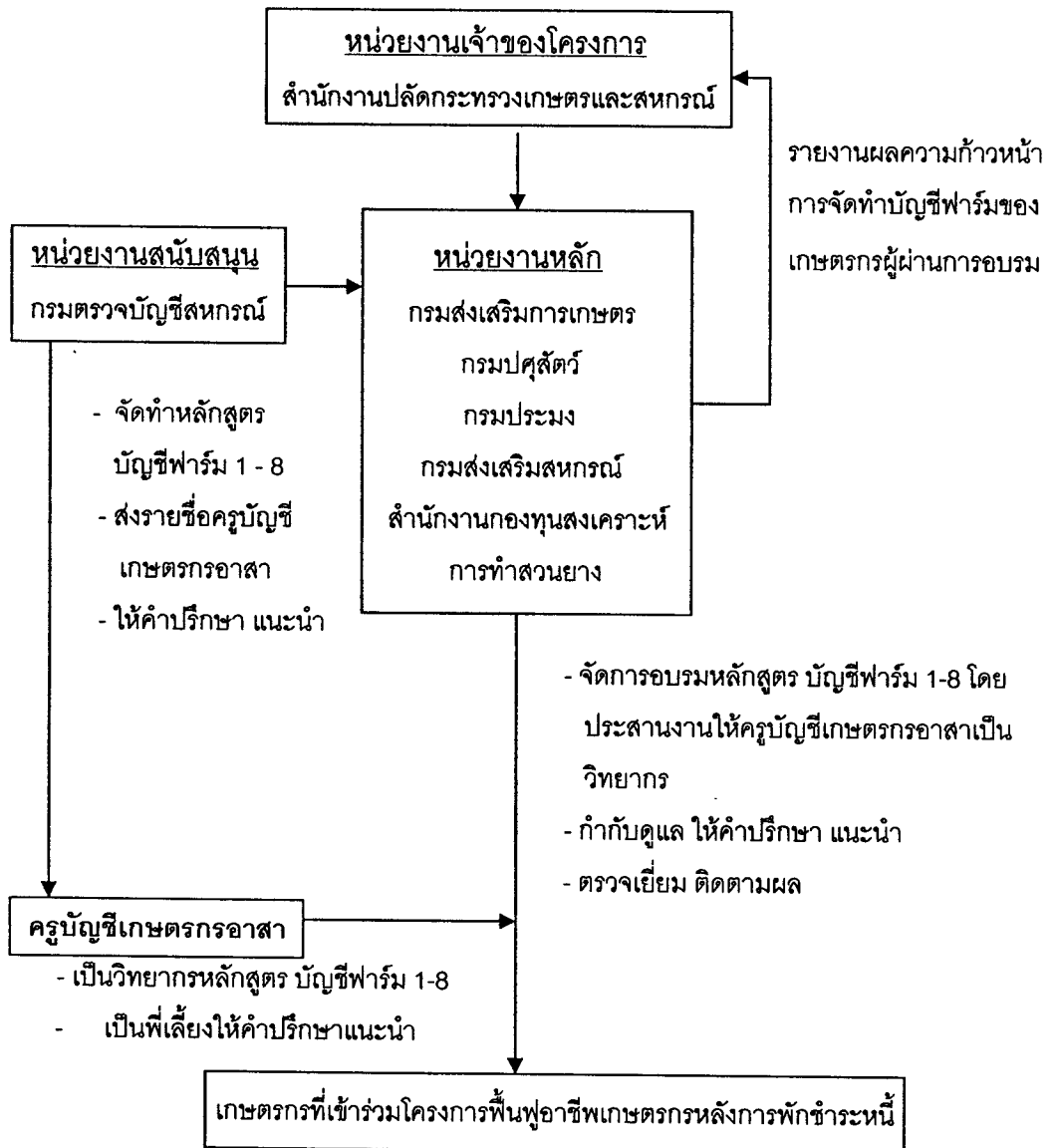
(3) ปีงบประมาณ 2547 (เกษตรกรอบรม 3 ครั้ง)

ครั้งที่ 1 บัญชีฟาร์ม 6 ทบทวนการบันทึกบัญชีของเกษตรกร และให้เกษตรกรคำนวณหาผลกำไร (ขาดทุน) จากการประกอบอาชีพหลังเสร็จสิ้นฤดูการผลิตและสิ้นปีและใช้ข้อมูลนั้นมาประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใหม่หรือทำอาชีพเสริมเพิ่มรายได้

ครั้งที่ 2 บัญชีฟาร์ม 7 ทบทวนการบันทึกบัญชีของเกษตรกร และให้เกษตรกรรู้จักเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องยนต์ สิ่งปลูกสร้างที่ใช้ในการประกอบอาชีพ และทราบวิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคา และการบันทึกเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพ

ครั้งที่ 3 บัญชีฟาร์ม 8 ทบพทวนการบันทึกบัญชีของเกษตรกร และให้เกษตรกรรู้จักการสรุปผลรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือนและสรุปผลรายรับ-รายจ่ายการประกอบอาชีพตั้งแต่เข้าโครงการจนเสร็จโครงการ เพื่อใช้ในการประเมินผลโครงการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบทบาทและภารกิจการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ได้นำมาแสดงไว้ในภาพที่ 2.1 ดังนี้



ภาพที่ 2.1 แสดงผังการดำเนินการโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดทำบัญชีฟาร์มให้แก่เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ที่มา : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี (2544) คู่มือการดำเนินงานจัดทำบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้จังหวัดสิงห์บุรี

2.5 การจัดทำบัญชีฟาร์ม

2.5.1 ความหมายของบัญชีฟาร์ม

บัญชีฟาร์ม (farm accounts) มาจากคำ 2 คำรวมกัน คือ บัญชี (accounts) กับฟาร์ม (farm) ในที่นี้จะกล่าวถึงความหมายและคำที่เกี่ยวข้อง 4 คำ คือ บัญชี การบัญชีฟาร์ม และบัญชีฟาร์ม ดังนี้

1) ความหมายของบัญชี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ.2542 (2546: 615) ได้ให้ความหมายของคำว่า บัญชี หมายถึง สมุดหรือกระดาษสำหรับจดรายการต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐาน เช่น บัญชีเงินสด บัญชีพัสดุ บัญชีผล บัญชีเรียกชื่อ บัญชีกระแสรายวัน บัญชีเงินฝาก ธนาคารซึ่งผู้ฝากสามารถถอนเงินได้ตลอดเวลา

สุพัฒน์ อุปกิจิต (2538: 12) กล่าวว่า บัญชี หมายถึง การจดบันทึก การจำแนก การสรุปผล และการรายงานเกี่ยวกับการเงินโดยมีหน่วยเป็นเงินตรา รวมทั้งการแปล ความหมายของผลการปฏิบัติดังกล่าวในรูปของรายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของกิจการ ซึ่งรายงานดังกล่าว คืองบการเงินนั่นเอง

ปณิตา สารวิจิตร และจรัสพล ธนพัทธกุล (2536: 10) กล่าวว่า บัญชี คือ ระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลทางการเงินแก่ผู้ใช้ข้อมูลเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ ถือการทำ ความเข้าใจ การคำนวณ และการเสนอเป็นหน้าที่ขั้นต้น และถือการแยกแยะ การจดบันทึก การแยกประเภท การรวบรวม การเสนอ การวิเคราะห์ และการอธิบาย เป็นขั้นตอนเบื้องต้น

Robinson and Davidson (1996: 4) ได้นิยามว่า บัญชี หมายถึง การบันทึกรับ-จ่ายทางการเงิน การเตรียมการของธนาคารหรือหน่วยงานให้บุคคลได้ฝากเงินหรือ การจัดทำใบรายงานใช้จ่ายเงินของบุคคลหรือบริษัท เพื่อซื้อขายสินค้าหรือค่าบริการอื่น ๆ

สรุป บัญชี หมายถึง การจดบันทึก การรวบรวม การจำแนก การเสนอรายการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

2) ความหมายของการบัญชี

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และสมเดช ไรจน์คูรีเสถียร (2537: 2) กล่าวว่า การบัญชี (accounting) คือ การจดบันทึกรายการค้าของกิจการ การจัดจำแนกรายการค้าออกเป็นหมวดหมู่ การสรุปผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการโดยใช้หน่วยเงินตรา รวมถึงการวิเคราะห์ และแปลความหมายจากข้อมูลทางการบัญชีที่ได้จากการจดบันทึก

นันทรัตน์ นามบุรี (2545: 9) กล่าวว่า การบัญชี หมายถึง การจดบันทึกรายการค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินสิ่งของ และสิทธิที่มีมูลค่าเป็นเงิน โดย

บันทึกไว้ในสมุดบัญชีเป็นประจำสม่ำเสมอ การบันทึกจะต้องเป็นระเบียบ ถูกต้องตามหลักทฤษฎีบัญชีที่สามารถแสดงผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงินของกิจการในระยะเวลาหนึ่งได้

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย อ้างถึงในฐาปนา ฉินไพศาล กัลยาณี กิตติจิตต์ และสุวิมล เหลืองประเสริฐ (2540: 2) ระบุว่า การบัญชี คือ ศิลปะของการเก็บรวบรวม บันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชี คือ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมของกิจการ

ผจญศักดิ์ หมวดสง (ม.ป.ป.: 4) กล่าวว่า การบัญชี คือ การจดบันทึกรายการค้าของกิจการ การจัดจำแนกรายการออกเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งสรุปผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการโดยใช้หน่วยเงินตรา นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึง การวิเคราะห์ และแปลความหมายจากข้อมูลทางการบัญชีที่ได้จากการบันทึกดังกล่าวด้วย

กรมอาชีวศึกษา (2524: 1) ให้ความหมายของการบัญชีว่า เป็นการจดบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงิน หรือสิ่งของที่กำหนดมูลค่าเป็นเงินไว้เป็นหลักฐาน โดยจัดแยกไว้เป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อให้แสดงผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานนั้น ๆ

เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย รุติผล โกมุตพงศ์ และธัญลักษณ์ วิจิตรสารวงษ์ (2542: 3) ได้สรุปว่า การบัญชีเป็นศิลปะในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับรายการเหตุการณ์ ข้อมูลทางเศรษฐกิจการเงินที่สามารถจดบันทึกไว้ในรูปของเงินตรา ซึ่งมีขั้นตอนในการทำงาน 4 ขั้นตอน คือ การจดบันทึกรายการ การจัดประเภทรายการ การสรุปรายการ และการนำผลของการสรุปรายการไปใช้ให้เกิดประโยชน์

Webster (1995: 8) ระบุว่า การบัญชี หมายถึง การบันทึกหนี้สิน และสินเชื่อ การซื้อขาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับสิ่งของบุคคลเป็นการจัดการทางธุรกิจ การติดต่อ การให้บริการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การบันทึก การสรุปธุรกิจ และการเงิน ตลอดจนวิเคราะห์ ตรวจสอบและรายงานผล

Warner (1996: 3) กล่าวว่า การบัญชี คือ ระเบียบซึ่งเสาะหา ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการธุรกิจ ข้อมูลนั้นมีประโยชน์อย่างมากสำหรับคนที่สนใจที่จะตัดสินใจในการดำเนินธุรกิจอันอาจเป็นผลกระทบต่อบุคคลากรและหน่วยงาน ซึ่งการบัญชีจะช่วยให้อ่านทราบพื้นฐานของระเบียบการบัญชี ทำให้มีความรู้ก้าวไปสู่วงการธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ที่กว้างขวางขึ้น

สรุป การบัญชี หมายถึง การจดบันทึกรายการค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการ รายรับ-รายจ่าย และสิ่งของที่มีมูลค่าเป็นเงินอย่างเป็นทางการ วิเคราะห์ และใช้ประโยชน์ได้

3) ความหมายของฟาร์ม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 812) ได้ให้ความหมายของ คำว่าฟาร์ม คือ อาณาบริเวณที่ใช้ทำเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ เช่น ทำฟาร์มปลูกข้าวโพดข้าวฟ่าง เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เป็นต้น

บรรลุ พุฒิกง (2539: 47) กล่าวว่า ฟาร์ม หมายถึง สถานที่ซึ่งเกษตรกรได้ทำการถือครองไว้เพื่อประกอบการผลิตพืชและสัตว์ ตลอดจนการจำหน่ายผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นมานั้น ความหมายของฟาร์มดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า ฟาร์มเป็นธุรกิจหนึ่งซึ่งครอบคลุมปัจจัยการผลิตที่สำคัญ คือ ที่ดิน แรงงาน และทุน ซึ่งเกษตรกรในฐานะผู้จัดการฟาร์มเป็นผู้จัดสรรปัจจัยการผลิตดังกล่าวเพื่อดำเนินการผลิตพืชและสัตว์ แล้วนำไปจำหน่ายเพื่อนำรายได้ส่วนหนึ่งมาใช้ในการครองชีพของครอบครัวและอาจมีเงินออมไว้เพื่อวางแผนขยายขนาดของการทำฟาร์มต่อไปในอนาคต

Webster (1995: 421) ให้ความหมายของฟาร์มว่า คือ พื้นที่ที่จัดไว้เพื่อทำการเกษตรเป็นที่เลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์เลี้ยงภายในบ้าน เช่น หมู ไก่ เป็ด วัว ควาย

Stephens (1998:95) กล่าวว่า ฟาร์ม หมายถึง พื้นที่ที่อาจมีขนาดแตกต่างกัน และมีอาคารหรือโรงเรือนบนพื้นที่ ซึ่งผู้ดำเนินการเป็นเจ้าของ หรืออาจเป็นผู้เช่าพื้นที่ เพื่อใช้ในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

Robinson and Davidson (1996: 473) กล่าวว่า ฟาร์ม หมายถึง พื้นที่ดินที่ประกอบด้วยอาคารโรงเรือนใช้ในการเพาะปลูกพืช และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์เลี้ยงหรือเพาะเลี้ยงสัตว์

Chhatwal (1996: 147) กล่าวว่า ฟาร์ม คือ อาณาบริเวณหรือพื้นดินที่มีบ้านหรือสิ่งก่อสร้างอาคารตั้งอยู่ โดยมีจุดประสงค์เพื่อการเกษตร เมื่อเริ่มแรกคำคำนี้ใช้เพื่อการเช่าหรือทำสัญญาเช่าพื้นดินระหว่างผู้เป็นเจ้าของที่ดินกับผู้เช่าในที่นี้คือ ชาวนา

สรุป ฟาร์ม หมายถึง อาณาบริเวณหรือสถานที่ซึ่งทำการเกษตรมีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รวมไปถึงอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ด้วย

4) ความหมายของบัญชีฟาร์ม

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545: 17) ได้ระบุถึงการจัดทำบัญชีฟาร์ม

ตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ว่า เป็นการจัดบันทึกการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย ต้นทุน ในการประกอบอาชีพ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชไร่ พืชสวน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ เกษตรกรต้องจัดทำเพื่อให้รู้ต้นทุน กำไรหรือขาดทุน ในการลงทุนประกอบอาชีพแต่ละชนิด

สมศักดิ์ เปรียบพร้อม (2530: 77) กล่าวว่า บัญชีฟาร์มและบันทึก ต่าง ๆ ของฟาร์มเป็นการรวบรวมข้อมูลและข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วย ธุรกิจฟาร์ม โดยการจัดบันทึกข้อมูลและข่าวสารความรู้ดังกล่าวให้อยู่ในรูปแบบทางบัญชีและ บันทึกต่าง ๆ ที่มีระบบแบบแผน เพื่อความสะดวกและง่ายต่อความเข้าใจ และสามารถที่จะนำเอา ข้อมูลและข่าวสารความรู้ที่จัดบันทึกไว้มาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และวินิจฉัยสถานภาพด้าน การเงินการคลัง ตลอดจนวัดผลสำเร็จของการทำธุรกิจฟาร์ม

บรรลุ พุฒิกร (2529: 93-94) ระบุว่า การลงบัญชีและบันทึก รายละเอียดของกิจการฟาร์มต่าง ๆ ไว้ เช่น รายได้ และรายจ่าย เนื้อที่เพาะปลูก ผลผลิต การ กระจายผลผลิต การใช้แรงงานในการผลิตพืชและสัตว์ ตลอดจนทรัพย์สินและหนี้สินของฟาร์ม การลงบัญชี และการบันทึกข้อมูลดังกล่าว เป็นการช่วยความทรงจำของเกษตรกรและสามารถนำ ข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ให้สอดคล้องกับภาวะความ ต้องการของตลาดและแนวโน้มของราคา ตลอดจนเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

Herren and Donahue (1991: 169-170) อธิบายว่า บัญชีฟาร์ม หมายถึง บัญชีประเภทใดประเภทหนึ่งต่อไปนี้

(1) บัญชีทางการเงิน (*financial account*) เป็นบัญชีที่บันทึก รายการ สินค้าวัสดุและบันทึกการเงินในการซื้อขายสินค้า รวมทั้งการบันทึกข้อมูลผลิตภัณฑ์ ตามปกติจะเป็นฟาร์มแบบกิจการเดี่ยว

(2) บัญชีค่าใช้จ่าย (*cost account*) เป็นบัญชีด้านการเงินเหมือนกับ ข้อ (1) แต่ที่เพิ่มเข้ามาก็คือ บัญชีบันทึกค่าใช้จ่ายพัฒนาปรับปรุงฟาร์ม บันทึกเวลาการทำงานของ คนงาน บันทึกการทำงานและจำนวนเครื่องจักรกล บันทึกจำนวนอาคารโรงเรือน ดอกเบี้ยธนาคาร ฯลฯ ในแต่ละกิจการของฟาร์ม ข้อมูลในบัญชีเหล่านี้อาจจะบันทึกในบัญชีฟาร์มของกิจการฟาร์ม ประเภทเดียวและธุรกิจฟาร์มทุกรูปแบบ

สรุป บัญชีฟาร์ม หมายถึง การจัดบันทึกรายละเอียดของกิจกรรม ต่าง ๆ ของฟาร์มอย่างเป็นหมวดหมู่ บันทึกบัญชีรายรับ-รายบันทึกจ่ายผลผลิต การใช้แรงงาน รวมไปถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ของฟาร์ม ในรูปของบัญชีสามารถนำมาสรุป วิเคราะห์ วัดผลสำเร็จ และ ใช้ประโยชน์ได้

2.5.2 วัตถุประสงค์ของการลงบัญชี

Yang (1965 อ้างในบรรล พุฒิก 2529: 94-95) ระบุวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการลงบัญชี ดังนี้

- 1) เพื่อประเมินฐานะทางการเงินของธุรกิจฟาร์ม
- 2) เพื่อชี้ให้เห็นผลกำไรหรือขาดทุน ของธุรกิจฟาร์มในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือในรอบปีหนึ่ง ๆ

3) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการที่จะปรับปรุง และวางแผนการทำฟาร์มให้มีประสิทธิภาพและมีผลกำไรมากขึ้น

กรมอาชีวศึกษา (2524:1-2) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการทำบัญชี มี 4 วัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ

1) เพื่อบันทึกหลักฐานต่าง ๆ ของธุรกิจนั้น ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อจะได้ดูหรือตรวจสอบได้ง่ายขึ้น

2) เพื่อจะได้ทราบผลการดำเนินงาน ว่ามีกำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานเป็นจำนวนเท่าใด

3) เพื่อทราบฐานะการเงิน ของกิจการว่ามีทรัพย์สิน หนี้สิน และเงินทุน เป็นจำนวนเท่าใด

4) เพื่อให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการบัญชี ตามที่กำหนดไว้แต่ละกิจการ

สมนึก เชื้อจระพงษ์พันธ์ และสมเดช โรจน์ศรีเสถียร (2537: 3) ได้ระบุวัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีไว้ ดังนี้คือ

1) เพื่อเป็นการจดบันทึกรายการต่าง ๆ ของกิจการที่เกิดขึ้น โดยเรียงลำดับก่อนหลังของการเกิดรายการไว้เป็นอย่างระเบียนแบบแผน

2) เพื่อให้เจ้าของกิจการได้ทราบถึงผลการดำเนินงานของกิจการ ว่ามีผลกำไร หรือขาดทุน จำนวนเท่าใดในรอบระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดขึ้น

3) เพื่อแสดงให้เห็นถึงฐานะการเงินของกิจการ ว่ามีฐานะการเงินอย่างไร ณ วันใดวันหนึ่ง นั่นคือ มีสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของกิจการเท่าไร

4) เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตของพนักงาน และการสูญหายของสินทรัพย์

5) เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับของกฎหมาย

6) เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการคำนวณภาษี ที่จะต้องเสียให้แก่รัฐได้อย่างถูกต้อง

7) เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินที่ผู้บริหาร หรือบุคคลอื่นสามารถนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น เพื่อการวางแผน ควบคุม วัดผลการดำเนินงาน หรือเพื่อการตัดสินใจลงทุน หรือให้สินเชื่อ เป็นต้น

นันทรัตน์ นามบุรี (2545: 9-10) ได้ระบุ การจัดทำบัญชีมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อจัดบันทึกรายการค้าที่เกิดขึ้น โดยเรียงลำดับตามเหตุการณ์ทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบ

2) เพื่อจัดประเภทของรายการที่จัดบันทึกไว้ ทำให้เกิดประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิงในอนาคต

3) เพื่อการควบคุมรักษาสินทรัพย์ของธุรกิจ โดยการจดบันทึกรายการสินทรัพย์ในกิจการ ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้ทราบว่าสินทรัพย์ต่าง ๆ ของกิจการอยู่ที่ใด ชื่อจากที่ไหน เมื่อไร ราคาเท่าไร

4) เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการทำงาน ทั้งนี้ เพราะรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะต้องได้รับการตรวจสอบและบันทึกรายการ

5) เพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินของธุรกิจในเวลาใดเวลาหนึ่ง

6) เพื่อให้ทราบผลการดำเนินงานของธุรกิจในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เนื่องจากบัญชีที่ทำขึ้นได้รวบรวมรายได้ และค่าใช้จ่ายของธุรกิจทั้งหมด จึงสามารถคำนวณกำไรสุทธิของธุรกิจแห่งนั้นได้

7) เพื่อให้การตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้สินทรัพย์ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดของธุรกิจมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8) เพื่อเป็นสถิติข้อมูลของผู้บริหารในการควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

9) เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงความเป็นไปของธุรกิจ และสามารถเปรียบเทียบกับข้อมูลในอดีต ซึ่งจะช่วยให้สามารถประมาณการและวางแผนธุรกิจในอนาคตได้

10) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการขยายงานของกิจการ เช่น ใช้เป็นหลักในการขอสินเชื่อหรือเพิ่มทุน

11) เพื่อประโยชน์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับรัฐบาล เช่น ใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการคำนวณภาษีให้แก่กรมสรรพากร ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาล

พรพรรณ เอกเผ่าพันธุ์ (2541: 4) ได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ของการทำบัญชีธุรกิจ ได้แก่

- 1) เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาหนึ่งที่กำหนดขึ้น
- 2) เพื่อแสดงให้เห็นถึงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่งตามที่ต้องการ
- 3) เพื่อป้องกันมิให้สินทรัพย์ต่าง ๆ สูญหาย
- 4) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล สำหรับนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางนโยบาย วางแผน ตลอดจนการควบคุมการดำเนินงานภายในกิจการ
- 5) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล ในการขอเครดิตจากเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของธุรกิจ
- 6) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลทางการเงินของบุคคลภายนอก เช่น เจ้าของหรือผู้ถือหุ้น ผู้สนใจที่จะมาลงทุนในกิจการรัฐบาล ตลอดจนบุคคลผู้สนใจอื่น ๆ

สรุป วัตถุประสงค์ของการลงบัญชี คือ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในทางธุรกิจ เป็นระเบียบแบบแผนสามารถตรวจสอบได้ง่าย ป้องกันการทุจริตหรือทรัพย์สินสูญหาย ทำให้ทราบผลการดำเนินงานฟาร์ม และถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงานต่อไป

2.5.3 ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม

บัญชีฟาร์มและบันทึกต่าง ๆ ของฟาร์มเป็นการรวบรวมข้อมูลและข่าวสารความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการต่าง ๆ ของหน่วยธุรกิจฟาร์ม โดยการจดบันทึกข้อมูลและข่าวสารความรู้อย่างกล่าวให้อยู่ในรูปแบบทางบัญชีและบันทึกต่าง ๆ ที่มีระบบแบบแผน เพื่อความสะดวกและง่ายต่อความเข้าใจและสามารถที่จะนำเอาข้อมูลและข่าวสารความรู้ที่ได้จากการจดบันทึกไว้มาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และวินิจฉัยสถานภาพด้านการเงิน การคลัง ตลอดจนวัดผลสำเร็จของการทำธุรกิจฟาร์ม เพื่อทราบถึงจุดอ่อนและปัญหาที่มีอยู่ของธุรกิจฟาร์ม อันจะมีส่วนช่วยประกอบการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาของธุรกิจฟาร์ม และช่วยปรับปรุงการดำเนินธุรกิจฟาร์มให้ได้ผลดีเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งใช้เป็นรากฐานในการวางแผนฟาร์มล่วงหน้าด้วย ดังนั้น บัญชีฟาร์มและบันทึกต่าง ๆ จะเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลและข่าวสารความรู้ที่จะทราบถึงความสำเร็จและปัญหาที่แท้จริงของหน่วยธุรกิจฟาร์มแต่ละราย เพราะการจดบันทึกลงในบัญชี

ฟาร์มและบันทึกอื่น ๆ เป็นการรักษาข้อเท็จจริงของแต่ละฟาร์มที่ได้ดำเนินการมาแล้วนั่นเอง (สมศักดิ์ เทียบพร้อม 2530:77)

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และสมเดช วิจารณ์ศรีเสถียร (2537: 4) ระบุถึงความสำคัญของการบัญชีได้ว่า สิ่งสำคัญที่สุดของการบัญชี คือ การทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลของธุรกิจที่จะแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและการเติบโตของธุรกิจ ทำให้บุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจในธุรกิจสามารถมองและสื่อสารความหมายทางการเงินของธุรกิจได้ เช่น พนักงานของธุรกิจสามารถที่จะมองเห็นถึงความมั่นคงของธุรกิจ ซึ่งนั่นก็หมายถึง ความมั่นคงในหน้าที่การงานของตนเองด้วย ผู้ลงทุน เจ้าหนี้ หรือผู้คิดจะให้สินเชื่อ ก็สามารถที่จะมองเห็นถึงความปลอดภัยหรือความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการลงทุน หรือให้สินเชื่อกับธุรกิจนั้น ๆ โดยอาศัยข้อมูลทางบัญชีนั่นเอง ดังนั้น จึงมักจะมีผู้กล่าวเสมอว่าการบัญชีถือเสมือนหนึ่งเป็น "ภาษาของธุรกิจ" (language of business)

สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์ อ้างถึงในดอกสะแบง (2547: 7) กล่าวว่า การทำบัญชี จะทำให้ความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น เพราะทุกคนสามารถคำนวณค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือการลงทุนได้ อันจะเป็นเข็มทิศในชีวิตจริงต่อการวางแผนการสู่ออนาคต

สรุป ความสำคัญของการบัญชีฟาร์ม คือ เป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ทำให้ทราบถึงผลสำเร็จ และปัญหาที่แท้จริงของหน่วยธุรกิจฟาร์มสามารถนำมาวิเคราะห์ในการวางแผนการดำเนินงานของธุรกิจฟาร์มในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

2.5.4 ประโยชน์ของบัญชี

บรรลุ พุฒิกกร (2539: 267) ระบุว่า ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการลงบัญชี และการบันทึกกิจการฟาร์มนั้น ได้สรุปไว้ดังนี้

1) เกษตรกรจะทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายในการทำฟาร์ม ตลอดจนผลกำไรหรือขาดทุนจากการผลิตพืชและสัตว์ต่าง ๆ ในฟาร์ม และค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

2) ทราบถึงปริมาณและมูลค่าผลิตผลในฟาร์ม ที่นำมาบริโภคในครัวเรือนและนำมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแผนการผลิตภายในฟาร์มได้

3) ทำให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรนำมาใช้ในการปรับปรุงกิจการฟาร์ม รวมทั้งที่อยู่อาศัยและภาระหนี้สินของเกษตรกร

4) ทราบฐานะทางการเงินของฟาร์ม และเงินทุนที่เกษตรกรมีอยู่

5) เป็นแนวทางในการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช และ เลี้ยงสัตว์ ทั้งในการวางแผนการปลูกพืชปีต่อไปและในระยะยาว เพื่อให้รายได้และความเป็นอยู่ ของครัวเรือนดีขึ้น

กรมอาชีวศึกษา (2524:2) กล่าวถึง ประโยชน์ของการทำบัญชี มีดังนี้

1) เป็นหลักฐานประกอบการดำเนินกิจการ เพื่อแสดงให้เห็นทราบว่าการดำเนินงานที่แล้ว ๆ มา มีข้อบกพร่องและผิดพลาดอะไรบ้าง หรือมีผลดี ผลเสียอย่างไรบ้าง ซึ่งการทำบัญชีนี้ช่วยเป็นหลักฐานในการอ้างอิงได้เป็นอย่างดี

2) เป็นหลักฐานในการตรวจสอบตัวเงินสดกับยอดบัญชีว่าถูกต้องหรือมี ข้อผิดพลาดอย่างไร

3) เป็นสถิติช่วยในการบริหาร การควบคุม การทำงานประมาณ เพื่อให้ ผลงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

4) ช่วยเป็นหลักฐานในการบริหารงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะ เกิดขึ้นอีก

5) ช่วยในการคำนวณผลของการดำเนินงานว่ามีกำไร หรือขาดทุน อย่างไร

6) ช่วยให้ทราบฐานะการเงินของกิจการว่ามีทรัพย์สิน หนี้สิน และเงินทุน ในขณะใดขณะหนึ่งเป็นจำนวนเท่าใด

7) ช่วยให้การคำนวณภาษีให้แก่รัฐบาลได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และสมเดช โรจน์ครีเสถียร (2537: 4) ได้ระบุ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชี ดังนี้

1) ทำให้เจ้าของกิจการสามารถควบคุม และดูแลรักษาสินทรัพย์ของ กิจการที่มีอยู่มิให้เกิดการสูญหายได้

2) ทำให้ผู้เป็นเจ้าของกิจการสามารถที่จะได้รับข้อมูลเพียงพอ เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) ทำให้เจ้าของกิจการได้ทราบถึง ผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน ของกิจการได้ถูกต้อง

4) การจัดทำบัญชีที่ดี จะช่วยป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจาก การบันทึกบัญชีซ้ำหรือลืมจดบันทึกได้

5) ทำให้บุคคลภายนอก เช่น เจ้าหนี้ นักลงทุน สามารถมีข้อมูลทางการเงิน เพื่อใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจได้

นันทรัตน์ นามบุรี (2545: 10) ระบุว่า การจัดทำบัญชีมีประโยชน์ดังนี้

- 1) ช่วยในการประมาณการและจัดทำงบประมาณ
- 2) ช่วยในการวางแผนการขยายกิจการ
- 3) ช่วยในการควบคุมการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ
- 4) ใช้เป็นหลักฐานในการอ้างอิง
- 5) ช่วยให้ง่ายต่อการตรวจสอบ
- 6) ทำให้ทราบผลการดำเนินงานของกิจการ
- 7) ทำให้ทราบฐานะทางการเงินของกิจการ
- 8) ใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร
- 9) ช่วยป้องกันความผิดพลาดต่าง ๆ ในการทำงาน
- 10) ช่วยควบคุมรักษาทรัพย์สินของกิจการ

พรพรรณ เอกเผ่าพันธุ์ (2541: 12-13) ได้ระบุว่า ระบบบัญชีที่ได้จัดทำขึ้นจากข้อมูลทางการเงินตั้งแต่เริ่มบันทึกรายการจนกระทั่งจัดทำเป็นรูปงบการเงินนั้น ได้ให้ประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน ทั้งบุคคลภายในของกิจการและบุคคลภายนอกผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้ข้อมูลการบัญชี สรุปได้ ดังนี้

1) เจ้าของกิจการทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด คือ ผู้ถือหุ้นย่อมต้องการทราบถึงผลการดำเนินงานของกิจการที่ลงทุนว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจว่าจะยังคงดำเนินกิจการต่อไปหรือไม่ หรือควรจะปรับปรุงแก้ไขที่ไหนอย่างไร เพื่อให้กิจการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) เจ้าหนี้ ผู้เป็นเจ้าหนี้ของกิจการ เช่น สถาบันการเงิน ธนาคาร หรือบุคคลต่าง ๆ ย่อมสนใจติดตามความเป็นไปของกิจการว่าผลการดำเนินการเป็นอย่างไร

3) หน่วยงานราชการของรัฐบาล ได้แก่ กรมสรรพากร กระทรวงพาณิชย์ ใช้ข้อมูลทางบัญชีและงบการเงินของกิจการ เพื่อประเมินในการจัดเก็บภาษี การควบคุมเกี่ยวกับมาตรฐานในการจัดทำงบการเงิน และยังสามารถวิเคราะห์แนวโน้มความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศได้

4) ผู้ลงทุนรายใหม่ ได้แก่ บุคคลทั่วไป ข้อมูลทางบัญชี งบการเงินต่าง ๆ จะสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนของเขา เพราะจะคาดคะเนได้ว่าในอนาคต

กิจการนั้นจะเป็นอย่างไร

5) พนักงานของกิจการเองจะให้ความสนใจกับการเงินต่าง ๆ เป็นอย่างไร เพื่อดูว่าตนเองได้รับผลตอบแทนยุติธรรมหรือไม่ และเป็นหลักประกันความปลอดภัยในการทำงานของตน

6) ลูกค้ำของกิจการใช้ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อดูว่ากิจการที่ตนซื้อสินค้าได้กำหนดราคาเหมาะสม ยุติธรรม สมเหตุสมผลหรือไม่

7) ผู้จัดจำหน่าย ผู้จัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการให้กับกิจกรรมต่าง ๆ จะใช้ข้อมูลทางการบัญชี เพื่อพยากรณ์ถึงความต้องการของสินค้าหรือบริการของกิจการที่ทำการค้ากับตนว่าจะมีปริมาณมากขึ้นหรือน้อยลงอย่างไร หรือมีฐานะทางการเงินมั่นคงหรือไม่

8) ผู้สนใจอื่น ๆ เช่น นักการเงิน นักการผลิต นักการตลาด คู่แข่งขัน ตลอดจนนิสิต นักศึกษา บุคคลเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อการศึกษาด้านบัญชีและการเงินของกิจการประเภทนั้น

เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย สุทธิพล โกมุตพงศ์ และธัญลักษณ์ วิจิตรสาระวงศ์ (2542: 20) ระบุว่า การนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้ประโยชน์ในการบริหารนั้น สามารถนำไปใช้ได้หลายกรณี ดังนี้

- 1) เพื่อการตัดสินใจทางการเงิน ในการพิจารณาจัดหาแหล่งเงินทุนเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของกิจการให้คล่องตัวยิ่งขึ้น จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลทางการบัญชีเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ เพื่อการตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารสินทรัพย์เกิดประโยชน์สูงสุด
- 2) เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรทรัพยากรขององค์กร ผู้บริหารย่อมนำข้อมูลทางการบัญชีที่ได้ไปใช้ในการจัดสรรเงินทุนที่ได้รับทั้งจากเจ้าหนี้และผู้ถือหุ้นในการลงทุนซื้อสินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์แก่กิจการว่า ควรใช้จากแหล่งเงินทุนใดมากกว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากเงินทุนที่ได้รับมากที่สุด
- 3) เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจผลิตสินค้า ผู้บริหารจะนำข้อมูลด้านค่าขาย ต้นทุนขาย และกำไรขั้นต้นของแต่ละผลิตภัณฑ์ไปวิเคราะห์ว่าสินค้าชนิดใดควรผลิตต่อ และถ้าผลิตต่อกิจการจะสามารถลดต้นทุนลงได้อีกหรือไม่ ซึ่งจะทำให้กิจการสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจด้านการตลาด ในด้านการตลาดข้อมูลทางบัญชี ยังช่วยผู้บริหารในการวิเคราะห์ เพื่อตั้งราคาขายของสินค้าว่า สินค้าใดควรตั้งราคาขาย

มากนักน้อยเพียงใด และส่งผลกระทบต่อถึงนโยบายการส่งเสริมการขาย ซึ่งจะกระทบตัวเลขทางการบัญชีว่าคุ้มค่าหรือไม่กับการทุ่มโฆษณาสินค้าแต่ละประเภท

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545: 16-17) ระบุว่า ประโยชน์ของการจัดทำบัญชีตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ มีดังนี้

1) *เตือนความจำ* เหตุการณ์หรือรายการเงินรับและจ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของแต่ละครัวเรือน มีรายการมากบ้างน้อยบ้าง ถ้าไม่จดเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บไว้ เวลาล่วงเลยนานวันเข้าก็อาจจะลืมได้ว่ารับเงินอะไรบ้าง จ่ายเงินอะไรบ้าง

2) *ช่วยควบคุมรายจ่ายส่วนตัว* ทำให้รู้ว่าเงินสต็อกที่เหลือในมือนั้น ได้มาจากทางไหนบ้าง เป็นจำนวนเท่าไร แล้วใช้จ่ายเป็นค่าอะไรบ้าง เป็นจำนวนเท่าไร จ่ายบ่อย ๆ ทุ่มเพื่ออะไร สิ่งไม่จำเป็นเกินฐานะหรือเงินที่มีอยู่หรือไม่ ก็อาศัยตัวเลขจากสมุดบัญชีที่จดไว้เตือนให้รู้จัดการใช้เงิน

3) *ช่วยในการออมเงิน* จากการจดบันทึกรายการรับ-จ่ายเงิน ทำให้รู้ยอดเงินคงเหลือและเก็บออมไว้ สำหรับชำระหนี้ในอนาคตหรือออมไว้เพื่อให้มีฐานะมั่นคงขึ้น

4) *รู้ผลกำไรหรือขาดทุน* ถ้าทำธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือประกอบอาชีพเกษตรกรรมย่อมต้องการทราบว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้นมีผลกำไรหรือขาดทุน โดยอาศัยข้อมูลรายการที่จดบันทึกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อคำนวณหาต้นทุน ซึ่งเมื่อนำไปหักกับรายได้ที่จดไว้ ก็จะทราบผลว่ากำไรหรือขาดทุนเท่าไร และมีสาเหตุมาจากอะไร

5) *ช่วยในการวางแผนการลงทุนครั้งต่อไป* จากการใช้ข้อมูลที่จดบันทึกไว้คำนวณต้นทุนกำไรหรือขาดทุนได้ ถ้าจะลงทุนครั้งต่อไปจะทราบได้อย่างคร่าว ๆ ว่าจะต้องใช้เงินเท่าใดจากข้อมูลครั้งก่อนที่จดไว้

6) *ช่วยให้สามารถตัดสินใจเลือกลงทุนอาชีพ* การจดบันทึกช่วยให้รู้ผลกำไรหรือขาดทุนแต่ละประเภทอาชีพเกษตร ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าจะเลือกลงทุนประกอบอาชีพต่อไปได้ หากอาชีพนั้นได้รับผลกำไรหรือไม่ลงทุนต่อในอาชีพเกษตรที่ประสบการณขาดทุนมาแล้ว

7) *ใช้เป็นข้อมูลยืนยัน* รายการรับจ่ายต่าง ๆ ที่จดไว้ สามารถใช้เป็นหลักฐานยืนยันกับผู้เกี่ยวข้องได้ด้วย เช่น

(1) *ใช้ยืนยันกับสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร* เมื่อเวลาสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรพร้อมด้วยผู้ตรวจสอบบัญชีมาพบ เพื่อขอสอบถามหรือยืนยันเกี่ยวกับค่าหุ้นหนี้เงินกู้คงเหลือ หนี้การค้าคงเหลือ เงินรับฝากคงเหลือ เป็นต้น

(2) ใช้ยืนยันกับคนในครอบครัวและเพื่อนบ้าน เช่น ถ้าคนในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านอยากทราบว่า ในปีก่อนแต่ละครอบครัวช่วยเหลืองานทอดกฐินของหมู่บ้านคนละเท่าใด หรือแต่ละครอบครัวได้รับเงินค่าแรงงานจากโครงการช่วยเหลือของทางราชการอะไรบ้าง และเป็นเงินเท่าไร เป็นต้น

(3) ใช้ยืนยันหรือชี้แจงกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ต้องการรู้ตัวเลขรายได้และค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนทางการเกษตรของเกษตรกร เพื่อทางราชการจะได้นำตัวเลขเหล่านั้น ไปประกอบการกำหนดนโยบายและแผนงานช่วยเหลือเกษตรกรได้ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น เช่น ทางราชการได้รับข้อมูลตัวเลข ต้นทุนการปลูกข้าวที่เกษตรกรจดไว้ จะทำให้ช่วยเหลือในด้านการป้องกันราคาข้าวเปลือกได้ใกล้เคียงความเป็นจริง หรือทางราชการได้รู้ข้อมูลตัวเลขการเป็นหนี้ของเกษตรกรจะทำให้สามารถพิจารณาช่วยเหลือด้านเงินกู้และแหล่งเงินทุนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น เป็นต้น

สรุป ประโยชน์ของบัญชี คือ ใช้ในการควบคุม ตรวจสอบ การดำเนินงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดและการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ทราบฐานะกิจการฟาร์ม การดำเนินงานที่ผ่านมามีข้อดีข้อเสียอย่างไร สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานได้ และใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนครั้งต่อไปของกิจการฟาร์ม อีกทั้งยังใช้ในการคำนวณภาษีอีกด้วย

2.5.5 ชนิดของบัญชีฟาร์มและบันทึก

สมศักดิ์ เพียบพร้อม (2530: 77) กล่าวว่า ชนิดของบัญชีฟาร์มและบันทึกที่มีประโยชน์ต่อการจัดการฟาร์มมีดังต่อไปนี้ คือ

1) บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของธุรกิจฟาร์ม (net worth statement) เป็นบัญชีที่แสดงและสรุปมูลค่าของทรัพย์สิน หนี้สิน และมูลค่าของทรัพย์สินสุทธิที่เจ้าของฟาร์ม ณ เวลานั้นที่ทำการสำรวจและวิเคราะห์ บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน ประกอบด้วยสิ่งสำคัญ คือ ประเภทและมูลค่าของทรัพย์สินของฟาร์ม ประเภทและจำนวนหนี้สินของฟาร์ม และมูลค่าสุทธิของทุนที่เป็นเจ้าของฟาร์มหรือ net worth คือ ส่วนแตกต่างระหว่างทรัพย์สินทั้งหมด และหนี้สินทั้งหมด

2) บัญชีแสดงรายได้และรายจ่ายของธุรกิจฟาร์ม (income statement) เป็นการบันทึกและสรุปถึงรายได้และรายจ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งที่เป็นเงินสดและไม่ใช่นเงินสดของหน่วยธุรกิจฟาร์มที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจฟาร์มในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายทาง คือ

(1) สามารถนำมาใช้วิเคราะห์แสดงความสามารถในด้านการทำ
กำไรของหน่วยธุรกิจฟาร์มนั้น

(2) สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ประสิทธิภาพและความมั่นคง
ทางการเงินของหน่วยธุรกิจฟาร์มได้

(3) สามารถนำมาใช้ประกอบการคิดคำนวณและจัดเตรียมทำบัญชี
แสดงรายการหมุนเวียนเงินสดของหน่วยธุรกิจฟาร์ม และอาจใจประกอบการคิดคำนวณการเสีย
ภาษีเงินได้ให้แก่รัฐในกรณีที่หน่วยธุรกิจฟาร์ม นั้น ๆ จะต้องเสียภาษีเงินสด

(4) สามารถช่วยในการวิเคราะห์และวินิจฉัยจุดอ่อนและจุดแข็ง
ของหน่วยธุรกิจฟาร์มในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของฟาร์ม

3) บัญชีแสดงการหมุนเวียนเงินสดของฟาร์ม (cash flow statement)
เพื่อให้เห็นแหล่งที่มาของรายได้ที่เป็นเงินสดทุกแหล่งเท่าที่เกษตรกรและครอบครัวหามาได้ และ
รายจ่ายที่เป็นเงินสดทุกอย่างที่เกี่ยวข้องโดยตรงและไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการต่าง ๆ ของ
ฟาร์ม เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ด้านการเงินและการหมุนเวียนของเงินสดของหน่วยธุรกิจ
ฟาร์ม ดังนั้น บัญชีแสดงการหมุนเวียนเงินสดของฟาร์มในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง จะบันทึก
รายได้รายจ่ายที่เป็นเงินสดทุกประเภทที่เกิดขึ้นในธุรกิจฟาร์มและครอบครัวของเกษตรกร โดย
แสดงให้เห็นแหล่งที่มาของเงินสดและการใช้ออกไป

4) บันทึกอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับธุรกิจฟาร์ม ได้แก่ การบันทึกแสดงแผนที่หรือ
แผนผังฟาร์ม (farm map) บันทึกเกี่ยวกับแปลงหรือที่ดินที่ใช้ปลูกพืช (field records) บันทึกการ
ใช้แรงงาน (labor records)

บรรลุ พุฒิกว (2539:263-265) อธิบายว่า การบันทึกข้อมูลที่สามารถ
นำมาใช้ในการวิเคราะห์ธุรกิจฟาร์มทั้งหมดได้นั้น สามารถจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ที่
สำคัญได้ 4 ประเภท คือ

1) การบันทึกทรัพย์สินและหนี้สินฟาร์ม เป็นการบันทึกข้อมูลจากการ
สำรวจรายการทรัพย์สินต่าง ๆ ที่เป็นของเกษตรกร และนำมาใช้ในการทำฟาร์มนับตั้งแต่ที่ดิน
โรงเรือน คอกสัตว์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล และอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ จำนวนปศุสัตว์ อาหาร
สัตว์ ผลิตผลคงเหลือในฟาร์ม ปุ๋ย และปัจจัยการผลิตอื่น ๆ คงเหลือ ตลอดจนหนี้สินต่าง ๆ ของ
ฟาร์ม ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของฟาร์ม และใช้
ประกอบในการคำนวณหารายได้สุทธิของฟาร์ม

2) การบันทึกรายรับและรายจ่ายของฟาร์ม เป็นการบันทึกข้อมูลทาง

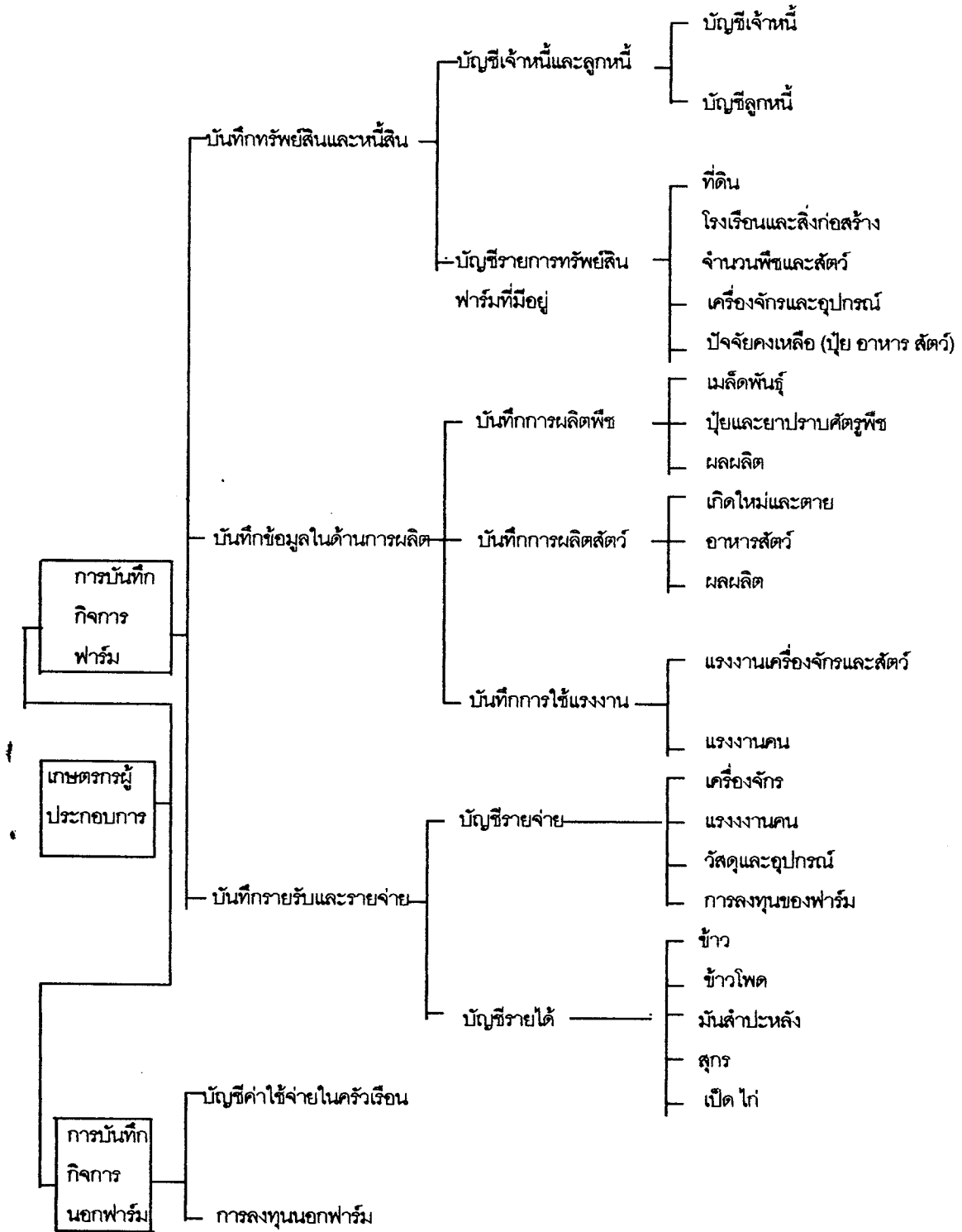
การเงินเพื่อมีการซื้อปัจจัยการผลิต การขายผลิตผลฟาร์ม และเป็นที่มาของข้อมูลส่วนใหญ่ที่จำเป็นในการคำนวณรายได้สุทธิของฟาร์ม รวมทั้งเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบในการจัดทำแผน และงบประมาณฟาร์มในอนาคตด้วย

3) การบันทึกการใช้แรงงาน เป็นการบันทึกการใช้แรงงานปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ภายในฟาร์ม เพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนการใช้แรงงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และป้องกันปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ข้อมูลที่จัดบันทึกเกี่ยวกับประเภทงานที่ทำ และจำนวนชั่วโมงทำงานในการผลิตพืชและสัตว์แต่ละชนิด ตลอดจนงานทั่วไปภายในฟาร์ม สามารถนำมาคำนวณหาชั่วโมงการทำงานทั้งหมดของคน สัตว์ และเครื่องจักรต่อไป ชั่วโมงการทำงานต่อหน่วยปลูกสัตว์หรือต่อหน่วยผลผลิต และจำนวนชั่วโมงทำงานทั้งหมดของเกษตรกรและสมาชิกในครอบครัวในรอบปีได้

4) การบันทึกการผลิตพืชและสัตว์ เป็นการบันทึกข้อมูลทางกายภาพเกี่ยวกับการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ โดยการบันทึกการผลิตพืชจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับ เนื้อที่เพาะปลูกพืชแต่ละชนิด จำนวนปัจจัยการผลิตที่ใช้ช่วงเวลาเตรียมดิน ปลูก หว่าน ตกกกล้า และเก็บเกี่ยว เนื้อที่เก็บเกี่ยวและผลผลิต เป็นต้น การบันทึกข้อมูลดังกล่าวนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบการปลูกพืชภายในฟาร์ม และการปรับปรุงบำรุงดินต่าง ๆ ตลอดจนช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืชในรอบปี ส่วนการบันทึกการผลิตสัตว์จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนสัตว์แต่ละชนิด ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ ตลอดจนปริมาณอาหารสัตว์ที่ใช้เลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดแต่ละรุ่น เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาผนวกกับการบันทึกรายรับ รายจ่าย ทางสัตว์แล้วสามารถนำมาคำนวณผลตอบแทนต่อค่าอาหารสัตว์ และค่าอาหารสัตว์ต่อหน่วยน้ำหนักสัตว์ หรือผลิตภัณฑ์เพื่อเปรียบเทียบระดับกำไรของการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดได้

นอกจากการบันทึกต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการบันทึกรายได้และรายจ่ายนอกฟาร์ม ที่เกษตรกรควรทำการบันทึกไว้ เพื่อจะได้ทราบว่าในรอบเดือนหนึ่ง ๆ มีรายได้นอกฟาร์ม และมีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมากน้อยเพียงใด เพราะจะช่วยให้ทำการวิเคราะห์และวินิจฉัยสถานภาพทางการเงินของครัวเรือนเกษตรกรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การลงบัญชีและการบันทึกกิจการฟาร์มดังกล่าว ได้นำมาแสดงไว้ในภาพที่ 2.2 เพื่อให้ได้ทราบองค์ประกอบที่สำคัญของการลงบัญชีและการบันทึกกิจการฟาร์ม ดังนี้



ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบที่สำคัญของการลงบัญชีและการบันทึกกิจการฟาร์ม

ที่มา : บรรลุ พุฒิมกร (2539) "การบันทึกกิจการฟาร์มและการประเมินราคาทรัพย์สินในฟาร์ม" ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การจัดการฟาร์ม หน่วยที่ 7 หน้า 265 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545:5-7) ได้ระบุถึง ขั้นตอนการจัดทำบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ มีขั้นตอนดังนี้

1) การแยกประเภทรายรับ-รายจ่าย คือ

(1) รายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน รายรับ ได้แก่ เงินรางวัลรับมรดก รับเงินจากการรับจ้างต่าง ๆ ลูกแบ่งให้ใช้ รับเงินกู้ยืม เป็นต้น รายจ่าย ได้แก่ ค่ากับข้าว ค่าเสื้อผ้า ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าของใช้ในครัวเรือน ค่าซ่อมแซมบ้าน เป็นต้น

(2) รายรับ-รายจ่ายการประกอบอาชีพ รายรับ ได้แก่ ผลตอบแทนที่ได้จากการขายผลผลิตในฟาร์ม เช่น ขายข้าวเปลือก ข้าวโพด ไก่ เป็ด ปลา เป็นต้น รายจ่าย ได้แก่ ต้นทุนในการประกอบอาชีพ เช่น ค่าพันธุ์ข้าว ค่าพันธุ์สัตว์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าปุ๋ย ค่าดอกเบี๋ย จ่ายเงินกู้ เป็นต้น รวมถึง การลงทุนในสินทรัพย์ถาวร เช่น รถไถ เครื่องสูบน้ำ ฉางข้าว เป็นต้น

2) การบันทึกบัญชี ดังนี้

(1) บันทึกข้อมูลการได้รับสนับสนุนการฟื้นฟูอาชีพจากส่วนงานต่าง ๆ เป็นการบันทึกปัจจัยการผลิตที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนงานต่าง ๆ เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ยเคมี อาหารสัตว์ เป็นต้น

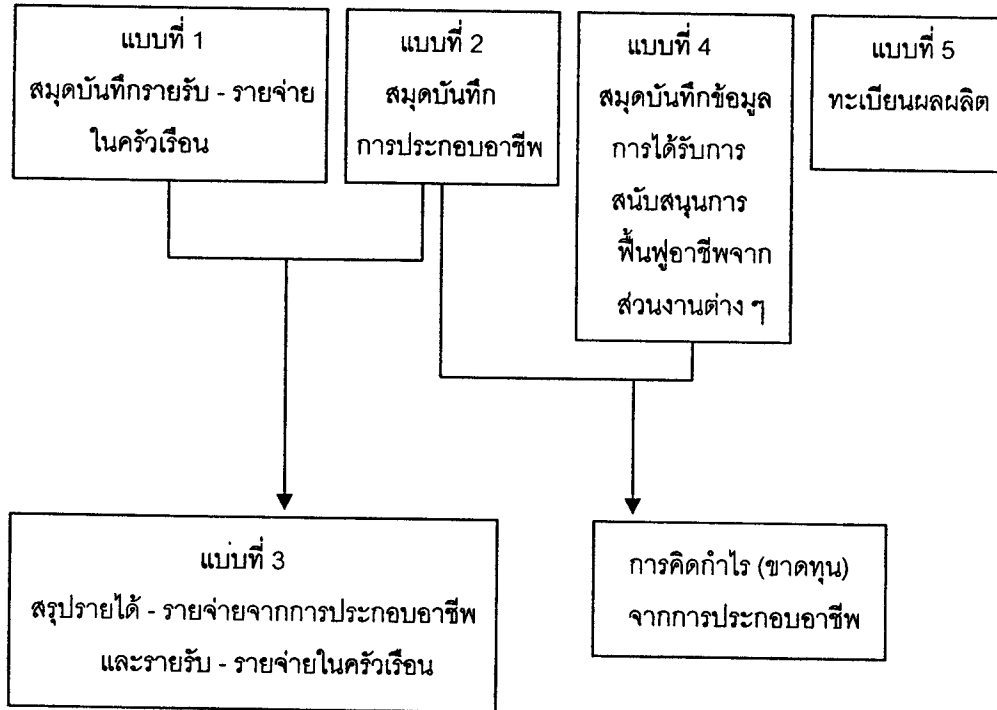
(2) สมุดบันทึกการประกอบอาชีพ ใช้สำหรับจดบันทึกรายได้ ต้นทุน ในการประกอบอาชีพ และการลงทุนในทรัพย์สินถาวร

(3) ทะเบียนผลิตผล เป็นการบันทึกผลผลิตที่ได้ทั้งหมด แล้วนำมาแยกรายละเอียดในแต่ละช่อง ได้แก่ จำนวนที่ขาย จำนวนที่บริโภค จำนวนที่เสียหาย และจำนวนคงเหลือ เป็นเท่าใดในแต่ละวัน

(4) สมุดบันทึกรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน จะจดบันทึกเฉพาะรายการรับ-จ่ายเงินในครัวเรือนเท่านั้น หากเกษตรกรเข้าใจและสามารถจดบันทึกได้ด้วยตนเอง ก็จะช่วยให้อ่านข้อมูลรายการรับและจ่ายเงินด้านต่าง ๆ ในครอบครัว มีอะไรบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าไร รายการบางรายการมีความจำเป็นต้องจ่ายหรือไม่ ถ้าหากมีการปิดบัญชีหรือสรุปยอดประจำเดือนยังทำให้ทราบอีกว่าในเดือนนี้มีรายรับมากกว่ารายจ่าย หรือรายรับน้อยกว่ารายจ่าย เป็นต้น

(5) สรุปรายได้-รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ และรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน เป็นการสรุปและเปรียบเทียบรายรับ-รายจ่ายการประกอบอาชีพและในครัวเรือนของแต่ละเดือนในรอบ 1 ปี

การบันทึกบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ได้นำมาแสดงไว้ในภาพที่ 2.3 เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนและการบันทึกบัญชีฟาร์ม ดังนี้



ภาพที่ 2.3 แสดงการบันทึกบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร หลังการพักชำระหนี้

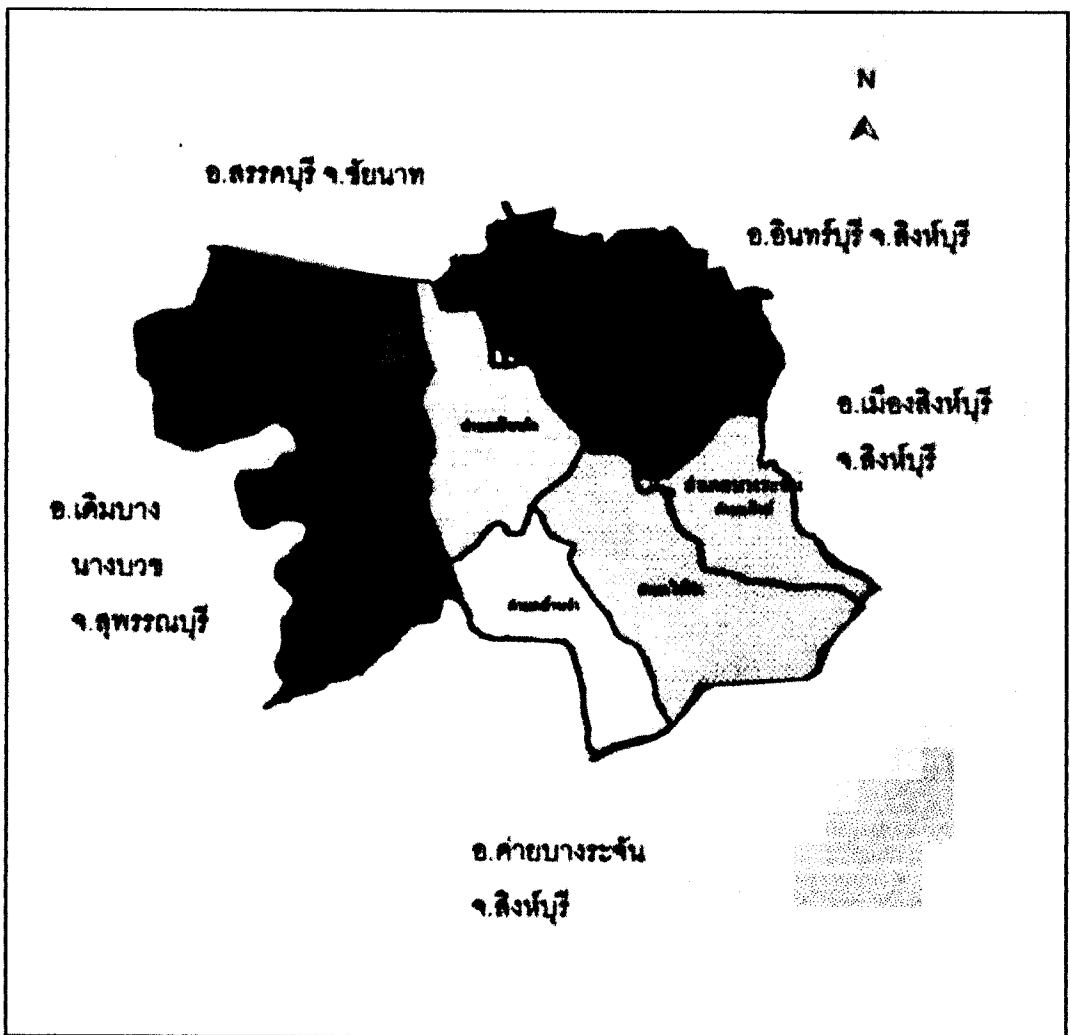
ที่มา : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี (2544) คู่มือการดำเนินงานการจัดทำบัญชี ฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้จังหวัดสิงห์บุรี

3. สภาพทั่วไปของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และเกษตรกรในโครงการ ฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

3.1 สภาพทั่วไปของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จะกล่าวถึงที่ตั้งขนาด ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การปกครอง ประชากร โครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจ ซึ่งอำเภอ บางระจัน (2546:1-9) ได้สรุปไว้ ดังนี้

3.1.1 ที่ตั้ง ที่ว่าการอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลสิงห์ เดิมหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ซึ่งมีแม่น้ำน้อยไหลผ่าน แต่ในปัจจุบันการคมนาคมสะดวกขึ้น ในปี

พ.ศ.2530 ได้เพิ่มประตูทางเข้าที่ว่าการอำเภอบางระจันด้านหลังติดกับถนนสายสิงห์บุรี-สรรคบุรี ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออกของที่ว่าการอำเภอ และในปี พ.ศ.2545 ได้ก่อสร้างอาคารที่ว่าการอำเภอ หลังใหม่ โดยหันหน้าไปทางทิศตะวันออกสู่ถนน เพราะเป็นเส้นทางคมนาคมที่สะดวกกว่าทางน้ำ จึงทำให้แม่น้ำน้อยต้องอยู่ทางด้านหลังที่ว่าการอำเภอดังเช่นในปัจจุบัน อำเภอบางระจันมีขนาดพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 190.546 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 119,091 ไร่ ใหญ่เป็นอันดับที่สอง รองจากอำเภออินทร์บุรี ซึ่งมีขนาดพื้นที่ 314.303 ตารางกิโลเมตร หรือ 196,439 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมืองสิงห์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ตามภาพที่ 2.4 ดังนี้



ภาพที่ 2.4 แสดงแผนที่อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสิงห์บุรี แผนที่แสดงเขตการปกครองจังหวัดสิงห์บุรี 2546

3.1.2 ภูมิประเทศ อำเภอบางระจันมีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำน้อยไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ สภาพดินเป็นดินเหนียวปนทราย และพื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตชลประทาน จึงเหมาะสมแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวถือเป็นพืชหลักของอำเภอ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยจะหนาแน่นในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำน้อย และตามเส้นทางคมนาคมเป็นส่วนใหญ่

3.1.3 ภูมิอากาศ อำเภอบางระจันตั้งอยู่ในเขตมรสุมพัดผ่าน สภาพอากาศจึงค่อนข้างร้อนในฤดูร้อน (39.5 องศาเซลเซียส) และค่อนข้างเย็นในฤดูหนาว (15 องศาเซลเซียส) อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 27-28 องศาเซลเซียส มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปี ประมาณ 800-1,000 มิลลิเมตร แบ่งออกเป็น 3 ฤดูดังนี้

- 1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง เมษายน
- 2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง ตุลาคม
- 3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง มกราคม

3.1.4 เขตการปกครอง อำเภอบางระจัน แบ่งการปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2547 เป็น 8 ตำบล 77 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

ตำบลสิงห์	จำนวน 9 หมู่บ้าน
ตำบลแม่ลา	จำนวน 6 หมู่บ้าน
ตำบลโพชนไก่	จำนวน 11 หมู่บ้าน
ตำบลไม้ดัด	จำนวน 14 หมู่บ้าน
ตำบลเชิงกลัด	จำนวน 13 หมู่บ้าน
ตำบลทักทัน	จำนวน 10 หมู่บ้าน
ตำบลสระแจง	จำนวน 6 หมู่บ้าน
ตำบลบ้านจ่า	จำนวน 8 หมู่บ้าน

3.1.5 ประชากร

มีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 36,243 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 17,545 คน และเป็นเพศหญิง จำนวน 18,698 คน จำนวนบ้านทั้งหมด 9,414 หลัง

3.1.6 โครงสร้างพื้นฐาน อำเภอบางระจัน มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีการคมนาคมสะดวกสบายมีถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน ระยะทางจากที่ว่าการอำเภอบางระจันถึงที่ว่าการจังหวัดสิงห์บุรี ประมาณ 12 กิโลเมตร และจากอำเภอบางระจันถึงกรุงเทพฯ ประมาณ 152 กิโลเมตร โดยโดยใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 32 (สายเอเชีย) ในระยะเวลาเดินทางประมาณ

2 ชั่วโมง มีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหมู่บ้าน สำนักงานประปา 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมถึงระดับชั้นมัธยมปลาย 2 แห่ง สำนักงานจัดรูปที่ดิน 1 แห่ง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาของกรมชลประทาน 1 แห่ง หน่วยเครื่องจักรกลด้านการเกษตรของกรมชลประทาน 1 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์ 1 แห่ง สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 1 แห่ง และหน่วยงานส่วนราชการต่าง ๆ ในระดับอำเภอ

3.1.7 ด้านเศรษฐกิจ อำเภอบางระจันมีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 113,324 ไร่รวมครุฑเวียน 5,805 ครุฑเวียน หรือคิดเป็นอาชีพด้านการเกษตรเท่ากับ ไร่ยลละ 62 ของครุฑเวียน ทั้งหมดส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนาข้าว มีจำนวน 4,150 ครุฑเวียน พื้นที่ 99,913 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 900 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาได้แก่ การปลูกอ้อย จำนวน 700 ครุฑเวียน ไม้ผลและพืชผัก 510 ครุฑเวียน และยังมีเลี้ยงสัตว์ และประมง แต่มีจำนวนไม่มากนัก

ในด้านอุตสาหกรรมและการบริการ ประกอบด้วย โรงงานน้ำตาล 1 แห่ง โรงสีข้าวขนาดใหญ่ 8 แห่ง ธนาคารพาณิชย์ 3 แห่ง สหกรณ์การเกษตร 1 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งเตาเผาแม่ไม้บ้านน้อย และอุทยานแม่ลามหาราชานุสรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งพักผ่อนธรรมชาติ

3.2 เกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน (2547:1-10) ระบุว่า จากการติดตามเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จำนวน 8 ตำบล ในอำเภอ บางระจันรวม 260 ราย จากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 506 ราย และพบว่ามีการบันทึก รายรับ-รายจ่ายอย่างต่อเนื่อง ไร่ยลละ 23 บันทึกไม่ต่อเนื่อง ไร่ยลละ 44 และบันทึกไม่ได้ ไร่ยลละ 33 สาเหตุที่บันทึกไม่ต่อเนื่องหรือไม่บันทึก เพราะอายุมาก สมุดบัญชีฟาร์มยุ่งยาก ไม่มีเวลาเพียงพอ และอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เกษตรกรได้รับการเยี่ยมจากเกษตรตำบลทุกราย หลังจากเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแล้วมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นเงินเฉลี่ย 3,000-4,000 บาท/ปี ส่วนเงินออมเกษตรกรไม่สามารถออมเงินได้ เนื่องจากมีรายได้ไม่มากนัก และจากการติดตามและสอบถามเพิ่มเติม เกษตรกรเกือบทุกรายสามารถเริ่มชำระหนี้ได้ตามกำหนด เพราะมีรายได้จากการประกอบอาชีพเดิม และบุตร-หลานส่งเงินมาให้ชำระหนี้ เกษตรกรมีข้อเสนอแนะและพบปัญหาในการดำเนินการ คือ สมุดลงบัญชีฟาร์มยุ่งยาก ควรจัดทำเป็นบัญชีแบบง่าย

อย่างไรก็ตาม เกษตรกรก็มีความพึงพอใจกับโครงการดังกล่าว เนื่องจากได้รับเงินในการจัดซื้อปัจจัยการผลิตตามความต้องการของตนเองและได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้าน

การเกษตร เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งได้ไปทัศนศึกษาดูงานอีกด้วย สำหรับปัญหาอุปสรรค มีดังนี้

3.2.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการบางส่วนมีอายุมาก ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทำให้การนำความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรไปปรับใช้ในไร่นาได้น้อย รวมทั้งไม่สามารถบันทึกรายรับ-รายจ่ายในสมุดบัญชีฟาร์มได้อย่างถูกต้อง บางรายไม่สามารถบันทึกได้เลย เพราะเขียนไม่ได้ และไม่มีลูกหลานบันทึกให้

3.3.2 เกษตรกรบางรายไม่ได้ทำการเกษตร แต่ประกอบอาชีพอื่น เช่น ค้าขาย รับจ้าง ตัดผมหรือเสริมสวย เป็นต้น ทำให้ไม่เป็นประโยชน์ในการรับความรู้ เพราะไม่นำไปปฏิบัติ

3.3.3 เกษตรกรได้ย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น หรือไปทำงานต่างจังหวัด ไปทำงานต่างประเทศ บวช ติดคุก เป็นต้น

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุรผล นิสากกรเกียรติ และคณะ (2546: 51-52) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และเจตคติของเกษตรกรที่มีต่อการทำบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ กรณีศึกษาอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเห็นด้วยกับการทำบัญชีฟาร์มทุกวันว่ามีความเหมาะสมแล้ว โดยวิทยากรในการฝึกอบรมสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการทำบัญชีฟาร์มได้เข้าใจดี นอกจากนี้ เกษตรกรยังมีความพึงพอใจต่อครูบัญชี เกษตรกรอาสา และเจ้าหน้าที่ที่มาให้คำแนะนำ และมีความเห็นว่าการทำบัญชีฟาร์มไม่ใช่เป็นอุปสรรคในการทำบัญชีฟาร์ม แต่รูปแบบของบัญชีฟาร์มนั้นยากต่อการจัดทำ ส่วนปัจจัยที่ได้รับจากโครงการอาจน้อยเกินไป เกษตรกรจึงไม่สนใจทำบัญชีฟาร์ม

รุ่งอุษา คชมิตร และคณะ (2546: 34) ได้ศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรอำเภอค่ายบางระจัน และอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า เกษตรกรผู้เข้าโครงการและระดับความคาดหวังที่พบจากผู้วิจัยแสดงให้เห็นว่าระดับความรู้ของเกษตรกรยังอยู่ในระดับต้องปรับปรุงพัฒนาให้มากขึ้น ซึ่งจะเกี่ยวพันถึงวิธีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการทำบัญชีต่าง ๆ หรือเทคโนโลยีในการเกษตร

สุรัชย์ มีทอง (2545 : 52-53) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ปี 2545 ในจังหวัดอ่างทอง พบว่า เกษตรกรบางส่วนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการทำบัญชีฟาร์ม คือการไม่เข้าใจบัญชีฟาร์มและควรปรับปรุงรูปแบบบัญชีฟาร์มให้ง่ายขึ้น

ศิวะ ตะเคียนศก (2544: 66) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร อำเภออุษัณห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ปัจจัยทางความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกร ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตร การพบปะกับเจ้าหน้าที่การเกษตร การเข้าใจในหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ในด้านต่าง ๆ ความชัดเจนในการแบ่งพื้นที่ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมทั้งความกระจำในด้านวัตถุประสงค์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และความรู้ประสบการณ์จากการพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การอ่านเอกสาร การฟังรายการวิทยุกระจายเสียง การอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังการบรรยาย การเยี่ยมชมแปลงตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ การชมวิถีทัศน์ การชมรายการวิทยุโทรทัศน์ การชมนิทรรศการ การศึกษาด้วยตนเอง และเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์กับการยอมรับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกร

ประสงค์ บุญเจริญ (2545: 111) ระบุว่า การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการให้เกษตรกรที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า ระดับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรด มีการยอมรับระดับมาก 3 ประเภท เรียงลำดับคือ การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม การปลูกและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว การยอมรับระดับปานกลาง มี 3 ประเภท คือ การเตรียมการก่อนการเก็บเกี่ยว การดูแลบำรุงรักษาและการป้องกันกำจัดศัตรูสับปะรด ส่วนระดับการยอมรับที่น้อยที่สุดมี 1 ประเภท คือ การบันทึกข้อมูล

โชคดี พัฒนไทยานนท์ (2545: 96) ระบุว่า การยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรในโครงการฝึกอบรมจากโรงเรียนเกษตรกรข้าว จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวของเกษตรกร ในภาพรวมอยู่ในระดับยอมรับมาก หากพิจารณาเป็นรายกิจกรรมในด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวเกษตรกรยอมรับว่า การลงแขกหรือเอาแรงเกี่ยวข้าวเป็นการสร้างความสามัคคีในชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี” ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีการวิจัยเกี่ยวกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา เป็นเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี รวมทั้งหมด 506 ครัวเรือน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทุกตำบล โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size) โดยใช้สูตร yamane (1970 : 1088-1089) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น
(กำหนดให้เกิดขึ้น ร้อยละ 9)

$$n = \frac{506}{1 + 506 (.09)^2}$$
$$= 100 \text{ ครัวเรือน}$$

จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการวิจัย 100 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 19.77 ของประชากรทั้งหมด

การสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทุกตำบลตามสัดส่วน โดยสุ่มคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 19.77 ของจำนวนเกษตรกร โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบด้วยการให้หมายเลขแก่ประชากรแต่ละตำบล แล้วกำหนดช่วงในการเลือกตัวอย่างโดยกำหนดให้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงในการเลือก} &= \frac{\text{จำนวนประชากร}}{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง}} \\ \text{แทนค่าช่วงในการเลือก} &= \frac{506}{100} \\ &= 5.06 \text{ ปัดเป็น } 5 \end{aligned}$$

เลือกตัวอย่างแรก และเลือกตัวอย่างต่อไปทุก 5 ช่วง หมายเลขของแต่ละตำบล จนครบจำนวน 100 ราย ได้กลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนประชากร (ครัวเรือน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. เขิงก๊าด	38	7
2. โพนนไก่อ	31	6
3. สิงห์	72	14
4. ไม้ดัด	95	19
5. แม่ลา	36	7
6. บ้านจำ	81	16
7. พักทัน	94	19
8. สระแจง	59	12
รวม	506	100

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) โดยมีขั้นตอน การสร้างแบบสัมภาษณ์ และการตรวจแบบสัมภาษณ์ คือ กำหนดตัวแปรที่ต้องการในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว จึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัด

ตัวแปรในแต่ละประเด็นตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วจึงนำตัวแปรตามประเด็นตัวชี้วัด และมาตรวัดมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วย คำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงาน พื้นที่ถือครองในการทำการเกษตร พื้นที่เข้าร่วมโครงการ อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ รายจ่าย สินเชื่อ และแหล่งสินเชื่อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำตอบให้เลือก แบบให้เลือกคำตอบเดียว แบบให้เลือกหลายคำตอบ และเติมคำในช่องว่าง

ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายปิด แบ่งออกเป็น 2 ข้อใหญ่ คือ

ข้อ 1 แหล่งที่ได้รับข่าวสารโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เป็นคำถามแบบปลายปิด เพื่อต้องการทราบว่าแหล่งข่าวสารใดบ้างที่ได้รับ ไม่ได้รับ และแต่ละแหล่งข่าวสารมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการหรือไม่

ข้อ 2 ประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจและยอมรับเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร เป็นคำถามแบบปลายปิด เพื่อต้องการทราบว่าประเด็น/หัวข้อ คำถามแต่ละข้อ มีผลต่อการตัดสินใจหรือไม่ มีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือก คือ มีผล และไม่มีผล

ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้เป็นคำถามแบบปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ คือ

ข้อ 1 ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม

ข้อ 2 ประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม

ข้อ 3 ขั้นตอนในการทำบัญชี

ข้อ 4 ความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม

การยอมรับแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การยอมรับในเชิงความคิดเห็น กับการยอมรับโดยการนำไปปฏิบัติ สำหรับการยอมรับเชิงความคิดเห็น มีคำตอบให้เลือกเป็นแบบประมาณค่า (rating scale) กำหนดให้แต่ละข้อ มี 5 ระดับ คือ ระดับการยอมรับมากที่สุด 5 คะแนน ระดับการยอมรับมาก 4 คะแนน ระดับการยอมรับปานกลาง 3 คะแนน ระดับการยอมรับน้อย 2 คะแนน และระดับการยอมรับน้อยที่สุด 1 คะแนน ส่วนการยอมรับในการนำไปปฏิบัติมีคำตอบให้เลือก 3 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติ ปฏิบัติบางส่วน และไม่ปฏิบัติ

ในตอนที่ 3 ได้กำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.21-5.00 หมายถึง ระดับการยอมรับมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.41-4.20 หมายถึง ระดับการยอมรับมาก

ช่วงคะแนน 2.61-3.40 หมายถึง ระดับการยอมรับปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.81-2.60 หมายถึง ระดับการยอมรับน้อย

ช่วงคะแนน 1.00-1.80 หมายถึง ระดับการยอมรับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ ลักษณะคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้โดยเสรี (free response)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์และพัฒนาขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารวิชาการ ทฤษฎีวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จากนั้นจึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะ คำแนะนำ และร่วมกันปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของการวัด (reliability) โดยการนำในตอนี่ 3 ไปทดสอบกับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน แล้วหาค่าตามวิธีของครอนบาค-อัลฟา (Cronbach's alpha) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ค่าความเชื่อถือของการวัด = 0.9520 และนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอความร่วมมือ โดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เสนอเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวก

3.2 ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของอำเภอบางระจัน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ ในระหว่างวันที่ 10 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2547 โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.3.1 **จัดทำแผน** การออกเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรจากกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในอำเภอบางระจัน จังหวัด สิงห์บุรี

3.3.2 **ประสานงาน** กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับตำบลของอำเภอ บางระจัน เพื่อบริหารหมายเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล เพื่อให้ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ ตามแผน

3.3.3 **ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์** ข้อมูลเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างตามที่นัดหมาย แต่ละตำบลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ลงรหัส (coding) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผู้เข้าร่วมโครงการด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์แหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจการยอมรับ

เทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร

ข้อ 1 แหล่งที่ได้รับข่าวสารโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ด้วยค่าร้อยละ

ข้อ 2 ประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจและยอมรับเข้าร่วม โครงการ ของเกษตรกรด้วยค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วม โครงการด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการจัดอันดับ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยี ด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ด้วยค่า ร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี” ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน และการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 4.1 และ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

n=100

สภาพพื้นฐานด้านสังคม	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
เพศ					
ชาย	40.0				
หญิง	60.0				

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=100

สภาพพื้นฐานด้านสังคม	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
อายุ		25	82	55.51	10.39
น้อยกว่า 51 ปี	32.0				
51-60 ปี	32.0				
มากกว่า 60 ปี	36.0				
สถานภาพการสมรส					
โสด	7.0				
สมรส	60.0				
หย่า/หม้าย	33.0				
ระดับการศึกษา					
ต่ำกว่า ป.4	9.0				
ป.4 - ป.7	85.0				
สูงกว่า ป.7	6.0				
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		1	8	4	1.58
น้อยกว่า 4 คน	41.0				
4 - 5 คน	43.0				
มากกว่า 5 คน	16.0				

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นสภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร ดังนี้
 เพศ พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.0 และเพศชายร้อยละ 40.0
 อายุ พบว่า เกษตรกรมีอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 36.0 รองลงมาอายุระหว่าง 51-60 ปี
 ร้อยละ 32.0 และอายุน้อยกว่า 51 ปี ร้อยละ 32.0 โดยเกษตรกรที่อายุน้อยที่สุด 25 ปี สูงสุด 82 ปี
 เฉลี่ย 55.51 ปี ($\bar{x} = 55.51$ ปี, S.D. 10.39 ปี)

สถานภาพการสมรส พบว่า เกษตรกรมีสถานภาพการสมรส ร้อยละ 60.0 หย่า,
 หม้าย ร้อยละ 33.0 และโสด ร้อยละ 7.0

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรมีระดับการศึกษา ระหว่างประถมศึกษาปีที่ 4-7
 ร้อยละ 85.0 ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 9.0 และสูงกว่าประถมศึกษาปีที่ 7 ร้อยละ 6.0

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือน ระหว่าง 4-5 คน ร้อยละ 43.0 น้อยกว่า 4 คน ร้อยละ 41.0 และมากกว่า 5 คน ร้อยละ 16.0 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน น้อยที่สุด 1 คน สูงสุด 8 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน ($\bar{X}=4$ คน, S.D.=1.58 คน) ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานเศรษฐกิจ

n=100

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		1	5	2.27	0.95
น้อยกว่า 3 คน	62.0				
3 – 4 คน	36.0				
มากกว่า 4 คน	2.0				
พื้นที่ถือครองทางการเกษตร		1	70	15.18	13.74
น้อยกว่า 13 ไร่	49.0				
13 – 26 ไร่	36.0				
มากกว่า 26 ไร่	15.0				
พื้นที่เข้าร่วมโครงการ		1	25	2.47	3.96
น้อยกว่า 3 ไร่	82.0				
3 – 10 ไร่	14.0				
มากกว่า 10 ไร่	4.0				
อาชีพหลัก					
การเกษตร	70.0				
ค้าขาย	8.0				
รับจ้าง	21.0				
อื่น ๆ	1.0				
อาชีพรอง					
การเกษตร	30.0				
ค้าขาย	8.0				
รับจ้าง	56.0				
อื่น ๆ	6.0				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=100

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
รายได้ในรอบปี		24,000	1,985,000	187,775	250,872.38
ต่ำกว่า 50,000 บาท	12.0				
50,000 – 100,000 บาท	25.0				
สูงกว่า 100,000 บาท	63.0				
รายได้ในภาคการเกษตร		3,000	600,000	121,323	113,185.39
ต่ำกว่า 50,000 บาท	37.0				
50,000 – 100,000 บาท	13.0				
สูงกว่า 100,000 บาท	50.0				
รายได้นอกภาคการเกษตร		0	1,960,000	77,310	222,542.45
ต่ำกว่า 50,000 บาท	74.0				
50,000 – 100,000 บาท	16.0				
สูงกว่า 100,000 บาท	10.0				
รายจ่ายในรอบปี		28,000	1,610,000	156,493	189,547.88
ต่ำกว่า 50,000 บาท	21.0				
50,000 – 100,000 บาท	18.0				
สูงกว่า 100,000 บาท	61.0				
รายจ่ายในภาคการเกษตร		1,000	300,000	65,532	61,085.69
ต่ำกว่า 50,000 บาท	47.0				
50,000 – 100,000 บาท	31.0				
สูงกว่า 100,000 บาท	22.0				
รายจ่ายนอกภาคการเกษตร		18,000	1,600,000	93,795	175,849.79
ต่ำกว่า 50,000 บาท	42.0				
50,000 – 100,000 บาท	46.0				
สูงกว่า 100,000 บาท	12.0				

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=100

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	ร้อยละ	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
การกู้ยืมเงิน					
กู้	100.0				
ไม่กู้	0.0				
กู้เงินเพื่อใช้ในภาคการเกษตร					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	2.0	4,000	200,000	47,517.30	26,526.73
10,000 – 20,000 บาท	10.0				
สูงกว่า 20,000 บาท	88.0				
กู้เงินเพื่อใช้นอกภาคการเกษตร					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	37.0	0	150,000	22,117.0	26,927.89
10,000 – 20,000 บาท	34.0				
สูงกว่า 20,000 บาท	29.0				
กู้จาก ธ.ก.ส.					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	6.0	4,000	100,000	41,300.0	19,730.25
10,000 – 10,000 บาท	14.0				
สูงกว่า 20,000 บาท	8.0				
กู้จากกองทุนต่าง ๆ ในระบบ					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	48.0	0	30,000	12,599.0	8,533.37
10,000– 20,000 บาท	42.0				
สูงกว่า 20,000 บาท	10.0				
กู้จากแหล่งอื่น ๆ ในระบบ					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	85.0	0	90,000	7,078.30	18,085.45
10,000-20,000 บาท	1.0				
สูงกว่า 20,000 บาท	14.0				
กู้นอกระบบ					
ต่ำกว่า 10,000 บาท	84.0	0	80,000	4,800.0	11,395.55
10,000-20,000 บาท	12.0				
สูงกว่า 20,000 บาท	4.0				

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ดังนี้

จำนวนแรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีแรงงานส่วนมากน้อยกว่า 3 คน ร้อยละ 62.0 รองลงมา ระหว่าง 3-4 คน ร้อยละ 36.0 และมากกว่า 4 คน ร้อยละ 2.0 จำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คน สูงสุด 5 คน และจำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.27 คน ($\bar{X} = 2.27$ คน, S.D.=0.95 คน)

พื้นที่ถือครองทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีพื้นที่น้อยกว่า 13 ไร่ ร้อยละ 49.0 รองลงมา 13-26 ไร่ ร้อยละ 36.0 และมากกว่า 26 ไร่ ร้อยละ 15.0 เกษตรกรมีพื้นที่ถือครองน้อยที่สุด 1 ไร่ มากที่สุด 70 ไร่ พื้นที่เฉลี่ย 15.18 ไร่ ($\bar{X} = 15.18$ ไร่, S.D.=13.74 ไร่)

พื้นที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการน้อยกว่า 3 ไร่ ร้อยละ 82.0 รองลงมา ระหว่าง 3-10 ไร่ ร้อยละ 14.0 และมากกว่า 10 ไร่ ร้อยละ 4.0 โดยมีพื้นที่เข้าร่วมโครงการต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 25 ไร่ พื้นที่เฉลี่ย 2.47 ไร่ ($\bar{X} = 2.47$ ไร่, S.D.=3.96 ไร่)

อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีอาชีพการเกษตร ร้อยละ 70.0 รองลงมา รับจ้าง ร้อยละ 21.0 ค้าขาย ร้อยละ 8.0 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.0

อาชีพรอง พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 56.0 รองลงมา การเกษตร ร้อยละ 30.0 ค้าขาย ร้อยละ 8.0 และอื่น ๆ ร้อยละ 6.0

รายได้ในรอบปี พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 63.0 รองลงมา ระหว่าง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 25.0 และต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 12.0 โดยเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุด 24,000 บาท สูงสุด 1,985,000 บาท รายได้เฉลี่ย 187,775 บาท ($\bar{X} = 187,775$ บาท, S.D.= 250,872.38 บาท)

รายได้ในภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีรายได้สูงกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 50.0 รองลงมา ต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 37.0 และระหว่าง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 13.0 โดยเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุด 3,000 บาท สูงสุด 600,000 บาท รายได้เฉลี่ย 121,323 บาท ($\bar{X} = 121,323$ บาท, S.D.= 113,185.39 บาท)

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีรายได้ ต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 74.0 รองลงมา ระหว่าง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 16.0 และสูงกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 10.0 โดยมีรายได้ต่ำสุด 0 บาท และสูงสุด 1,960,000 บาท รายได้เฉลี่ย 77,310 บาท ($\bar{X} = 77,310$ บาท, S.D.=222,542.45 บาท)

รายจ่ายในรอบปี พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีรายจ่ายสูงกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 61.0 รองลงมา มีรายจ่ายต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 21.0 และมีรายจ่ายระหว่าง 50,000-

100,000 บาท ร้อยละ 18.0 โดยมีรายจ่ายต่ำสุด 28,000 บาท สูงสุด 1,610,000 บาท รายได้เฉลี่ย 156,496 บาท ($\bar{X} = 156,493$ บาท, S.D.= 189,547.88 บาท)

รายจ่ายในภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 47.0 รองลงมาระหว่าง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 31.0 และสูงกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 22.0 โดยมีรายจ่ายต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 300,000 บาท รายจ่ายเฉลี่ย 65,532 บาท ($\bar{X} = 65,532$ บาท, S.D.=61,085.69 บาท)

รายจ่ายนอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายระหว่าง 50,000-100,000 บาท ร้อยละ 46.0 รองลงมาต่ำกว่า 50,000 บาท ร้อยละ 42.0 และสูงกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 12.0 โดยมีรายจ่ายต่ำสุด 18,000 บาท สูงสุด 1,600,000 บาท รายจ่ายเฉลี่ย 93,795 บาท ($\bar{X} = 93,795$, S.D.= 175,349.79)

การกู้ยืมเงิน พบว่า เกษตรกรมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 100.0

กู้เพื่อใช้ในภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนมากกู้เงินสูงกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 88.0 รองลงมาระหว่าง 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 10.0 และต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 2.0 โดยกู้ต่ำสุด 4,000 บาท สูงสุด 200,000 บาท เฉลี่ย 47,517.30 บาท ($\bar{X} = 47,517.30$ บาท, S.D.= 26,526.73 บาท)

กู้เพื่อใช้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรกู้เงินต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 37.0 รองลงมาระหว่าง 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 34.0 และสูงกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 29.0 โดยกู้ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 150,000 บาท เฉลี่ย 22,117 บาท ($\bar{X} = 22,117$ บาท, S.D.= 26,927.89 บาท)

กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) พบว่า เกษตรกรส่วนมากกู้เงินสูงกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 80.0 รองลงมาระหว่าง 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 14 และต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 6.0 โดยกู้ต่ำสุด 4,000 บาท สูงสุด 100,000 บาท เฉลี่ย 41,300 บาท ($\bar{X} = 41,300$ บาท, S.D.= 19,730.25 บาท)

กู้จากกองทุนต่าง ๆ ในระบบ พบว่า เกษตรกรกู้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 48.0 รองลงมาระหว่าง 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 42.0 และสูงกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 10 โดยกู้ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 30,000 บาท เฉลี่ย 12,599 บาท ($\bar{X} = 12,599$ บาท, S.D.= 8,533.37 บาท)

กู้จากแหล่งอื่น ๆ ในระบบ พบว่า เกษตรกรส่วนมากกู้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 85 รองลงมาสูงกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 14.0 และระหว่าง 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 1.0

โดยกัต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 90,000 บาท เฉลี่ย 7,078.30 บาท ($\bar{X} = 7,078.30$ บาท, S.D.= 18,085.45 บาท)

กันอกระบบ พบว่า เกษตรกรส่วนมากกัต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 84.0 รองลงมา ระหว่าง 10,000-20,000 บาท ร้อยละ 12.0 และสูงกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 4.0 โดยกัต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 80,000 บาท เฉลี่ย 4,800 บาท ($\bar{X} = 4,800$ บาท, S.D.= 11,395.55 บาท)

ตอนที่ 2 ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านแหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มด้วยค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.3 และ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ร้อยละของเกษตรกรที่ได้รับและผลต่อการตัดสินใจยอมรับเข้าร่วมโครงการ

n=100

ประเด็น	การได้รับ ร้อยละ	มีผลต่อการตัดสินใจ ร้อยละ
1. หนังสือพิมพ์	29.0	22.0
2. วิทยุ	65.0	60.0
3. วิทยุโทรทัศน์	93.0	90.0
4. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	100.0	100.0
5. เพื่อนบ้าน	75.0	70.0
6. หอกระจายข่าว	43.0	37.0

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐร้อยละ 100.0 รองลงมา วิทยุโทรทัศน์ร้อยละ 93.0 เพื่อนบ้านร้อยละ 75.0 วิทยุร้อยละ 65.0 หอกระจายข่าวร้อยละ 43.0 และน้อยที่สุดหนังสือพิมพ์ร้อยละ 29.0 และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มและเข้าร่วมโครงการมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐร้อยละ 100.0 รองลงมาวิทยุโทรทัศน์ร้อยละ 90.0 เพื่อนบ้านร้อยละ 70.0 วิทยุร้อยละ 60.0 หอกระจายข่าว ร้อยละ 37.0 และสุดท้ายคือนหนังสือพิมพ์ร้อยละ 22.0

ตารางที่ 4.4 ร้อยละของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจและยอมรับเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

n=100

ประเด็น	ผลต่อการตัดสินใจ ร้อยละ
ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ	
1. การประชุมชี้แจงของเจ้าหน้าที่	99.0
2. งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน	100.0
3. ระยะเวลาในการพักชำระหนี้ 3 ปี	100.0
4. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลในครอบครัว	94.0
5. จำนวนคนในครอบครัว	55.0
6. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเพื่อนบ้าน	70.0
7. การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	99.0
8. การถ่ายทอดความรู้ตามกิจกรรมที่เข้าร่วมโครงการ	85.0
9. การถ่ายทอดความรู้เรื่องบัญชีฟาร์ม	64.0
10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากบัญชีฟาร์ม	70.0
11. ระดับการศึกษาของเกษตรกร	34.0
12. อายุของเกษตรกร	37.0
13. จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร	52.0
14. ความสอดคล้องกับอาชีพของเกษตรกร	73.0
15. รายได้ของเกษตรกร	88.0
16. ทักษะของเกษตรกร	92.0

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นถึงร้อยละของเกษตรกรที่มีผลต่อการตัดสินใจและการยอมรับเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่า งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนและระยะเวลาในการพักชำระหนี้ 3 ปี เป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดเท่ากัน ร้อยละ 100.0 และรองลงมา ได้แก่ การประชุมชี้แจงของเจ้าหน้าที่ และการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเท่ากัน ร้อยละ 99.0 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคลในครอบครัว ร้อยละ 94.0 ทักษะของเกษตรกร ร้อยละ 92.0 รายได้ ร้อยละ 88.0 การถ่ายทอดความรู้ตามกิจกรรมที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 85.0 ความสอดคล้องกับอาชีพ ร้อยละ 73.0 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเพื่อนบ้าน

และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากบัญชีฟาร์มเท่ากับ ร้อยละ 69.0 การถ่ายทอดความรู้เรื่องบัญชีฟาร์ม ร้อยละ 64.0 จำนวนคนในครอบครัว ร้อยละ 55.0 จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ร้อยละ 52.0 อายุของเกษตรกร ร้อยละ 37.0 และน้อยที่สุด คือ ระดับการศึกษา ร้อยละ 34.0

ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นต่าง ๆ ของระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม และการนำไปปฏิบัติด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดลำดับ และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มและการนำไปปฏิบัติ

ประเด็น	การยอมรับ				การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่
					ร้อยละ	บางส่วน	ปฏิบัติ
ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม	3.56	0.64	มาก	2	11.75	53.13	35.12
1. เป็นการบันทึกเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการเงินหรือสิ่งของที่ กำหนดมูลค่าเป็นเงินไว้เป็น หลักฐาน	4.05	0.65	มาก	1	27.0	67.0	6.0
2. เป็นการบันทึกหลักฐานต่าง ๆ ของธุรกิจหรือกิจกรรมฟาร์มให้ เป็นระบบสามารถตรวจสอบได้	3.92	0.66	มาก	2	27.0	62.0	11.0
3. ใช้ในการควบคุมการดำเนินงาน ธุรกิจหรือกิจกรรมในฟาร์มให้ เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว และได้ผลดี	3.70	0.73	มาก	3	18.0	60.0	22.0
4. ช่วยในการประเมินผลทาง เศรษฐกิจของธุรกิจฟาร์ม	3.37	0.64	ปานกลาง	6	4.0	46.0	50.0
5. ช่วยในการประเมินและ วิเคราะห์สถานการณ์ทางด้าน การเงินของฟาร์มอย่างถูกต้อง	3.42	0.57	มาก	5	7.0	48.0	45.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=100

ประเด็น	การยอมรับ				การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่
					ร้อยละ	บางส่วน ร้อยละ	ปฏิบัติ ร้อยละ
6. ช่วยในการตัดสินใจในการ ดำเนินกิจกรรมภายในฟาร์ม อย่างถูกต้อง	3.44	0.64	มาก	4	6.0	50.0	44.0
7. ช่วยในการวางแผนงบประมาณ ฟาร์มล่วงหน้าให้มี ประสิทธิภาพ	3.33	0.63	ปานกลาง	7	3.0	45.0	52.0
8. ช่วยในการวางแผนการดำเนิน กิจกรรมภายในฟาร์มให้มี ประสิทธิภาพ	3.32	0.67	ปานกลาง	8	2.0	47.0	51.0
ประโยชน์ของการบันทึกบัญชี ฟาร์ม	3.51	0.75	มาก	3	17.48	46.16	36.36
1. เป็นการเตือนความจำ	4.05	0.65	มาก	2	50.0	45.0	5.0
2. ทำให้ทราบรายรับ-รายจ่าย ของฟาร์ม	3.92	0.66	มาก	3	43.0	52.0	5.0
3. ทำให้ทราบผลกำไร-ขาดทุนใน แต่ละกิจกรรม	3.70	0.73	มาก	8	32.0	59.0	9.0
4. ทำให้ทราบผลกำไร-ขาดทุนใน รอบ 1 ปี	3.37	0.64	ปานกลาง	15	41.0	51.0	8.0
5. ทำให้ทราบฐานะทางการเงิน ด้านมูลค่าทรัพย์สินของฟาร์ม	3.42	0.57	มาก	14	5.0	40.0	55.0
6. ทำให้ทราบฐานะทางการเงิน ด้านกำไรของฟาร์ม	3.44	0.64	มาก	12	17.0	65.0	18.0
7. ทำให้ทราบฐานะทางการเงิน ด้านหนี้สินของฟาร์ม	3.33	0.63	ปานกลาง	19	27.0	58.0	15.0
8. ทำให้ทราบฐานะทางเงินทุน ของฟาร์ม	3.32	0.67	ปานกลาง	20	4.0	49.0	47.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=100

ประเด็น	การยอมรับ				การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่
					ร้อยละ	บางส่วน	ปฏิบัติ
9. ทำให้ทราบความแตกต่างในการดำเนินกิจกรรมก่อนและหลังดำเนินการ	3.34	0.76	ปานกลาง	16	5.0	46.0	49.0
10. ทำให้ทราบว่ากิจกรรมใดให้ผลตอบแทนที่ดีกว่ากัน	3.43	0.79	มาก	13	8.0	51.0	41.0
11. ทำให้ทราบว่าการผลิตแต่ละกิจกรรมเป็นไปตามแผนหรือไม่	3.14	0.87	ปานกลาง	24	2.0	37.0	61.0
12. ทำให้ทราบมูลค่าของผลผลิตในส่วนที่นำมาบริโภคเอง	3.72	0.86	มาก	7	26.0	52.0	22.0
13. ทำให้ทราบว่าควรผลิตอะไรเพิ่มเติมเพื่อทดแทนการซื้อมาบริโภค	3.68	0.91	มาก	9	16.0	57.0	27.0
14. ทำให้ทราบค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงกิจกรรมฟาร์ม	3.55	0.78	มาก	10	14.0	44.0	42.0
15. ทำให้ทราบค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย	3.53	0.73	มาก	11	11.0	38.0	51.0
16. ช่วยในการขอเงินเพราะรู้ยอดเงินคงเหลือ	3.83	0.65	มาก	4	19.0	65.0	16.0
17. ทำให้ทราบรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน	4.20	0.55	มาก	1	35.0	59.0	6.0
18. ช่วยควบคุมรายจ่ายส่วนตัวไม่ให้ฟุ่มเฟือยในสิ่งที่ไม่จำเป็น	3.77	0.77	มาก	6	16.0	70.0	14.0
19. ช่วยในการตัดสินใจเลือกประกอบกิจกรรมฟาร์ม	3.18	0.79	ปานกลาง	22	6.0	42.0	52.0
20. ช่วยในการวางแผนการลงทุนครั้งต่อไป	3.19	0.81	ปานกลาง	21	9.0	37.0	54.0
21. ใช้เป็นข้อมูลยืนยันในการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา	3.78	0.69	มาก	5	43.0	48.0	9.0

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n=100

ประเด็น	การยอมรับ				การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่
					ร้อยละ	บางส่วน	ปฏิบัติ
22. ใช้ในการตรวจสอบตัวเงินสด กับยอดบัญชีว่าถูกต้องหรือ ผิดพลาดอย่างไร	3.17	0.87	ปานกลาง	23	5.0	36.0	59.0
23. ใช้เป็นข้อมูลเพื่อป้องกัน ความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นอีก	3.13	0.84	ปานกลาง	25	3.0	44.0	53.0
24. ช่วยในการคำนวณภาษีของ รัฐให้ถูกต้องตามความเป็นจริง	3.34	0.90	ปานกลาง	16	0	4.0	96.0
25. ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ การทำบัญชีที่กำหนดไว้ในแต่ ละกิจการ	3.34	0.91	ปานกลาง	16	0	5.0	95.0
ขั้นตอนในการทำบัญชี	4.29	63	มากที่สุด	1	38.86	51.43	9.71
1. แยกประเภทรายรับ-รายจ่าย							
1.1 ในครัวเรือน	4.42	0.62	มากที่สุด	1	35.0	59.0	6.0
1.2 การประกอบอาชีพ	4.42	0.60	มากที่สุด	1	27.0	68.0	5.0
2. การบันทึกบัญชี							
2.1 บันทึกข้อมูลการได้รับ การสนับสนุนการฟื้นฟู อาชีพจากส่วนงานต่าง ๆ	4.33	0.62	มากที่สุด	3	79.0	16.0	5.0
2.2 สมุดบันทึกการประกอบ อาชีพ	4.28	0.60	มากที่สุด	5	30.0	64.0	6.0
2.3 บันทึกทะเบียนผลผลิต	4.17	0.68	มาก	6	28.0	59.0	13.0
2.4 บันทึกรายรับ-รายจ่ายใน ครัวเรือน	4.30	0.62	มากที่สุด	4	34.0	61.0	5.0
2.5 บันทึกสรุปรายได้- รายจ่าย จากการ ประกอบอาชีพและ รายรับ-รายจ่ายใน ครัวเรือน	4.09	0.66	มาก	7	39.0	33.0	28.0

ตารางที่ 4.5 ต่อ

n=100

ประเด็น	การยอมรับ				การนำไปปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่
					ร้อยละ	บางส่วน	ปฏิบัติ
ความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม	3.24	0.78	ปานกลาง	4	23.10	62.70	14.20
1. การรับฟังข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ	2.95	0.78	ปานกลาง	5	6.0	81.0	13.0
2. การเข้าร่วมประชุมหรือการเข้ารับการอบรม	4.40	0.61	มากที่สุด	1	83.0	17.0	0
3. ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีฟาร์ม	2.94	0.73	ปานกลาง	6	7.0	81.0	12.0
4. ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีฟาร์ม	2.50	0.81	น้อย	9	4.0	70.0	26.0
5. การผ่านการอบรมด้านบัญชีฟาร์ม	2.68	0.86	ปานกลาง	8	10.0	78.0	12.0
6. การได้รับข่าวสารด้านบัญชี	2.43	0.93	น้อย	10	2.0	63.0	35.0
7. ความสอดคล้องกับอาชีพที่ทำอยู่	3.46	1.28	มาก	4	36.0	48.0	16.0
8. ความยากง่ายของการจัดทำบัญชี	2.93	0.59	ปานกลาง	7	3.0	79.0	18.0
9. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดทำบัญชีฟาร์ม	3.88	0.62	มาก	3	27.0	65.0	8.0
10. การรับการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่	4.24	0.63	มากที่สุด	2	53.0	45.0	2.0
เฉลี่ยรวม	3.65	0.70	มาก	มาก	22.80	53.40	23.80

เกณฑ์ประเมิน

ช่วงคะแนน	4.21 – 5.00	หมายถึง ระดับการยอมรับมากที่สุด
ช่วงคะแนน	3.41 – 4.20	หมายถึง ระดับการยอมรับมาก
ช่วงคะแนน	2.61 – 3.40	หมายถึง ระดับการยอมรับปานกลาง

ช่วงคะแนน	1.81 – 2.60	หมายถึง ระดับการยอมรับน้อย
ช่วงคะแนน	1.00 – 1.80	หมายถึง ระดับการยอมรับน้อยที่สุด

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม และการนำไปปฏิบัติของเกษตรกร ประกอบด้วยประเด็น ด้านความสำคัญของบัญชีฟาร์ม ด้านประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ด้านขั้นตอนในการจัดทำบัญชี และด้านความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ด้านขั้นตอนในการจัดทำบัญชี และด้านความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม โดยภาพรวมระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$) มีเกษตรกรนำไปปฏิบัติดังนี้ คือ ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 53.40 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 23.80 และปฏิบัติ ร้อยละ 22.80 หากพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการยอมรับในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 4.29$) และเกษตรกรนำไปปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 51.43 ปฏิบัติ ร้อยละ 38.86 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 9.71 ยอมรับในระดับมาก มี 2 ประเด็น คือ ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 3.56$) และเกษตรกรนำไปปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 53.13 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 35.12 ปฏิบัติ ร้อยละ 11.75 รองลงมา ได้แก่ ประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 3.51$) และเกษตรกรนำไปปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 46.16 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 36.36 ปฏิบัติ ร้อยละ 17.48 ยอมรับในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 3.24$) และเกษตรกรนำไปปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 62.70 ปฏิบัติ ร้อยละ 23.10 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 14.20 โดยมีรายละเอียดแต่ละประเด็น ดังนี้

ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม พบว่า ระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และมีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 53.13 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 35.12 ปฏิบัติ ร้อยละ 11.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบ ระดับการยอมรับมาก มี 5 ข้อ ได้แก่ เป็นการบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการเงินหรือสิ่งของที่กำหนดมูลค่าเป็นเงินไว้เป็นหลักฐาน ($\bar{X} = 4.05$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 67.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 27.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 รองลงมาเป็นการบันทึกหลักฐานต่าง ๆ ของธุรกิจหรือกิจการฟาร์มให้เป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ง่าย ($\bar{X} = 3.92$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 62.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 27.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 11.0 ใช้ในการควบคุมการดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมในฟาร์มให้เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็วและได้ผลดี ($\bar{X} = 3.70$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 60.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 22.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 18.0 ช่วยในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมภายในฟาร์มอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.44$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ ร้อยละ 50.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 44.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 ช่วยใน

การประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเงินของฟาร์มอย่างทางถูกต้อง ($\bar{X} = 3.42$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 48.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 45.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 7.0 การยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง มี 3 ข้อ ได้แก่ ช่วยในการประเมินผลทางเศรษฐกิจของธุรกิจฟาร์ม ($\bar{X} = 3.37$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 50.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 46.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 ช่วยในการวางแผนงบประมาณฟาร์มล่วงหน้าให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.33$) มีเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 52.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 45.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 3.0 และช่วยในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมภายในฟาร์มให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.32$) มีเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 51.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 47.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 2.0

ประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม พบว่า ระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 46.16 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 36.36 ปฏิบัติ ร้อยละ 17.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบระดับการยอมรับมาก มี 14 ข้อ ได้แก่ ทำให้ทราบรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.20$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 59.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 35.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 รองลงมาเป็นการเตือนความจำ ($\bar{X} = 4.05$) และเกษตรกรนำไปปฏิบัติ ร้อยละ 50.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 45.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 ทำให้ทราบรายรับ-รายจ่ายของฟาร์ม ($\bar{X} = 3.92$) และเกษตรกรนำไปปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 52.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 43.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 ช่วยในการออมเงินเพราะรู้ยอดเงินคงเหลือ ($\bar{X} = 3.83$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 65.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 19.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 16.0 ใช้เป็นข้อมูลยืนยันในการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา ($\bar{X} = 3.78$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 48.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 43.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 9.0 ช่วยควบคุมรายจ่ายส่วนตัวไม่ให้ฟุ่มเฟือยในสิ่งที่ไม่จำเป็น ($\bar{X} = 3.77$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 70.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 16.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 14.0 ทำให้ทราบมูลค่าของผลผลิตในส่วนที่นำมาบริโภคเอง ($\bar{X} = 3.72$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 52.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 26.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 22.0 ทำให้ทราบผลกำไร-ขาดทุนในแต่ละกิจกรรม ($\bar{X} = 3.70$) และมีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 59.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 32.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 9.0 ทำให้ทราบว่าการผลิตอะไรเพิ่มเติมเพื่อทดแทนการซื้อมาบริโภค ($\bar{X} = 3.68$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 57.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 27.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 16.0 ทำให้ทราบค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงกิจกรรมฟาร์ม ($\bar{X} = 3.55$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 44.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 42.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 14.0 ทำให้ทราบค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 3.53$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 51.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 38.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 11.0 ทำให้ทราบ

ฐานะทางการเงินด้านกำไรของฟาร์ม ($\bar{X} = 3.44$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 65.0 ไม่ปฏิบัติร้อยละ 18.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 17.0 ทำให้ทราบว่าการกิจกรรมใดให้ผลตอบแทนที่ดีกว่ากัน ($\bar{X} = 3.43$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 51.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 41.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 8.0 ทำให้ทราบฐานะทางการเงินด้านมูลค่าทรัพย์สินของฟาร์ม ($\bar{X} = 3.42$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 55.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 40.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 ระดับการยอมรับปานกลาง มี 11 ข้อ ได้แก่ ทำให้ทราบผลกำไร-ขาดทุนในรอบ 1 ปี ($\bar{X} = 3.37$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 51.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 41.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 8.0 ทำให้ทราบความแตกต่างในการดำเนินกิจกรรมก่อนและหลังดำเนินการ ($\bar{X} = 3.34$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 49.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 46.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการทำบัญชีที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจการ ($\bar{X} = 3.34$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 95.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 5.0 ช่วยในการคำนวณภาษีของรัฐให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ($\bar{X} = 3.34$) เกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 96.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 4.0 ทำให้ทราบฐานะทางการเงินด้านหนี้สินของฟาร์ม ($\bar{X} = 3.33$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 58.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 27.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 15.0 ทำให้ทราบฐานะทางการเงินของฟาร์ม ($\bar{X} = 3.32$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 49.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 47.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 4.0 ช่วยในการวางแผนการลงทุนครั้งต่อไป ($\bar{X} = 3.19$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 54.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 37.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 9.0 ช่วยในการตัดสินใจเลือกประกอบกิจการฟาร์ม ($\bar{X} = 3.18$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 52.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 42.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 ใช้ในการตรวจสอบตัวเงินสดกับยอดบัญชีว่าถูกต้องหรือผิดพลาดอย่างไร ($\bar{X} = 3.17$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 59.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 36.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 ทำให้ทราบว่าการผลิตแต่ละกิจกรรมเป็นไปตามแผนหรือไม่ ($\bar{X} = 3.14$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 61.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 37.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 2.0 ใช้เป็นข้อมูลเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นอีก ($\bar{X} = 3.13$) และเกษตรกรไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 53.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 44.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 3.0

ขั้นตอนในการจัดทำบัญชี พบว่า ระดับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.29$) และมีเกษตรกรปฏิบัติเป็นบางส่วน ร้อยละ 51.43 ปฏิบัติ ร้อยละ 38.86 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 9.71 เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบระดับการยอมรับมากที่สุด 5 ข้อ ได้แก่ ประเภทบัญชีรายรับ-รายจ่ายการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.42$) และเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 68.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 27.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 ประเภทบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.42$)

และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 59.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 35.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 การบันทึกบัญชีบันทึกข้อมูลการได้รับการสนับสนุนพื้นฟูอาชีพจากส่วนงานต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.33$) และเกษตรกรรปฏิบัติ ร้อยละ 79.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 16.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.30$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 61.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 34.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 5.0 การบันทึกบัญชีสมุดบันทึกการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 4.28$) และเกษตรกรรปฏิบัติ บางส่วน ร้อยละ 64.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 30.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 ระดับการยอมรับมากมี 2 ข้อ ได้แก่ การบันทึกบัญชีบันทึกทะเบียนผลผลิต ($\bar{X} = 4.17$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 59.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 28.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 13 การบันทึกบัญชีบันทึกสรุปรายได้-รายจ่ายจากการประกอบอาชีพ และรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน ($\bar{X} = 4.09$) และเกษตรกรรปฏิบัติ ร้อยละ 39.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 33.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 28.0

ความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม พบว่า ระดับการยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) และมีเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 62.70 ปฏิบัติ ร้อยละ 23.10 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 14.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบระดับการยอมรับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมหรือเข้ารับการอบรม ($\bar{X} = 4.40$) และเกษตรกรรปฏิบัติ ร้อยละ 83.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 17.0 การรับการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.24$) และเกษตรกรรปฏิบัติ ร้อยละ 53.0 ปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 45.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 2.0 ระดับการยอมรับมากมี 2 ข้อ ได้แก่ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดทำบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 3.88$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 65.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 27.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 8.0 ความสอดคล้องกับอาชีพที่ทำอยู่ ($\bar{X} = 3.46$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 48.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 36.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 16.0 ระดับการยอมรับปานกลางมี 4 ข้อ ได้แก่ การรับฟังข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.95$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 81.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 13.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 6.0 ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 2.94$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 81.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 12.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 7.0 ความยากง่ายของการจัดทำบัญชี ($\bar{X} = 2.93$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 79.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 18.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 3.0 การผ่านการอบรมด้านบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 2.68$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 78.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 12.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 10.0 ระดับการยอมรับน้อยมี 2 ข้อ ได้แก่ ประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ($\bar{X} = 2.50$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 70.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 26.0 ปฏิบัติ ร้อยละ 4.0 การได้รับข่าวสารด้านบัญชี ($\bar{X} = 2.43$) และเกษตรกรรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 63.0 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 35.0 ปฏิบัติ 2.0

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม
ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ
เทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มด้วยคำร้อยละ ดังตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม

n=100

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
ด้านหลักสูตรการจัดทำบัญชีฟาร์ม		
1. รายละเอียดมากเกินไปเกษตรกรความรู้ น้อยจึงไม่ค่อยเข้าใจ	- ต้องการให้รูปแบบสั้นและง่ายต่อ ความเข้าใจของเกษตรกร	40.0
2. รายละเอียดมากเกินไปไม่สามารถทำความเข้าใจ ได้ทั้งหมดเพราะเกษตรกรอายุมาก สมองเสื่อมช้า	- ให้ยกตัวอย่างประกอบการบรรยาย ให้ชัดเจน	37.0
3. รายละเอียดมากแต่มีเวลารับความรู้ที่จำกัดทำ ให้จำได้ยากและลืมได้ง่ายในภายหลัง	- การอบรมแต่ละครั้งให้ใช้ระยะเวลา สั้น ๆ รายละเอียดน้อยแต่มีการ อบรมบ่อยครั้งจะจำได้ดี	27.0
ด้านการฝึกอบรม		
1. ระยะเวลาในการฝึกอบรมตลอดวันนานเกินไป ทำให้เกิดความเฉื่อยชาในช่วงบ่าย	- ควรอบรมเฉพาะช่วงเช้า เพราะ สมองจะจำได้ดี	25.0
2. สถานที่อบรมมีสิ่งรบกวนภายนอกมารบกวนทำ ให้เสียสมาธิในการฟัง	- หาสถานที่อบรมที่เหมาะสม	10.0
3. วิทยากรไม่ค่อยมีประสบการณ์และความ ชำนาญเรื่องบัญชีฟาร์ม (เกษตรกรอาสา)	- หาวิทยากรที่มีประสบการณ์ที่พูด เก่งและเป็นกันเอง	80.0
ด้านเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรม		
1. อายุมากสุขภาพและสายตาไม่ดีบางครั้งไปร่วม อบรมไม่ได้	- ให้ผู้อื่นหรือบุคคลในครอบครัว อบรมแทน	17.0
2. เขียนและอ่านหนังสือไม่ได้หรือไม่คล่อง	- ให้ผู้อื่นหรือบุคคลในครอบครัว บันทึกบัญชีแทน	35.0
3. ไม่ค่อยเข้าใจวิธีการบันทึกบัญชีเพราะหลังจาก อบรมเมื่อกลับบ้านถึงบ้านจะลืม	- ให้มีเอกสารแจกเพื่อกันลืม เวลา ปฏิบัติจริงสามารถใช้ดูทบทวนความ จำได้	20.0

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=100

ปัญหา	ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
ด้านเกษตรกรผู้เข้ารับบริการฝึกอบรม		
4. มองเรื่องซ้ำมีนง	- ให้อบรมเฉพาะช่วงเช้าจะจำได้ดีกว่าช่วงบ่าย	15.0
5. ชี้แจงให้ผู้อื่นจดบันทึกแทนได้ไม่ละเอียด	- ให้เกษตรกรอาสาหรือเจ้าหน้าที่ช่วยอธิบาย	5.0
6. มีงานมากบางวันไม่อยู่บ้าน	- ควรมีสมาคมเล่มเล็กติดตัว เพื่อใช้บันทึกคร่าว ๆ ก่อนนำมาบันทึกในสมุดบันทึกบัญชีภายหลัง	14.0
7. บางครั้งหรือบางวันลืมจดบันทึก	- กระตุ้นให้ต้องรับผิดชอบตนเอง	30.0
8. ไม่อยากจดบันทึก	- ให้เจ้าหน้าที่ติดตามตรวจสอบและกระตุ้นตัวเกษตรกรให้จดบันทึกบัญชี	4.0
ด้านการจดบันทึกบัญชีฟาร์ม		
1. ขั้นตอนการบันทึกบัญชีมีมากเกินไป ทำให้เกิดความยุ่งยาก	- ควรลดขั้นตอนลง โดยทำการบันทึกแบบง่ายแบบบัญชีชาวบ้าน	30.0
2. บันทึกไม่ครบหรือบางรายการทำของกิจกรรมขาดการบันทึกบัญชี ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน	- เจ้าหน้าที่ควรกระตุ้นความรับผิดชอบให้มีการจดบันทึกทุกครั้งของกิจกรรมต่าง ๆ	50.0
3. บันทึกเฉพาะช่วงแรก ๆ ช่วงหลังไม่บันทึก ทำให้การบันทึกบัญชีไม่ครบทุกขั้นตอน	- ให้เจ้าหน้าที่หรือเกษตรกรอาสาติดตามการจดบันทึกพร้อมช่วยแนะนำอย่างสม่ำเสมอ	10.0
ด้านอื่น ๆ		
1. มีอาชีพรับจ้างเป็นหลัก จึงไม่ให้ความสำคัญกับการจดบันทึกบัญชีฟาร์มมากนัก	- เกษตรกรควรได้รับการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการจดบันทึกบัญชีฟาร์ม	10.0
2. มีอายุมากทำการเกษตรไม่ได้หรือเลิกทำรอลูกหลาน ซึ่งมีงานทำนอกภาคการเกษตรส่งเงินมาให้ แต่ยังมีภาระหนี้สินติดอยู่กับ ธ.ก.ส.	- ไม่มีความเห็นแต่เมื่อสิ้นสุดโครงการพร้อมที่จะส่งเงินคืนให้กับ ธ.ก.ส.ได้ตามปกติ	5.0

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร ปรากฏดังนี้

1. ด้านหลักสูตรการจัดทำบัญชีฟาร์ม พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับรายละเอียดมากเกินไปเกษตรกรความรู้น้อยจึงไม่ค่อยเข้าใจมากที่สุด ร้อยละ 40.0 ข้อเสนอแนะ ต้องการให้รูปแบบสั้นและง่ายต่อความเข้าใจของเกษตรกร รองลงมารายละเอียดมากเกินไปไม่สามารถทำความเข้าใจได้ทั้งหมด เพราะเกษตรกรอายุมาก สมองเจ็ดยา ร้อยละ 37.0 ข้อเสนอแนะ ให้ยกตัวอย่างประกอบการบรรยายให้ชัดเจน และสุดท้ายรายละเอียดมากแต่มีเวลาับความรู้ที่จำกัด ทำให้จำได้ยากและลืมได้ง่ายในภายหลัง ร้อยละ 27.0 ข้อเสนอแนะ การอบรมแต่ละครั้งให้ใช้ระยะเวลาสั้น ๆ รายละเอียดน้อย แต่มีการอบรมบ่อยครั้งจะจำได้ดี

2. ด้านการฝึกอบรม พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมตลอดวันนานเกินไป ทำให้เกิดความเฉื่อยชาในช่วงบ่าย ร้อยละ 25.0 ข้อเสนอแนะ ควรอบรมเฉพาะช่วงเช้า เพราะสมองจะจำได้ดี รองลงมา สถานที่อบรมมีสิ่งรบกวนภายนอกมารบกวน ทำให้เสียสมาธิในการฟัง ร้อยละ 10.0 ข้อเสนอแนะ หาสถานที่อบรมที่เหมาะสม และสุดท้าย วิทยากรไม่ค่อยมีประสบการณ์ และความชำนาญเรื่องบัญชีฟาร์ม (เกษตรกรอาสา) ร้อยละ 8.0 ข้อเสนอแนะหาวิทยากรที่มีประสบการณ์พูดเก่งและเป็นกันเอง

3. ด้านเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับเขียนและอ่านหนังสือไม่ได้หรือไม่ค่อยมากที่สุด ร้อยละ 35.0 ข้อเสนอแนะ ให้ผู้อื่นหรือบุคคลในครอบครัว บันทึกบัญชีแทน รองลงมา บางครั้งหรือบางวันลืมจดบันทึก ร้อยละ 30.0 ข้อเสนอแนะ กระตุ้นให้ต้องรับผิดชอบตนเอง ไม่ค่อยเข้าใจวิธีการบันทึกบัญชี เพราะหลังจากการอบรมเมื่อกลับถึงบ้านจะลืม ร้อยละ 20.0 ข้อเสนอแนะ ให้มีเอกสารแจกกันลืมเวลาปฏิบัติจริง อายุมากสุขภาพและสายตาไม่ดีหรือบางครั้งไปร่วมอบรมไม่ได้ ร้อยละ 17.0 ข้อเสนอแนะ ใช้ผู้อื่นหรือบุคคลในครอบครัวอบรมแทน สมองเสื่อมมีนง ร้อยละ 15.0 ข้อเสนอแนะ ให้อบรมเฉพาะช่วงเช้าจะได้ดีกว่าช่วงบ่าย มีงานมากบางวันไม่อยู่บ้าน ร้อยละ 14.0 ข้อเสนอแนะ ควรมีสมุดเล่มเล็กติดตัว เพื่อใช้บันทึกคร่าว ๆ ก่อนนำมาบันทึกในสมุดบันทึกบัญชีภายหลัง ซึ่งแจ้งให้ผู้อื่นบันทึกแทนได้ไม่ละเอียด ร้อยละ 5.0 ข้อเสนอแนะ ให้เกษตรกรอาสาหรือเจ้าหน้าที่ช่วยอธิบาย และไม่ยอมจดบันทึก ร้อยละ 4.0 ข้อเสนอแนะ ให้เจ้าหน้าที่ติดตามตรวจสอบและกระตุ้นตัวเกษตรกรให้จดบันทึกบัญชี

4. ด้านการจดบันทึกบัญชีฟาร์ม พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับบันทึกไม่ครบหรือบางรายการของกิจกรรมขาดการบันทึกบัญชี ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 50.0 ข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ควรกระตุ้นความรับผิดชอบให้มีการจดบันทึกทุกครั้งของกิจกรรมต่าง ๆ รองลงมา

ขั้นตอนการบันทึกบัญชีมีมากเกินไปทำให้เกิดความยุ่งยาก ร้อยละ 30.0 ข้อเสนอแนะ ควรลดขั้นตอนลง โดยทำการบันทึกแบบง่ายและบัญชีชาวบ้าน และบันทึกเฉพาะช่วงแรก ๆ ช่วงหลังไม่บันทึก ทำให้การบันทึกบัญชีไม่ครบทุกขั้นตอน ร้อยละ 10.0 ข้อเสนอแนะ ให้เจ้าหน้าที่หรือเกษตรกรอาสาติดตามการจดบันทึกพร้อมช่วยแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านอื่น ๆ พบว่า มีอาชีพรับจ้างเป็นหลัก จึงไม่ให้ความสำคัญกับการจดบันทึกบัญชีฟาร์มมากนัก ร้อยละ 10.0 ข้อเสนอแนะ เกษตรกรควรได้รับการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการจดบันทึกบัญชี และมีอายุมากทำการเกษตรไม่ได้หรือเลิกทำหรือลูกหลาน ซึ่งมีงานทำนอกภาคการเกษตรส่งเงินมาให้ แต่ยังมีภาระหนี้สินติดอยู่กับ ธ.ก.ส. ร้อยละ 5.0 ข้อเสนอแนะ ไม่มีความเห็นแต่เมื่อสิ้นสุดโครงการพร้อมที่จะส่งเงินคืนให้กับ ธ.ก.ส. ได้ตามปกติ

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยสภาพสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่เข้าร่วมโครงการ รายได้ในภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ทดสอบโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 สภาพทางสังคม ได้แก่ อายุ สมาชิกในครัวเรือน และภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่เข้าร่วมโครงการรายได้ในภาคเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรสำหรับโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ประเด็น	อายุ		สมาชิก		พื้นที่เข้าร่วมโครงการ		รายได้ในภาคเกษตร	
	สัมประสิทธิ์	Asymp	สัมประสิทธิ์	Asymp	สัมประสิทธิ์	Asymp	สัมประสิทธิ์	Asymp
	สหสัมพันธ์ (r)	.sig	สหสัมพันธ์ (r)	.sig	สหสัมพันธ์ (r)	.sig	สหสัมพันธ์ (r)	.sig
1. ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม	-.286	.018	-.028	.782	.202*	.044	.085	.401
1.1 การบันทึกเรื่องราวหลักฐานกิจกรรม	-.236*	.018	.053	.599	.082	.026	.110	-.278
1.2 ผลที่ได้จากบัญชีฟาร์ม	-.151	.133	-.093	.358	.222*	.026	.019	.851
2. ประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม	-.237	.018	-.141	.161	.166	.099	-.002	.985
2.1 ทราบข้อมูลและเตือนความจำ	-.283**	.004*	-.021	.834	.055	.588	.025	.804
2.2 ทราบฐานะทางการเงินด้านต่างๆ	-.285**	.004	-.136	.177	.036	.719	.149	.139
2.3 ทราบกิจกรรมในการดำเนินงาน	-.101	.319	-.088	.383	.190	.058	.024	.813
2.4 ทราบผลผลิตที่ได้รับ	-.124	.219	-.169	.093	.015	.883	-.206*	.040
2.5 ทราบค่าใช้จ่ายในกิจกรรม	-.186	.064	.037	.717	.022	.824	-.037	.711
2.6 ช่วยควบคุมดูแลกิจกรรม	-.053	.600	-.193	.054	.026	.798	-.207*	.039
2.7 เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ	-.030	.765	-.210*	.036	.239*	.017	.045	.655
2.8 เป็นข้อมูลเพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยง	-.094	.352	.033	.742	.152	.132	.092	.365

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ประเด็น	อายุ		สมาชิก		พื้นที่เข้าร่วมโครงการ		รายได้ในภาคเกษตร	
	สัมประสิทธิ์	Asymp	สัมประสิทธิ์	Asymp	สัมประสิทธิ์	Asymp	สัมประสิทธิ์	Asymp
	สหสัมพันธ์(r)	.sig	สหสัมพันธ์ (r)	.sig	สหสัมพันธ์ (r)	.sig	สหสัมพันธ์ (r)	.sig
3.ขั้นตอนในการทำบัญชีฟาร์ม	-.240*	.016	-.158	.116	-.039	.703	.183	.069
3.1 แยกประเภทรายรับรายจ่าย	-.203*	.042	-.232*	.020	.100	.322	.121	.232
3.2 การบันทึกบัญชีฟาร์ม	-.235*	.019	-0.111	0.272	-.097	.336	.194	.054
4.ความพร้อมของเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม	-.266*	.008	.052	.609	.105	.097	.270**	.007
4.1 ข่าวสารและประสบการณ์	-.283**	.004	.000	1.00	.084	.405	.091	.369
4.2 ความสอดคล้องของบัญชีในชีวิตประจำวัน	.470	.642	.117	.247	-.046	.649	.017	.870
4.3 การให้ความสนใจดูแลจากเจ้าหน้าที่	-.187	.062	.017	.864	.151	.133	.504**	.000

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

เกณฑ์การแปลค่าระดับความสัมพันธ์ (r) ดังนี้

0.95 - 1.00 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูงยิ่ง

0.80 - 0.94 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูง

0.60 - 0.79 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง

0.40 - 0.59 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำ

0.20 - 0.39 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำมาก

0.00 - 0.19 หมายถึง ระดับไม่มีความสัมพันธ์

จากตารางที่ 4.7 อายุ สมาชิกในครัวเรือน พื้นที่เข้าร่วมโครงการและรายได้ในภาค การเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในการฟื้นฟู อาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ พิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า อายุ ในประเด็นความสำคัญ ของ บัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมี ระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.286$, Asymp.Sig.018) แต่ถ้าพิจารณาแต่ ละประเด็นย่อย มีการยอมรับสมมติฐานเกี่ยวกับการบันทึกเรื่องราวหลักฐานกิจกรรม โดยมีความ สัมพันธ์กันในระดับต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.236$, Asymp.Sig.018) ประเด็นประโยชน์ของ การบันทึกบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.237$ Asymp.sig =.013) แต่เมื่อ พิจารณาในประเด็นย่อยคือทราบข้อมูลและเตือนความจำและทราบฐานะทางการเงินด้านต่างๆ พบว่ามีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันใน ระดับต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.283$ Asymp.sig =.004 และ $r = -.285$ Asymp.sig =.004) ประเด็นขั้นตอนในการทำบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.240$, Asymp .Sig = 0.016) และถ้าพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยมีการยอมรับสมมติฐานทั้ง 2 ประเด็นย่อย คือการ แยกประเภทรายรับ-รายจ่าย และการบันทึกบัญชีฟาร์ม โดยมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรง กันข้าม ($r = -.203$, Asymp.Sig = .042และ $r = -.235$, Asymp.Sig = .019) กิจกรรมความพร้อม ของเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทาง สถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.266$, Asymp.Sig = .008) แต่ถ้าพิจารณาแต่ละประเด็นย่อยมีการยอมรับสมมติฐานเกี่ยวกับข่าวสารและประสบ การณ์ โดยมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.283$, Asymp.Sig = .004) สมาชิก ในครัวเรือนในประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐานแต่มีการยอมรับใน กิจกรรมย่อย ดังนี้ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.210$, Asymp.Sig = .036) ประเด็นขั้นตอนในการทำบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐานแต่มีการยอมรับในประเด็นย่อย คือ การแยกประเภทรายรับรายจ่าย มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.232$, Asymp.Sig.020) พื้นที่เข้า ร่วมโครงการ ในประเด็นความสำคัญของบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางเดียวกัน ($r = .202$,

Asymp.Sig = .044) แต่ถ้าพิจารณาแต่ละประเด็นย่อย มีการยอมรับสมมติฐานในระดับเดียวกัน คือ การบันทึกเรื่องราวหลักฐานกิจกรรม แต่มีระดับความสัมพันธ์กันสูงในทางเดียวกัน ($r = .082$, Asymp.Sig = .026) และผลที่ได้จากบัญชีฟาร์ม มีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากในทางเดียวกัน ($r = .222$ Asymp.sig = .026) ประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐาน แต่มีการยอมรับในประเด็นย่อย ได้แก่ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางเดียวกัน ($r = 239$, Asymp.Sig = .017)

รายได้ในภาคการเกษตร ในประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐาน แต่มีการยอมรับในประเด็นย่อย ดังนี้ ทราบผลผลิตที่ได้รับ และช่วยควบคุมดูแลกิจกรรม มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ($r = -.206$, Asymp.Sig = .04 และ $r = -.207$, Asymp.Sig = .039) ประเด็นความพร้อมของเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางเดียวกัน ($r = .270$, Asymp.Sig = .007) และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อย คือ การให้ความสนใจดูแลจากเจ้าหน้าที่ พบว่า มีการยอมรับสมมติฐานในระดับเดียวกัน โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำในทางเดียวกัน ($r = .504$, Asymp.Sig = .000)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญ จำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ (2) เพื่อศึกษาแหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ (3) เพื่อศึกษาระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ (4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับสภาพสังคม ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่เข้าร่วมโครงการ รายได้ในภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ทั้งหมดจำนวน 506 ราย โดยกำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างทุกตำบลรวม 8 ตำบล การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตร yamanae แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ทำการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.77 ของเกษตรกรทั้งหมด สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีแบบคำถามเป็นแบบปลายปิด และแบบปลายเปิด แบบสอบถาม

แบ่งเป็น 4 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น 0.9520 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เกษตรกรด้วยตนเองและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (arithmetic mean ; \bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation ; S.D.) การจัดอันดับ (ranking) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรผู้เข้าร่วม

โครงการส่วนมากเป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปเป็นส่วนมาก โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรมีอายุ 55.51 ปี ส่วนมากอยู่ในสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาอยู่ระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 4-5 คน เป็นส่วนมาก เฉลี่ย 4 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.27 คน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรส่วนมากน้อยกว่า 13 ไร่ เฉลี่ย 15.18 ไร่ พื้นที่เข้าร่วมโครงการส่วนมากน้อยกว่า 3 ไร่ เฉลี่ย 2.47 ไร่ อาชีพหลักส่วนมาก ได้แก่ การเกษตร อาชีพรองส่วนมาก ได้แก่ รับจ้าง รายได้ในรอบปีส่วนมากสูงกว่า 100,000 บาท เฉลี่ย 156,495 บาท รายจ่ายในภาคการเกษตร เฉลี่ย 65,532 บาท รายจ่ายนอกภาคการเกษตร เฉลี่ย 93,795 บาท เกษตรกรทุกรายกู้ยืมเงิน กู้เพื่อใช้ในภาคการเกษตร ส่วนมากสูงกว่า 20,000 บาท เฉลี่ย 47,517.30 บาท กู้เพื่อใช้นอกภาคการเกษตร ส่วนมากต่ำกว่า 10,000 บาท เฉลี่ย 22,117 บาท แหล่งเงินกู้ ได้แก่ กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร เฉลี่ย 41,300 บาท กู้จากแหล่งกองทุนต่าง ๆ ในระบบ เฉลี่ย 12,599 บาท กู้จากแหล่งอื่น ๆ ในระบบ เฉลี่ย 7,078.30 บาท และกู้นอกระบบ เฉลี่ย 4,800 บาท

1.3.2 แหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยี

ด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พบว่า แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมา วิทยุโทรทัศน์ เพื่อนบ้าน วิทยุ หอกระจายข่าว น้อยที่สุด หนังสือพิมพ์ สำหรับประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจและยอมรับเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร พบว่า ประเด็นที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนและระยะเวลาในการพักชำระหนี้ 3 ปี รองลงมา ได้แก่ การประชุมชี้แจงของเจ้าหน้าที่และการเยี่ยมเยียนของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ข้อคิดเห็นของบุคคลในครอบครัวทัศนคติของเกษตรกร และประเด็นที่สำคัญน้อยที่สุด คือ ระดับการศึกษา

1.3.3 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วม

โครงการ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โดยภาพรวมระดับการยอมรับอยู่ในระดับมาก มีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 53.40 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 23.80 และปฏิบัติ ร้อยละ 22.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า มีการยอมรับในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น คือ ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีฟาร์ม มีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 51.43 ปฏิบัติ ร้อยละ 38.86 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 9.71 ยอมรับในระดับมาก มี 2 ประเด็น คือ ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม มีเกษตรกรนำไปปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 53.13 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 35.12 ปฏิบัติ ร้อยละ 11.75 และประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม มีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 46.16 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 36.36 ปฏิบัติ ร้อยละ 17.48 สุดท้าย ยอมรับในระดับปานกลาง 1 ประเด็น คือ ความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์มมีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 62.70 ปฏิบัติ ร้อยละ 23.10 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 14.20

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชี

ฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการด้านหลักสูตรการจัดทำบัญชีฟาร์ม พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับรายละเอียดมากเกินไป เกษตรกรความรู้น้อยจึงไม่ค่อยเข้าใจมากที่สุด ข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้รูปแบบสั้นและง่ายต่อความเข้าใจของเกษตรกร ด้านการฝึกอบรมมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมตลอดวันนานเกินไปมากที่สุด ทำให้เกิดความเฉื่อยชาในช่วงบ่าย ข้อเสนอแนะ ให้อบรมเฉพาะช่วงเช้า เพราะสมองจะจำได้ดี ด้านเกษตรกรผู้รับการอบรม มีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนและอ่านหนังสือไม่ได้หรือไม่คล่องมากที่สุด ข้อเสนอแนะ คือ ให้นักคนอื่นหรือบุคคลในครอบครัวบันทึกบัญชีแทนด้านการจดบันทึกบัญชีฟาร์มมีปัญหาเกี่ยวกับบันทึกไม่ครบหรือบางรายการของกิจกรรมขาดการบันทึกบัญชี ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อน ข้อเสนอแนะ เจ้าหน้าที่ควรกระตุ้นความรับผิดชอบให้มีการจดบันทึกทุกครั้ง ด้านอื่น ๆ พบว่า บางส่วนมีอาชีพรับจ้างเป็นหลัก จึงไม่ให้ความสำคัญกับการจดบันทึกบัญชีฟาร์ม ข้อเสนอแนะ เกษตรกรควรได้รับการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการจดบันทึกบัญชี

1.3.5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ อายุ สมาชิกใน

ครัวเรือน พื้นที่เข้าร่วมโครงการ และรายได้ในภาคการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม ผลการทดสอบปรากฏว่า อายุ ในประเด็นความสำคัญของบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 พิจารณาในประเด็นย่อย มีการยอมรับสมมติฐานเกี่ยวกับการบันทึกเรื่องราวหลักฐานกิจกรรม โดยมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม แต่ในประเด็นย่อย คือ ทราบข้อมูลและเตือนความจำและทราบฐานะทางการเงินด้านต่างๆ มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมึระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ประเด็นขั้นตอนในการจัดทำบัญชีฟาร์ม มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ในประเด็นย่อย ได้แก่ การแยกประเภทรายรับรายจ่าย และการบันทึกบัญชีฟาร์ม มีการยอมรับสมมติฐาน เช่นเดียวกันทั้ง 2 ประเด็นย่อย คือ การแยกประเภทรายรับ-รายจ่าย และการบันทึกบัญชีฟาร์ม โดยมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ประเด็นความพร้อมของเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมี นัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในประเด็นย่อย ได้แก่ ชาวสารและประสพการณ์ มีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม สมาชิกในครัวเรือน ในประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐาน แต่มีการยอมรับในประเด็นย่อย ได้แก่ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการยอมรับ สมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม ประเด็นขั้นตอนในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐาน แต่มีการยอมรับในประเด็นย่อย คือ การแยกประเภทรายรับรายจ่าย มีการยอมรับอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางตรงกันข้าม พื้นที่เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมความสำคัญของบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในประเด็นย่อย ได้แก่ การบันทึกเรื่องราวหลักฐานประเด็น มีระดับความสัมพันธ์กันสูงมากในทางบวกและผลที่ได้รับจากบัญชีฟาร์ม มีระดับความสัมพันธ์ต่ำมากในทางเดียวกัน ประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐาน แต่มีการยอมรับในประเด็นย่อย ได้แก่ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์กันต่ำมากในทางเดียวกัน รายได้ในภาคการเกษตร ในประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม ปฏิเสธสมมติฐาน แต่มีการยอมรับในประเด็นย่อย ได้แก่ ทราบผลผลิตที่ได้รับ และช่วยในการควบคุมดูแลกิจกรรม มีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมาในทางตรงกันข้าม ประเด็นความพร้อมของเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญยิ่งที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย ได้แก่ การให้ความสนใจดูแลจากเจ้าหน้าที่มีระดับความสัมพันธ์กันต่ำในทางเดียวกัน

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 60 ปี อายุเฉลี่ย 55.51 ปี มีสถานภาพการสมรส จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-7 มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.27 คน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรชัย มีทอง (2545: 49) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ปี 2545 ในจังหวัดอ่างทอง รายงานว่า สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55.02 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.10 คน จำนวนแรงงานในครอบครัว เฉลี่ย 2.5 คน และสอดคล้องกับ ศิวะ ตะเคียนศก (2544: 63) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรอำเภออุษันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ รายงานข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางเศรษฐกิจ ดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถม 4-6 และส่วนมากสมรสแล้ว

2.2 แหล่งข้อมูลและประเด็นที่มีผลต่อการตัดสินใจการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร

2.2.1 แหล่งที่ได้รับข่าวสารโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ พบว่า ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ รองลงมา วิทยุโทรทัศน์ เพื่อนบ้าน วิทยุ หอกระจายข่าว และน้อยที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรชัย มีทอง (2545: 8) ซึ่งรายงานข้อมูลแหล่งข่าวสารที่เกษตรกรรับทราบโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.1) รับทราบข่าวเกี่ยวกับโครงการฯ จากพนักงาน ธ.ก.ส. รองลงมา (ร้อยละ 81.9) รับทราบข่าวเกี่ยวกับโครงการฯ จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในพื้นที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐและมีเกษตรกรสองในสาม (ร้อยละ 64.7) ได้รับทราบข่าวเกี่ยวกับโครงการฯ จากโทรทัศน์ มีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 21.1) ที่รับทราบข่าวเกี่ยวกับโครงการฯ จากหนังสือพิมพ์

2.2.2 ประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจและยอมรับเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร พบว่า งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน และระยะเวลาในการพักชำระหนี้ 3 ปี เป็นประเด็น

ที่สำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งอุษา คชมิตร และคณะ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาความคาดหวังของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรอำเภอค่ายบางระจัน และอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี รายงานความคาดหวังว่ารัฐจะขยายเวลาการพักชำระหนี้ต่อไปอีก อีกทั้งยังคาดหวังว่ารัฐจะช่วยสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้เกษตรกรตลอดระยะเวลาที่อยู่ในโครงการ สอดคล้องกับสำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน (2547: 5) รายงานผลการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระบุว่า เกษตรกรมีความพอใจกับโครงการดังกล่าว เนื่องจากได้รับทุนในการจัดซื้อปัจจัยการผลิตตามความต้องการ และได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรม

2.3 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

2.3.1 ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม

1) การยอมรับในเชิงความคิดเห็น พบว่า ภาพรวมมีการยอมรับในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สมศักดิ์ เทียบพร้อม (2530: 77) ระบุว่า บัญชีฟาร์มและบันทึกต่างๆ จะเป็นแหล่งข้อมูลและข่าวสารความรู้ที่จะทราบถึงความสำเร็จและปัญหาที่แท้จริงของหน่วยธุรกิจฟาร์มแต่ละราย อันจะมีส่วนช่วยประกอบการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาธุรกิจของฟาร์มและช่วยปรับปรุงการดำเนินธุรกิจฟาร์มรวมทั้งใช้เป็นรากฐานในการวางแผนล่วงหน้าด้วย สอดคล้องกับ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และสมเดช ไรจน์ศิริ เสดียร (2537: 4) ระบุว่าสิ่งสำคัญที่สุดของการบัญชี คือ เป็นแหล่งข้อมูลของธุรกิจที่จะแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและการเติบโตของธุรกิจ ทำให้บุคคลต่างๆ ที่มีความสนใจ สามารถมองและสื่อความหมายทางการเงินของธุรกิจได้และสอดคล้องกับ รุ่งอุษา คชมิตร และคณะ (2545: 33) ระบุว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอค่ายบางระจัน อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีฟาร์ม

2) การยอมรับโดยการนำไปปฏิบัติ พบว่า ภาพรวมมีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 53.13 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 35.12 ปฏิบัติ ร้อยละ 11.75 แต่เมื่อศึกษาในประเด็นย่อยพบว่า เกษตรกรจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบันทึกเพื่อใช้เป็นหลักฐานและใช้ในการควบคุมการประเมินและการตัดสินใจทางธุรกิจของฟาร์มมากกว่าในประเด็นย่อยของการวางแผนการดำเนินงานฟาร์ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจข้อมูลที่พบว่า เกษตรกรมีอายุมากและการศึกษาระดับประถมศึกษาปี 4-7 เป็นส่วนมากจึงไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผนงานมากนักและสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ บัณฑิตเรา (2528: 4) ระบุว่า ปัจจัย

ที่มีผลต่อการยอมรับอย่างหนึ่งได้แก่ สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของเกษตรกร เช่น อายุ ระดับการศึกษา เจตนาคติ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

2.3.2 ประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม

1) การยอมรับในเชิงความคิดเห็น พบว่า ภาพรวมมีการยอมรับในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ บรรลุ พุฒิกอร์ (2539 ก : 267) ระบุว่า ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการลงบัญชีและการบันทึกกิจการฟาร์ม คือ จะทำให้เกษตรกรทราบถึงรายได้และค่าใช้จ่ายในการทำฟาร์ม ทราบมูลค่าและผลผลิตต่างๆ ทราบค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงกิจการฟาร์ม ทราบฐานะทางการเงินของฟาร์ม และเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินกิจการฟาร์มต่อไป สอดคล้องกับ กรมอาชีวศึกษา (2524: 2) ระบุว่า ประโยชน์ของการทำบัญชี คือ เป็นหลักฐานประกอบการดำเนินกิจกรรมการตรวจสอบตัวเงินเป็นสถิติช่วยในการบริหาร การควบคุม ทราบฐานะทางการเงิน รวมทั้งช่วยคำนวณภาษีให้กับรัฐบาล

2) การยอมรับโดยการนำไปปฏิบัติ พบว่า ในภาพรวมมีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 46.16 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 36.36 ปฏิบัติ ร้อยละ 17.48 จะเห็นได้ว่ามีเกษตรกรจัดทำบัญชีฟาร์มอย่างต่อเนื่องจำนวนน้อยเพียงร้อยละ 17.48 ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการสำรวจข้อมูลที่พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อายุมาก สายตาไม่ดี เขียนและอ่านหนังสือไม่ได้หรือไม่คล่อง รายละเอียดและขั้นตอนในการบันทึกบัญชีฟาร์มมากเกินไป อีกทั้งบางรายยังไม่สอดคล้องกับอาชีพที่ทำอยู่และสอดคล้องกับ ปัญญา ธีรวัชรศรี (2529:185-188) ระบุว่า การยอมรับขึ้นอยู่กับปัจจัยของผู้รับ ได้แก่ ฐานะ ความรู้ความสามารถหรือระดับการศึกษา อายุ เพศ ปัจจัยภายนอกได้แก่ สภาพสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ การผลิตทำเป็นการค้าหรือไม่และลักษณะของวิทยาการแผนใหม่ ได้แก่ ความยุ่งยากซับซ้อนของการปฏิบัติ ผลตอบแทนที่จะได้รับความยุ่งง่ายของการปฏิบัติ แต่เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อยจะพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบันทึกจำนวนเงิน ได้แก่ รายรับ-รายจ่ายในด้านต่างๆ แต่ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องของการใช้เพื่อคำนวณภาษีของรัฐ การทำให้อุปกรณ์พระราชบัญญัติการทำบัญชี การตรวจสอบข้อมูลเพื่อป้องกันการผิดพลาดและการวางแผนการดำเนินงาน สอดคล้องกับตัวของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเป็นเกษตรกรรายย่อยมีหนี้สิน ต้องได้รับการพักชำระหนี้เป็นเวลา 3 ปี ประกอบกับอายุมาก การศึกษาต่ำ มีปัญหาเรื่องการอ่านและเขียนหนังสือ ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้จากการสำรวจข้อมูลและเกิดขึ้นกับเกษตรกรรายย่อยทั่วไปอยู่แล้ว

2.3.3 ขั้นตอนในการจัดทำบัญชีฟาร์ม

1) *การยอมรับในเชิงความคิดเห็น* พบว่า ในภาพรวมมีการยอมรับในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเภทบัญชีรายรับ-รายจ่าย การประกอบอาชีพ ประเภทบัญชีรายรับ-รายจ่าย ในครัวเรือน การบันทึกบัญชีบันทึกข้อมูลการได้รับการสนับสนุนฟื้นฟูอาชีพจากหน่วยงานต่างๆ การบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน การบันทึกบัญชีสมุดบันทึกการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับกรมอาชีวศึกษา (2524: 1) ระบุว่า การบัญชีเป็นการจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการเงินหรือสิ่งของที่กำหนดมูลค่าเป็นเงินไว้เป็นหลักฐาน โดยจัดแยกไว้เป็นประเภทต่างๆ เพื่อให้แสดงผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานนั้นๆ และสอดคล้องกับ สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และสมเดช ไรจน์ศรีเสถียร (2537: 2) ระบุว่า การบัญชี คือ การจดบันทึกรายการค้าของกิจการ การจำแนกรายการค้าออกเป็นหมวดหมู่ การสรุปผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของกิจการ

2) *การยอมรับโดยการนำไปปฏิบัติ* พบว่า มีการเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 51.43 ปฏิบัติ ร้อยละ 38.86 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 9.71 ซึ่งสอดคล้องกับ วัลลภ พรหมทอง (2541: 59-60) ระบุว่า การยอมรับข้อเสนอแนะหรือสิ่งใหม่ๆ ของเกษตรกรขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ความยุ่งยากซับซ้อนของเทคโนโลยี ถ้าไม่ยุ่งยากซับซ้อน เกษตรกรก็สามารถปฏิบัติได้ง่าย การแบ่งทดลองจำนวนเล็กน้อยได้ สอดคล้องกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่หรือไม่ การเห็นผลปฏิบัติที่ชัดเจนและสอดคล้องกับ สุรพล นิสากกรเกรียงเดช และคณะ (2526: 52) ระบุว่า รูปแบบของบัญชีฟาร์มนั้นยากต่อการจัดทำ

2.3.4 ความพร้อมของตัวเกษตรกรในการจัดทำบัญชีฟาร์ม

1) *การยอมรับในเชิงความคิดเห็น* พบว่า ในภาพรวมมีการยอมรับในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล นิสากกรเกรียงเดช และคณะ (2526: 51) ได้ศึกษาทัศนคติต่อการทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรฯ ในเขตอำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี พบว่า ทัศนคติต่อการทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2) *การยอมรับโดยการนำไปปฏิบัติ* พบว่า มีเกษตรกรปฏิบัติบางส่วน ร้อยละ 62.70 ปฏิบัติ ร้อยละ 23.10 ไม่ปฏิบัติ ร้อยละ 14.20 ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน (2547: 1-10) ระบุว่า จากการติดตามเกษตรกรในโครงการ จำนวน 260 ราย ของอำเภอบางระจัน พบว่า มีการบันทึกรายรับ-รายจ่าย ไม่ต่อเนื่อง ร้อยละ 44 บันทึกไม่ได้ ร้อยละ 33 บันทึกอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 23 สาเหตุเพราะอายุมาก ไม่มีเวลาเพียงพอและอ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ได้ แต่เมื่อพิจารณา

ในแต่ละประเด็นย่อย พบว่า การเข้าร่วมประชุมหรือการเข้ารับการอบรมและการรับการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่เป็นประเด็นที่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด แต่การได้รับข่าวสารด้านบัญชีประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีฟาร์ม การรับฟังข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีฟาร์มเป็นประเด็นย่อยที่เกษตรกรปฏิบัติน้อย คือไม่ถึง ร้อยละ 10 ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งอุษา คชมิตร (2546: 34) ระบุว่า ระดับความรู้ของเกษตรกรยังต้องอยู่ในระดับต้องปรับปรุงพัฒนาให้มากขึ้นซึ่งจะเกี่ยวพันถึงวิธีการฝึกอบรมให้ความรู้ในการทำบัญชีด้านต่างๆ หรือเทคโนโลยีด้านการเกษตร

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการด้านหลักสูตรการจัดทำบัญชีฟาร์ม พบว่า ส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับรายละเอียดมากเกินไป เกษตรกรความรู้น้อยจึงไม่ค่อยเข้าใจข้อเสนอแนะ ด้านการฝึกอบรมส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการฝึกอบรมตลอดวันนานเกินไป ด้านเกษตรกรผู้เข้ารับการอบรม ส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับการเขียนและอ่านหนังสือไม่ได้หรือไม่คล่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุรัชย์ มีทอง (2545: 52) ที่พบว่า เกษตรกรบางส่วนยังมีปัญหาเกี่ยวกับการทำบัญชีฟาร์ม คือการไม่เข้าใจการทำบัญชีฟาร์ม ทำบัญชีฟาร์มไม่ได้ อายุมาก สายตาไม่ดี เขียนหนังสือไม่ได้ และเกษตรกรได้เสนอแนะในเรื่องการจัดทำแบบบันทึกบัญชีฟาร์มควรมีการปรับให้ง่ายขึ้น

2.5 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า อายุ กิจกรรมความสำคัญของบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันต่ำมาก สมาชิกในครัวเรือน ประเด็นประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก พื้นที่เข้าร่วมโครงการในประเด็นความสำคัญของบัญชีฟาร์ม ภาพรวมมีการยอมรับมีระดับความสัมพันธ์กันสูงมาก รายได้ในภาคการเกษตร ในกิจกรรมประโยชน์ของการบันทึกบัญชีฟาร์ม มีระดับความสัมพันธ์กันต่ำมาก ซึ่งแตกต่างจาก สุรพล นิสากกรเกรียงเดช และคณะ (2546:52) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร ตามโครงการฟื้นฟูอาชีพฯ ในเขตอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี กับการทำบัญชีฟาร์ม พบว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำบัญชีฟาร์ม จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำบัญชีฟาร์ม รายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำบัญชีฟาร์ม ขนาดการถือครองที่ดินไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการทำบัญชีฟาร์ม

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การวางแผนการส่งเสริมเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มให้กับเกษตรกร ควรเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม เช่น ควรคำนึงถึง อายุ ระดับการศึกษา อาชีพที่เกี่ยวข้อง สมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาในการอบรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับตัวของเกษตรกร

3.1.2 เจ้าหน้าที่ควรติดตามและแนะนำ การจดบันทึกบัญชีฟาร์มของเกษตรกรกรอย่างใกล้ชิด เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การประชุมชี้แจงและการเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่มีผลต่อการยอมรับการเข้าร่วมโครงการเป็นอย่างมาก

3.1.3 การส่งเสริมควรชี้ให้เกษตรกรเห็นถึง ความสำคัญของการจดบันทึกบัญชีฟาร์มรู้จักการวิเคราะห์ข้อมูลและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.4 ควรลดขั้นตอนในการจดบันทึก รายการต่างๆ ให้ง่ายกว่าเดิม ซึ่งจะทำให้เกษตรกรหันมาสนใจในการจดบันทึกบัญชีมากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาต่อเนื่องหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสมมติฐานให้แม่นยำยิ่งขึ้นและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เพิ่มเติมมากขึ้น

3.2.2 ควรทำการวิจัยด้านบัญชีฟาร์มที่เกี่ยวข้องกับโครงการอื่นๆ ในลักษณะเดียวกันเพื่อเปรียบเทียบกับโครงการในพื้นที่อาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

3.2.3 ควรศึกษาจัดทำบัญชีฟาร์มในรูปแบบที่ง่าย สะดวกในการจดบันทึก ประหยัดเวลาและเหมาะสมกับเกษตรกร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544) การดำเนินงานตามนโยบายพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกร
รายย่อย สรุปสาระสำคัญของโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ เอกสาร
ประกอบการประชุม
- . (2545) คู่มือการเตรียมความพร้อมของเกษตรกร การประชุมสัมมนาไกลชุมชนใน
การฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี
การเกษตรประจำตำบล วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2545 ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า
อิมแพ็ค เมืองทองธานี
- . (ม.ป.ป.) "สิทธิ หน้าที่ และกรรมวิธี" การเข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลัง
การพักชำระหนี้ของเกษตรกร สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2545) คู่มือการสอนบัญชีฟาร์ม สำหรับครูบัญชีเกษตรกรอาสาใช้ในการ
การฝึกอบรมเกษตรกร บัญชีฟาร์ม 1-2
- . (ม.ป.ป.) "เอกสารประกอบการบรรยาย" สำหรับผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อติดตามผลการจัดทำบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลัง
การพักชำระหนี้
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2545) โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ปี 2545
รายละเอียดจำนวนเกษตรกรเป้าหมายและการจัดสรรงบประมาณดำเนินการ แยกราย
จังหวัด เอกสารประกอบการประชุม วันที่ 28 ธันวาคม 2544 ณ ห้องประชุม
กรมส่งเสริมการเกษตร ชั้น 5
- กรมอาชีวศึกษา (2524) บัญชีฟาร์ม พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย ฐิติพล โกมุทพงศ์ และธัญลักษณ์ วิจิตรสารวงค์ (2542) การบัญชี 1
พิมพ์ครั้งที่ 2 ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- เกรียงศักดิ์ ปัทมเรชา (2528) ลักษณะที่แตกต่างระหว่างเกษตรกรที่ยอมรับนวัตกรรมกับ
เกษตรกรที่ไม่ยอมรับนวัตกรรม : กรณีการปลูกข้าวพันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูง สงขลา
ภาควิชาพัฒนาเกษตรกร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- โชคดี พัฒนไทยยานนท์ (2545) "ระดับการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกรในโครงการฝึกอบรม
จากโรงเรียนเกษตรกร-ข้าว จังหวัดอุทัยธานี" วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร์
มหาบัณฑิต ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สุภาพนา ฉิมไพศาล กัลยาณี กิตติจิตต์ และสุวิมล เหลืองประเสริฐ (2540) *การบัญชีบริหาร*
กรุงเทพฯ บริษัท เอช เอ็นกรุ๊ป จำกัด
- ดอกสะแบง (2547) หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน "สู่รากหญ้าให้เกษตรกรทำบัญชีเป็น"
หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (16 มีนาคม 2547) หน้า 7
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544) *การประชุมชี้แจงนโยบายและแนวทางการ
การดำเนินการตามนโยบายพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย เอกสารแนวทางการ
ปฏิบัติงานตามโครงการพักชำระหนี้*
- นันทรัตน์ นามบุรี (2545) *รายวิชาการบัญชี 1 สถาบันราชภัฏยะลา คณะวิทยาการจัดการ
บุญธรรม จิตต์อนันต์ (2540) ส่งเสริมการเกษตร พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- บรรลุ พุฒิกง (2529) "การลงบัญชีและการบันทึกกิจการฟาร์ม" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา,
เกษตรทั่วไป 1: การจัดการฟาร์ม* หน่วยที่ 10 หน้า 93-95 นนทบุรี มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- .(2539 ก) "การบันทึกกิจการฟาร์มและการประเมินราคาทรัพย์สินในฟาร์ม" ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการฟาร์ม หน่วยที่ 7 หน้า 263-267 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- .(2539 ข) "ฟาร์มและการจัดการฟาร์ม" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการฟาร์ม
หน่วยที่ 2* หน้า 47 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการ
เกษตรและสหกรณ์
- บุญสม วราเอกศิริ (2529) *ส่งเสริมการเกษตร* เชียงใหม่ ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร
คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- ปัญญา หิรัญรัมย์ (2529) *ความรู้พื้นฐานการส่งเสริมการเกษตร* ม.ป.ป.
- ปณิตา สารวิจิตร และจรัสผล ธนพัทธกุล (2536) *ความรู้เรื่องบัญชี* กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์
นามมี บุ๊คส์

- ประสงค์ บุญเจริญ (2545) "การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตสับปะรดโดยการให้เกษตรกรที่ดี
เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร" วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร์
มหาบัณฑิต นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ผจงศักดิ์ หมวดสง (ม.ป.ป.) *หลักการบัญชี* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โครงการบริหาร
ธุรกิจภาคสมทบ คณะสังคมศาสตร์
- พรพรรณ เอกเผ่าพันธ์ (2541) *หลักการบัญชีเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร คณะบัญชี
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สำนักพิมพ์ฟิลิกส์เซ็นเตอร์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546) *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* กรุงเทพฯ
บริษัทนามมีบุ๊คส์ จำกัด
- รุ่งอุษา คชมิตร และคณะ (2545) รายงานการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของเกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรอำเภอ
ค่ายบางระจัน และอำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
- วัลลภ พรหมทอง (2541) *หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
ฟิลิกส์เซ็นเตอร์
- ศิวะ ตะเคียนศก (2544) "ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรอำเภอ
ขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ" วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร์ สาขาส่งเสริมการเกษตร
และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สิน พันธุ์พินิจ (2544) *การส่งเสริมการเกษตร* กรุงเทพมหานคร บริษัทรามสาส์น (1977) จำกัด
สุพัฒน์ อุปนิขิต (2538) *ทำบัญชีอย่างไรให้สรรพากรยอมรับ* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ บริษัท
ดีไลท์ จำกัด
- สุรพล นิศากรเกรียงเดช และคณะ (2546) รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคม
และเจตคติของเกษตรกรที่มีต่อการทำบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
หลังการพักชำระหนี้ กรณีศึกษา อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และสมเดช วิจารณ์ศรีเสถียร (2537) *หลักการบัญชีเบื้องต้น* กรุงเทพฯ
แมคกรอ-ฮิล อินเทอร์เน็ต เนชั่นเนล อินเทอร์เน็ต ไพร์ส อิงค์
- สมศักดิ์ เพียบพร้อม (2530) *หลักและวิธีการจัดการธุรกิจฟาร์ม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
ไอเดียนสโตร์
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี (2546) *รายชื่อเกษตรกรโครงการฟื้นฟูอาชีพ
เกษตรกรหลังการพักชำระหนี้* จังหวัดสิงห์บุรี

- สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน (2547) *โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ปี พ.ศ. 2544-2546 ผลการดำเนินงาน อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี*
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสิงห์บุรี (2544) *คู่มือการดำเนินงานจัดทำบัญชีฟาร์มตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จังหวัดสิงห์บุรี*
- สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544) *โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ปี 2545 รายละเอียดจำนวนเกษตรกรเป้าหมายและการจัดสรรงบประมาณ ดำเนินการแยกรายจังหวัด*
- สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสิงห์บุรี (2546) *แผนที่แสดงเขตการปกครองจังหวัด สิงห์บุรี*
- อำเภอบางระจัน (2546) *ระบบข้อมูลอำเภอบางระจัน เอกสารประกอบการบรรยาย จัดทำโดย ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อำเภอบางระจัน ฝ่ายอำนวยการ*
- Alan, Stephens. (1998), *Dictionary of Agriculture*. Middlesex: Peter Collin Publishing Ltd.
- Gudeep Chhatwal (1997) *Dictionary of Agriculture*. New Delhi : Anmal Publications PUTLTD
- Robinson and George Davidson. (1996). *Comber 21 st Century Dictionary*. Edinburgh : Cambridge University Press.
- † Malcolm, Warner. (1996) *Internationnal Encyclopedia of Business and Management*. New York : International Thomson Publishing company.
- Merriam Webster (1995), *Merriam Webster*s Collegiate Dictionary*. Springfield : Merriam Webster linc.
- Mosher A.T. (1978) *An Introduction to Agricultural Extension*. Singapore : Singapore National Printer (Ptc)
- Roy V. Herren and Roy L. Donahue. (1991) *Agricultare Dictionauy*. New York : Delmar Publishers Inc.
- Rogers, Everett M., Floyd F. Shoemaker. (1971) *Communication of Agricultural Development*. New New York : Free Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือราชการ



ที่ ศธ 0522.23/ พิเศษ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

29 มกราคม 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาปริญญาโท สํารวจข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน เกษตรจังหวัดสิงห์บุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์เกษตรกรเรื่อง "การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการ
ฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี" จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายมานิช เทียนขาว นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและ
สหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การยอมรับเทคโนโลยี
ด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัด
สิงห์บุรี" ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์
สีสังข์ รองศาสตราจารย์ ลัดดา พิศาลบุตร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งนักศึกษาจะทำการสัมภาษณ์ข้อมูลจาก
เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ในเขตพื้นที่อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2547 เป็นต้นไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์สำนักงานเกษตรจังหวัดสิงห์บุรี
แจ้งผู้เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาในการสัมภาษณ์เกษตรกรตามสมควร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยธะคง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์

เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง

การยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลัง
การพักชำระหนี้ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ชื่อเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์.....
บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.2547...ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟู
อาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง []
หน้าข้อความที่ผู้ตอบต้องการ

1. เพศ

[] 1.ชาย [] 2.หญิง a1

2. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี a2

3. สถานภาพการสมรส

[] 1.โสด [] 2.สมรส

[] 3.หย่า,หม้าย [] 3. อื่นๆ (ระบุ.....) a3

4. ระดับการศึกษา

[] 1. ไม่ได้เรียน [] 2. ต่ำกว่า ป.4 a4

[] 3. ป.4 – ป.7 [] 4. ม.3 – ม.6

[] 5. สูงกว่า ม.6 (ระบุ.....)

5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจุบัน.....คน a5

6. จำนวนแรงงาน.....คน a6

7. พื้นที่ถือครองในการทำเกษตรทั้งหมด.....ไร่ a7

8. พื้นที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้.....ไร่ a8

9. อาชีพหลักของท่าน a9
- [] 1. การเกษตร [] 2. ค้าขาย
- [] 3. รับจ้าง [] 4. รับจ้าง
- [] 5. อื่นๆ ระบุ.....
10. อาชีพรองของท่าน a10
- [] 1. การเกษตร [] 2. ค้าขาย
- [] 3. รับจ้าง [] 4. อื่นๆ ระบุ.....
11. รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา.....บาท/ปี a11
- 11.1 รายได้ในภาคการเกษตร.....บาท/ปี a12
- 11.2 รายได้นอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี a13
12. รายจ่ายในรอบปีที่ผ่านมา.....บาท/ปี a14
- 12.1 รายจ่ายในภาคการเกษตร.....บาท/ปี a15
- 12.2 รายจ่ายนอกภาคการเกษตร.....บาท/ปี a16
13. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านกู้ยืมเงินในการประกอบอาชีพหรือไม่ a17
- [] 1. กู้ [] 2. ไม่กู้ (ไม่ต้องตอบข้อย่อย)
- 13.1 ในกรณีท่านกู้เพื่อใช้
- 13.1.1 ในภาคการเกษตร.....บาท a18
- 13.1.2 นอกภาคการเกษตร.....บาท a19
- 13.2 แหล่งเงินกู้
- 13.2.1 ธ.ก.ส. จำนวนเงินที่กู้.....บาท a20
- 13.2.2 แหล่งกองทุนต่างๆในระบบ จำนวนเงินที่กู้.....บาท a21
- 13.2.3 แหล่งอื่นๆ ในระบบ จำนวนเงินที่กู้.....บาท a22
- 13.2.4 แหล่งอื่นๆ นอกกระบบ จำนวนเงินที่กู้.....บาท a23

**ตอนที่ 2 แหล่งข้อมูลและประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจยอมรับเทคโนโลยี
ด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกร**

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ผู้
ตอบต้องการ

1. แหล่งที่ได้รับข่าวสารโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

แหล่งข่าวสาร	ได้รับ	ไม่ได้รับ	ผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ		รหัส
			มี	ไม่มี	
1.1 หนังสือพิมพ์					b24 <input type="checkbox"/> b30 <input type="checkbox"/>
1.2 วิทยุ					b25 <input type="checkbox"/> b31 <input type="checkbox"/>
1.3 โทรทัศน์					b26 <input type="checkbox"/> b32 <input type="checkbox"/>
1.4 เจ้าหน้าที่ของรัฐ					b27 <input type="checkbox"/> b33 <input type="checkbox"/>
1.5 เพื่อนบ้าน					b28 <input type="checkbox"/> b34 <input type="checkbox"/>
1.6 หอกระจายข่าว					b29 <input type="checkbox"/> b35 <input type="checkbox"/>

2. ประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจและยอมรับเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร

ประเด็นหัวข้อ	มีผลต่อการตัดสินใจ		รหัส
	มี	ไม่มีผล	
2.1 การประชุมชี้แจงของเจ้าหน้าที่			c36 <input type="checkbox"/>
2.2 งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน			C37 <input type="checkbox"/>
2.3 ระยะเวลาในการพักชำระหนี้ 3 ปี			C38 <input type="checkbox"/>
2.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคคล ในครอบครัว			C39 <input type="checkbox"/>
2.5 จำนวนคนในครอบครัว			C40 <input type="checkbox"/>
2.6 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเพื่อนบ้าน			C41 <input type="checkbox"/>
2.7 การเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร			C42 <input type="checkbox"/>

ประเด็น/หัวข้อ	มีผลต่อการตัดสินใจ		รหัส
	มี	ไม่มีผล	
2.8 การถ่ายทอดความรู้ให้กับท่านตามกิจกรรม ที่เข้าร่วมโครงการฯ			C43 <input type="checkbox"/>
2.9 การถ่ายทอดความรู้เรื่องบัญชีฟาร์ม			C44 <input type="checkbox"/>
2.10 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจด บัญชีฟาร์ม			C45 <input type="checkbox"/>
2.11 ระดับการศึกษาของท่าน			C46 <input type="checkbox"/>
2.12 อายุของท่าน			C47 <input type="checkbox"/>
2.13 จำนวนพื้นที่ถือครองทำการเกษตรของท่าน			C48 <input type="checkbox"/>
2.14 ความสอดคล้องกับอาชีพของท่าน			C49 <input type="checkbox"/>
2.15 รายได้ของท่าน			C50 <input type="checkbox"/>
2.16 ทัศนคติของท่าน			C51 <input type="checkbox"/>

ตอนที่ 3 ระดับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์มของเกษตรกรในโครงการฟื้นฟู
อาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านประเด็น/หัวข้อให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
ช่องที่ผู้ตอบต้องการ ดังนี้

5 = ระดับการยอมรับมากที่สุด

4 = ระดับการยอมรับมาก

3 = ระดับการยอมรับปานกลาง

2 = ระดับการยอมรับน้อย

1 = ระดับการยอมรับน้อยที่สุด

ประเด็น/หัวข้อ	ระดับการยอมรับ					การนำไปปฏิบัติ			รหัส
	5	4	3	2	1	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่	
							บางส่วน	ปฏิบัติ	
1. ความสำคัญของบัญชีฟาร์ม									
1.1 เป็นการบันทึกเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการเงินหรือสิ่งของที่ กำหนดมูลค่าเป็นเงินไว้เป็น หลักฐาน									d52 <input type="checkbox"/> E102 <input type="checkbox"/>
1.2 เป็นการบันทึกหลักฐานต่าง ๆ ของธุรกิจหรือกิจกรรมฟาร์มให้ เป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ง่าย									d53 <input type="checkbox"/> E103 <input type="checkbox"/>
1.3 ใช้ในการควบคุมการดำเนิน ธุรกิจหรือกิจกรรมในฟาร์มให้ เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว และได้ผลดี									d54 <input type="checkbox"/> E104 <input type="checkbox"/>
1.4 ช่วยในการประเมินคิดผลทาง เศรษฐกิจของธุรกิจฟาร์ม									d55 <input type="checkbox"/> E105 <input type="checkbox"/>

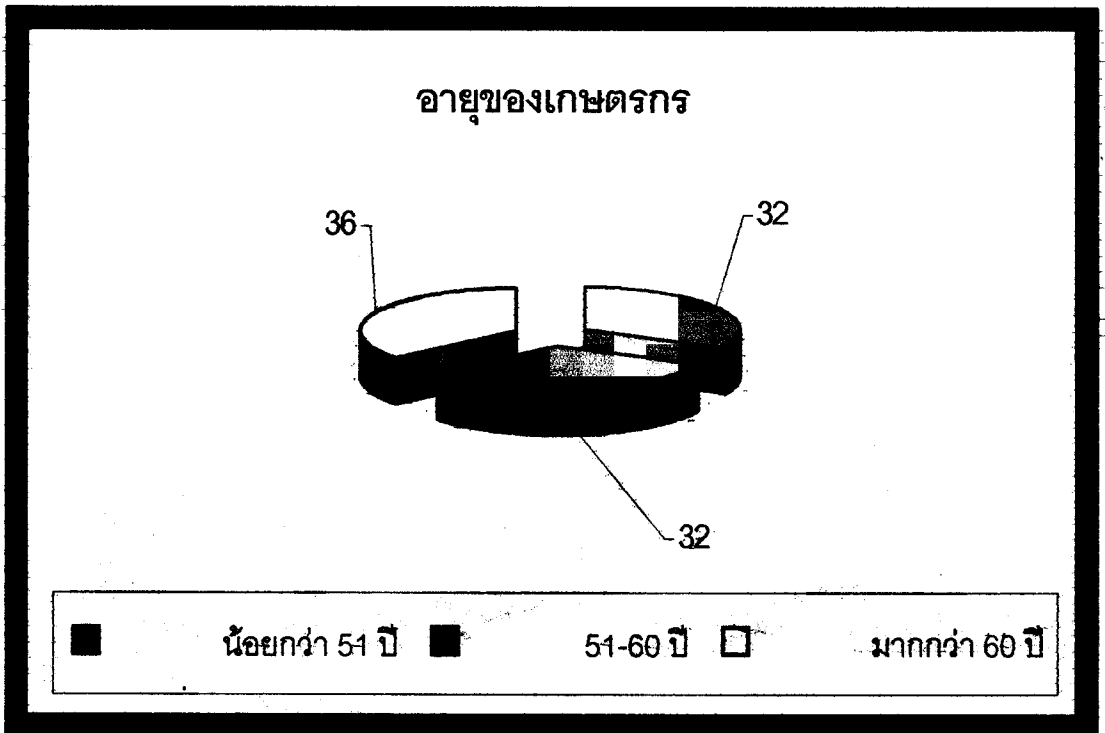
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีด้านบัญชีฟาร์ม
 ของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ตอบฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์เขียนปัญหาและข้อเสนอแนะของ
 ผู้ตอบลงในช่องประเด็นหรือหัวข้อที่ผู้ตอบต้องการ

ที่	ประเด็น/หัวข้อ	ปัญหา	ข้อเสนอแนะ
1	ด้านหลักสูตรการจัดทำบัญชีฟาร์ม	1..... 2..... 3.....	1..... 2..... 3.....
2	ด้านการฝึกอบรม	1..... 2..... 3.....	1..... 2..... 3.....
3	ด้านเกษตรกรผู้เข้ารับการฝึกอบรม	1..... 2..... 3.....	1..... 2..... 3.....
4	ด้านการจัดบันทึกบัญชีฟาร์ม	1..... 2..... 3.....	1..... 2..... 3.....
5	ด้านอื่นๆ	1..... 2..... 3.....	1..... 2..... 3.....

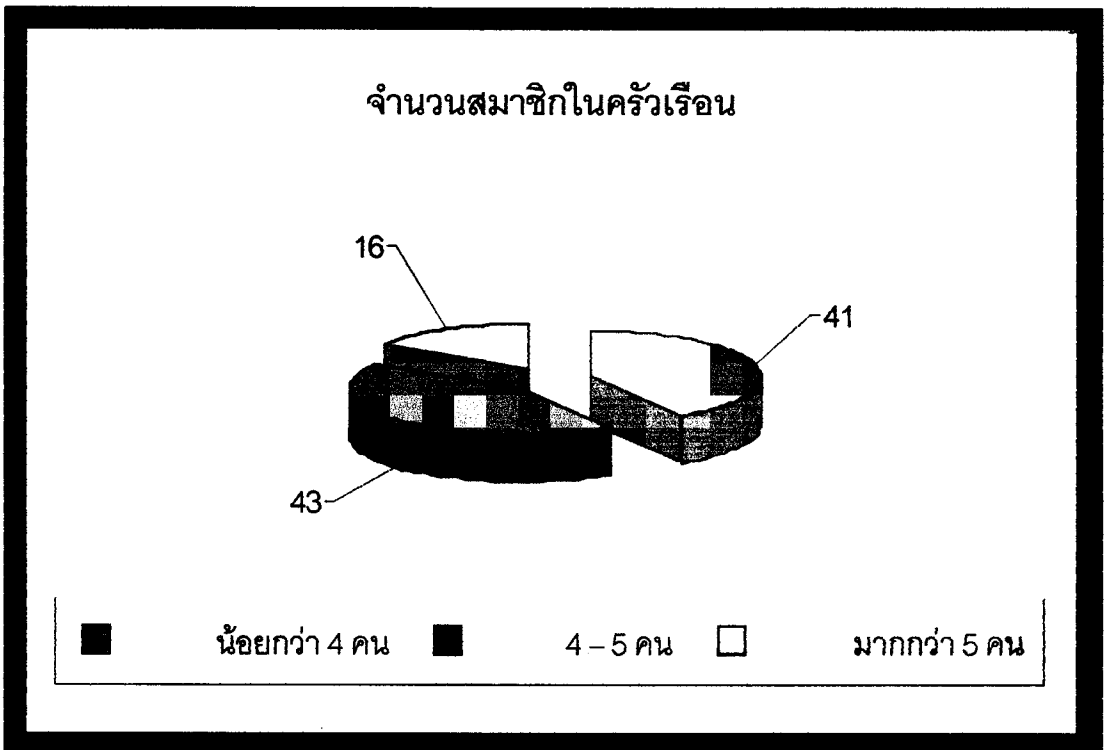
ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ภาคผนวก ก

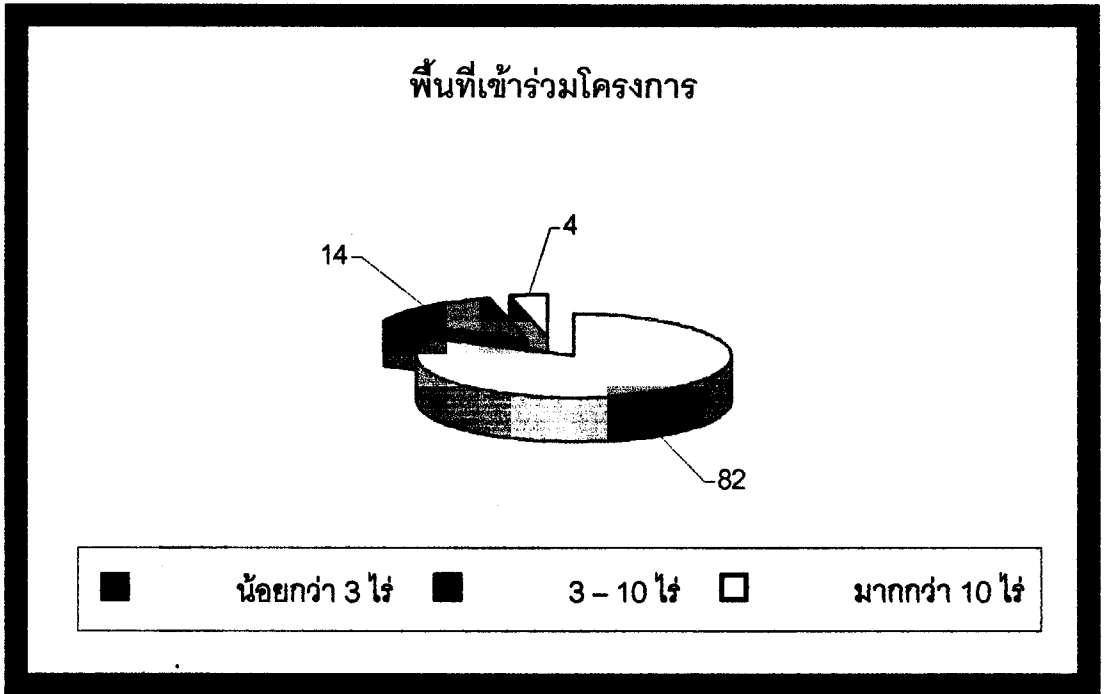
ภาพแผนภูมิสถิติ



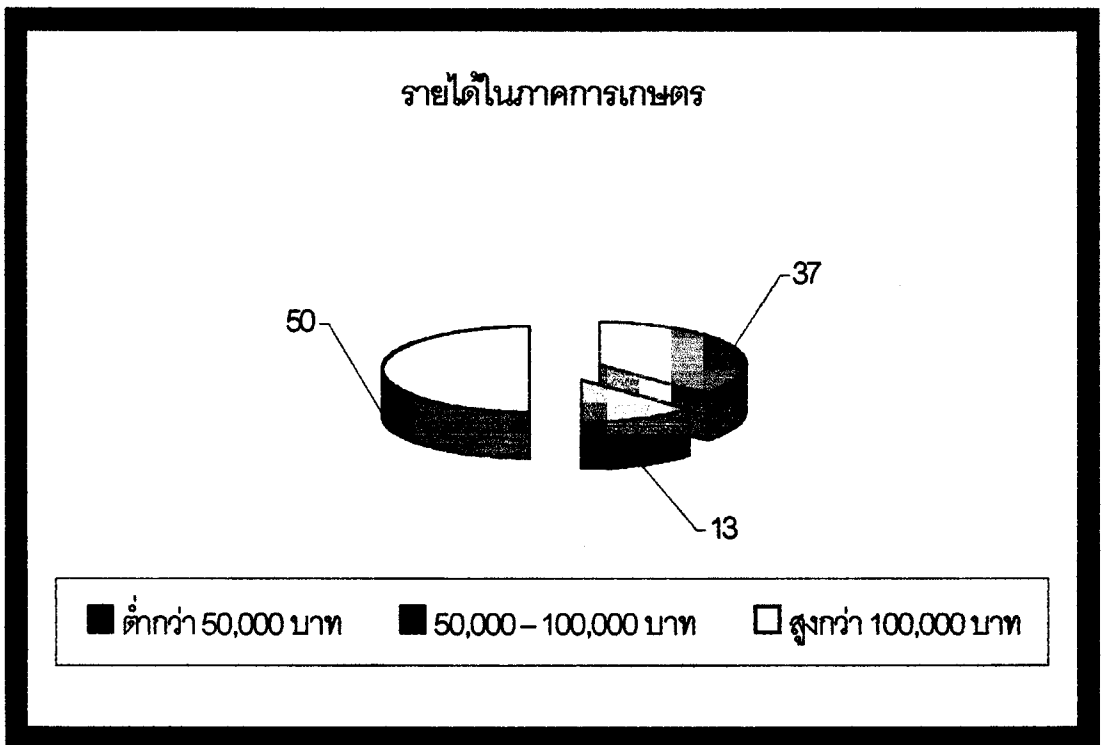
ภาพที่ 1 อายุของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ



ภาพที่ 2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ



ภาพที่ 3 พื้นที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ



ภาพที่ 4 รายได้ในภาคการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ภาคผนวก ง

ภาพกิจกรรม โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้

ภาพกิจกรรมโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้
ของอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี



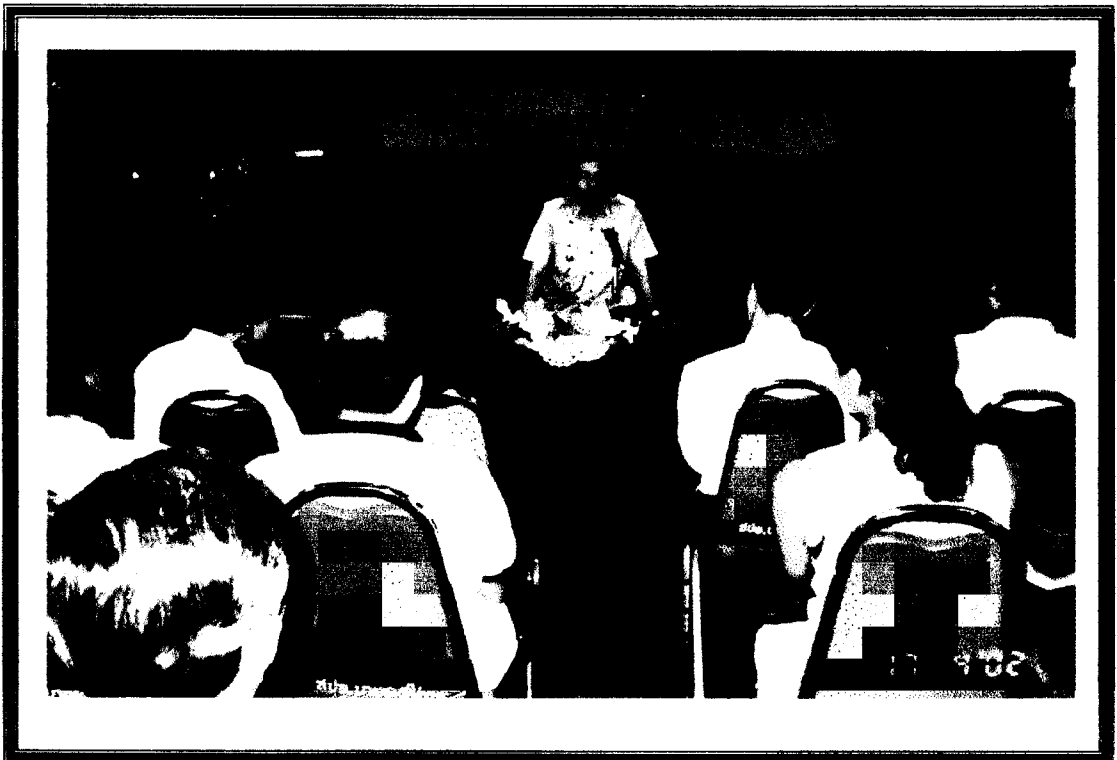
ภาพที่ 1 การประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการแก่เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ



ภาพที่ 2 เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องบรรยายลักษณะการดำเนินโครงการแก่เกษตรกร



ภาพที่ 3 นายแพทย์ ปั่นเกตุ (สส.จังหวัดสิงห์บุรี) ชี้แจงนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวกับ
โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้



ภาพที่ 4 เจ้าหน้าที่อบรมเกษตรกร เรื่อง การจัดทำแผนการผลิต



ภาพที่ 5 ครูบัญชีอาสา อบรมเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ



ภาพที่ 6 ประชุมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สำนักการบรรณสารสนเทศ

120

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายมานิช เทียนขาว
วัน เดือน ปีเกิด	16 เมษายน 2505
สถานที่เกิด	อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ประวัติการศึกษา	ปวส.(เกษตรกรรม) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขต เกษตรกาฬสินธุ์ พ.ศ.2525 ปริญญาตรี (สส.บ.) ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2534
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 5